

ISSN 1513-3591

ISSN 1513-3591

ปีที่ 18 ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม 2553 • www.cabinet.thaigov.go.th

ขอบคุณด้วย

ปัญหาหรือข้อโต้เถียงที่ผ่านมา หลายเรื่องเป็นข้อถกเถียงว่าการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศเราขณะนี้ควรใช้ “หลักนิติศาสตร์” หรือ “หลักรัฐศาสตร์” จึงจะเหมาะสม หรือจะหาความสมดุลของการนำหลักทั้งสองมาใช้อย่างไรจึงจะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างคลี่คลายไปได้ด้วยดี สลค.สาร ฉบับนี้มีมุมมองที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “รัฐศาสตร์” กับ “การเมืองไทย” เป็นบทความพิเศษที่กล่าวถึงทัศนะในเรื่องนี้ของ นายอนันต์ อนันตกุล อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย และอดีตเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี นับเป็นมุมมองหนึ่งที่มีค่าควรแก่การศึกษาและทำความเข้าใจ

สารบัญ Content

July 2010

รัฐศาสตร์กับการเมืองไทยในทัศนะของอนันต์ อนันตกุล	3
รู้ไว้ใช่ว่า...? โครงการ “ไทยสามัคคี ไทยเข้มแข็ง”	8
สลค. ถาม รัฐมนตรีตอบ “บทสัมภาษณ์รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย)”	9
เล่าเรื่องเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี มติคณะรัฐมนตรีคืออะไร ?	14
องค์ความรู้ “กระบวนการและกลไกช่วยในการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี”	20
ปัดฝุ่นมติ ครม. “ทั้งหมดแถวตรง!!! เตรียมตัวเคารพธงชาติ”	36
การแต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการระดับสูง	38
สรุปผลการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีที่สำคัญ	41
เรื่องสำคัญที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	44
ท้องถิ่นควรรู้ “การนับเวลาราชการเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญของข้าราชการส่วนท้องถิ่น”	46
เรื่องเล่าชาวอาลักษณ์ “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามราชประเพณี”	49
all about CABNET “CABNET : Q & A”	52
รู้รอบโลก “สาธารณรัฐอินโดนีเซีย”	54
นวัตกรรมรอบโลก “Teaser เครื่องช่วยปรุงอาหาร”	56
หิ้งหนังสือ “สุดยอดผู้นำคือผู้รับใช้ (Servant Leadership)”	57
ไปไหนไปกัน “ภูหินร่องกล้า”	58
รู้ รัก ภาษาไทย “ประเทศ” “ประเทศชาติ-บ้านเกิดเมืองนอน”	59
แสงส่องปัญหา	60

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

สุรัชย์ ภูประเสริฐ เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี
วิชัย วิทวัสการเวช รองเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี
โกศล วิชิตธนาฤกษ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี
ธวัชชัย สวัสดิ์สวัสดิ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

บรรณาธิการ

สิบลักษณ์ วณวิสุทธิ รองเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

กัญชวลี จำนวนวงศ์, จอมขวัญ พลรักษ์, จิตตา กิตติเสถียรธนนท์,
จุฑามาศ โพธิ์ศรี, ชนัญญา แสงพุ่ม, ทัศนัยศุภาวงศ์ ทัยประสิทธิ์พร,
ธนภัทร ดันแซมรัตน์, นวลสวาท โฆศิริธนนท์, นันทน์กมล สังวรประเสริฐ,
บุษกร หวังวิไล, ปัญญาพล ศรีแสงแก้ว, ปราณี สาสนธรรมบท,
พงษ์เทพ พวงเสมา, วันนภิศ จารุสมบัติ, สมจิตร รูปเหมาะ,
สมชาย พงศ์กัลป์, สมโภชน์ ราชแพทยาคม, สมศรี นาคจำรัสศรี,
สุกัญญา ถิรสัตยาพิทักษ์, สุภาพร กิตติเดโช, สุภาวดี เลิศสถิตย์,
อรินพ ปัญจภักดี, อมรภัทร พงษ์พันธุ์, อมรลักษณ์ รักวงศ์,
อรุณศรี บัวชุมสุข, อธิสา มาพิมพ์คล, อ่อนฟ้า เวชชาชีวะ

ฝ่ายประสานงาน

กานต์พิชชา ปิ่นแก้ว, จิตตา กิตติเสถียรธนนท์, ภิวงทอง สุวรรณรัตน์

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

วิบูลย์ลักษณ์ มีชัย, สิริพร เลิศธรรมเทวี

ฝ่ายประชาสัมพันธ์

สุภาวดี แก้วประดับ

ฝ่ายจัดการทั่วไป

กานต์พิชชา ปิ่นแก้ว, เขมจิรา ชันแก้ว, ดลฤทธิ ตโมหรณวงศ์, ดวงกมล
ธงสีเหลือง, ธัญมน สีนสาอาว, รุ่งทิศา ศรีสภา, วชิร สิงหา, สมภพ กลั่นหอม

พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา
ถนนสามเสน กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0-2243-0611-3

บทความ/ข้อความ หรือความเห็นใด ๆ ที่ปรากฏใน “สลค.สาร”
เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี
และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

เปิดรับเรื่องร้องเรียนข้อมูลการทุจริตคอร์รัปชันของ
สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ผ่านทางตู้ ปณ. 2
ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ 10302

รัฐศาสตร์ กับ

การเมืองไทยในทัศนะของ

อนันต์ อนันตกุล

รัฐศาสตร์เป็นวิชาชีพที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างจากศาสตร์ในแขนงอื่นตรงที่รัฐศาสตร์นั้นมุ่งสร้างความรู้ทั่วไป (Generalization) ไม่ได้มุ่งสร้างความรู้เฉพาะด้าน (Specialization) เหมือนกับศาสตร์อื่น ขณะเดียวกันรัฐศาสตร์ก็เป็นทั้งศาสตร์บริสุทธิ์และศาสตร์ประยุกต์ (Pure & Apply Sciences) รวมอยู่ในตัวเอง รัฐศาสตร์จึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ (Sciences & Arts) ที่มุ่งแสวงหาความเป็นเลิศทั้งองค์ความรู้ และการปฏิบัติพร้อมกันไป โดยที่รัฐศาสตร์นั้นมิได้จำกัดความสนใจอยู่แต่เฉพาะการสร้างรัฐและการปกครองที่ดีเท่านั้น แต่ยังมุ่งบรรลุถึงสิ่งที่เรียกว่าการสร้างความสำเร็จสูงสุด และการมีชีวิตที่สุขสมบูรณ์ของมนุษยชาติทั้งมวลอีกด้วย

คำว่าประเทศชาติ สังคม ประชาชน ประชาธิปไตย เอกราชธิปไตย ความยุติธรรม สิทธิเสรีภาพ สันติภาพ และความเสมอภาคนั้น จะมีคุณค่า มีความหมาย มีประโยชน์ และเป็นจริงได้ย่อมต้องอาศัยเป้าหมายและวิธีการที่ดีของรัฐศาสตร์ด้วย เมืองไทยซึ่งเป็นที่รวมของสิ่งที่เรียกว่าประเทศชาติ สังคม และประชาชนด้วยนั้น ย่อมดำรงอยู่และแสวงหาเพื่อได้มาและบรรลุถึงซึ่งคุณค่าในเป้าหมายที่หลากหลายเหล่านั้นทั้งที่เรียกว่าประชาธิปไตย เอกชน ธิปไตย ความยุติธรรม สิทธิเสรีภาพ สันติภาพ และความเสมอภาคพร้อมกันไป ซึ่งถือว่าเป็นภาระความรับผิดชอบอันท้าทายอย่างสูงยิ่งสำหรับรัฐศาสตร์ไม่ว่าในปัจจุบันหรืออนาคตก็ตาม

ในปัจจุบัน สังคมและประชาชนหรือประชาสังคม (Civil Society) ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) กลับดูเหมือนว่าจะมีความหมายสำคัญเหนือกว่ารัฐชาติไปค่อนข้างไกลแล้ว ความภักดีของประชาสังคมที่มีต่อรัฐนั้น ได้ก้าวข้ามพ้นจากบริบทของความเป็นรัฐชาติ (State bypassing) ออกไปสู่บริบทของความเป็นรัฐนานาชาติ (Global Context) แล้ว พร้อม ๆ กันกับการฝ่าฝืนกับสิทธิประโยชน์ในระดับของประชาชน เอกชน ชุมชน และท้องถิ่นที่หลากหลายด้วยนั้น ภาระความรับผิดชอบและบทบาทใหม่ของรัฐศาสตร์ ก็ย่อมจะต้องสนองตอบต่อการประกันความยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคอันเป็นสิทธิประโยชน์ตามคุณค่าหลักของเป้าหมายประชาธิปไตย มากกว่ามิติของเอกราชอธิปไตยเมืองไทยในปัจจุบัน จึงเป็นเมืองไทยในความหมายใหม่ที่ประชาธิปไตยแบบสากล (Global Democratic Regime) นั้นสำคัญเหนือกว่าอธิปไตยของรัฐชาติ (Nation State' Sovereignty) ตามความหมายดั้งเดิม

เมืองไทยในอนาคต จึงไม่ใช่เมืองไทยในความหมายคุณค่าและเป้าหมายตามแบบแผนดั้งเดิมอีกต่อไป หากแต่เป็นการผสมผสานและต้องดำรงอยู่ร่วมกันระหว่างความเป็นรัฐนานาชาติ รัฐชาติ และรัฐชุมชนท้องถิ่น ซึ่งการแสวงหาคูณค่าของเป้าหมายที่ต้องการบรรลุถึงก็แตกต่างกันตามไปด้วย ทั้งที่เป็นมิติของประชาธิปไตยสากลนิยม ชาตินิยม และชุมชน ท้องถิ่นนิยม

รัฐศาสตร์ในอนาคต จึงต้องมีการปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ด้วยเช่นกัน ต้องรับใช้ต่อกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งกลุ่มเป้าหมายระดับนานาชาติ กลุ่มเป้าหมายในระดับชาติ และกลุ่มเป้าหมายในระดับท้องถิ่นชุมชนด้วย ปรัชญา แนวคิด องค์ความรู้ และระเบียบวิธีของ รัฐศาสตร์ ก็ย่อมจะต้องเพิ่มความสามารถในการสนองตอบต่อปัญหาและเป้าหมายความต้องการที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย ซึ่งไม่จำกัดแต่เฉพาะในมิติเกี่ยวกับอธิปไตยของรัฐชาติเท่านั้น หากยังต้องครอบคลุมไปถึงมิติที่เกี่ยวกับประชาธิปไตยของรัฐนานาชาติ และมิติที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของเอกชน ประชาชน และท้องถิ่นชุมชนพร้อมกันไปด้วย ซึ่งท่ามกลางความซับซ้อนหลากหลายของมิติดังกล่าวย่อมส่งผลให้สถานะ ตำแหน่งแห่งที่ ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ และบทบาทของรัฐศาสตร์ ต้องมีการปรับเปลี่ยนและจัดวางกันใหม่

รัฐศาสตร์ตามสถานการณ์ใหม่ในอนาคต จึงไม่ถูกจำกัดศูนย์กลางอยู่เฉพาะความเป็นศาสตร์เกี่ยวกับรัฐอย่างเข้มข้น และเคร่งครัดจนซึ่งดั่งอีกต่อไป แต่ต้องเป็นศาสตร์เกี่ยวกับประชาธิปไตย เอกชน ประชาชน และท้องถิ่นชุมชนด้วย ต้องเป็นศาสตร์ที่มีภาระหน้าที่ที่ซับซ้อนและหลากหลาย ทั้งในด้านการสร้างชาติ สร้างประชาธิปไตย สร้างหลักประกันความยุติธรรม และสนองตอบต่อการคุ้มครองปกป้องสิทธิเสรีภาพ ประโยชน์และความต้องการของประชาชน เอกชน และท้องถิ่นชุมชนพร้อม ๆ กันไป เป็นศาสตร์ที่รับผิดชอบต่อการวางเงื่อนไขในการดำรงอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติด้วยสันติวิธี ประนีประนอม เท่าเทียม และประสานประโยชน์ร่วมกัน เป็นศาสตร์ที่มีบทบาทในการกำหนดเป้าหมายสูงสุดของรัฐ สังคม และประชาชนร่วมกัน มีบทบาทในการกำหนดหรือหล่อหลอมกรอบอุดมการณ์ร่วมกันของมวลมนุษยชาติเหนือกว่าการขยายช่องว่างของลัทธิทางการเมือง มีบทบาทในการสร้างสรรค์ต้นแบบที่ดีของรัฐ สังคม ผู้ปกครอง เอกชน ประชาชน และชุมชน

การรับมือของคลื่นความเปลี่ยนแปลงที่ขับเคลื่อนจากพลังอิทธิพลของลัทธิเสรีประชาธิปไตยแบบสากลของรูนานาชาติ นั้น เป็นภาระที่ทำนายอีกบทบาทของนักรัฐศาสตร์ที่รออยู่ในอนาคตอันใกล้นี้ โดยเฉพาะการรับมือกับการขยายตัวของสิทธิเสรีภาพในความหมายใหม่อย่างกว้างขวางทั่วด้าน และมีอัตราเร่งที่รวดเร็ว ซึ่งเป็นสิทธิเสรีภาพในมิติที่ไร้พรมแดนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และค่านิยมต่าง ๆ นั้น จะเป็นเหมือนคลื่นยักษ์ที่ถาโถมเข้าสู่วงวิชาชีพรัฐศาสตร์ ที่ต้องเร่งมือหาทางจัดการกับมัน เป็นที่คาดหมายได้ว่ากระแสอิทธิพลของความเปลี่ยนแปลงในมิติที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อนมากดังกล่าวนั้น ย่อมจะส่งผลกระทบต่อทดสอบขีดความสามารถและองค์ความรู้ดั้งเดิมที่เรามีอยู่แต่เดิมครั้งใหญ่ โดยเฉพาะการเผชิญกับปัญหาใหญ่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เรียกว่า อภิมหาความขัดแย้ง (Megaconflict) ที่มีทั้งความรุนแรง ยืดเยื้อยาวนาน และลุ่มลึกอยู่ในตัว ทั้งปัญหาความขัดแย้งที่กระจายตัวทั่วไปในวงกว้าง และที่จำกัดเฉพาะกาลเทศะ ซึ่งความซับซ้อนและลุ่มลึกนั้น ไม่อาจเทียบได้กับปรากฏการณ์ของจักรวรรดินิยมแบบดั้งเดิมปรากฏการณ์ของสงครามโลก หรือแม้แต่ปรากฏการณ์ของสงครามเย็นก็ตาม การปรากฏตัวของประชาธิปไตยใหม่แบบสากลนิยมนั้น ในฐานะของนักรัฐศาสตร์คงไม่ได้มองหรือตัดสินว่าสิ่งนั้นดีหรือเลว ภาระหน้าที่ของนักรัฐศาสตร์คือ การแปลงให้สิ่งนั้นเป็นประโยชน์สูงสุดแก่คนจำนวนมากที่สุด ดังนั้น สิ่งที่เป็นวาระเร่งด่วนของวิชาชีพรัฐศาสตร์ก็คือ การปกป้องคุ้มครองมนุษยชาติให้รอดพ้นหรือได้รับความเสียหายจากความขัดแย้งให้น้อยที่สุด และการส่งเสริมสนับสนุนให้มนุษยชาติได้รับประโยชน์จากความขัดแย้งนั้นให้มากที่สุดด้วยสมมุติฐานโรคที่เป็นกลุ่มอาการ (Syndrome) สำคัญของประชาธิปไตยก็คือ ความแตกต่างหลากหลายและความขัดแย้ง ซึ่งนักรัฐศาสตร์ไม่มีหน้าที่ที่จะไปจัดสิ่งเหล่านั้นให้หมดไปจากโลกมนุษย์ หากแต่นักรัฐศาสตร์พึงจะต้องประสานพลังของความแตกต่างหลากหลายและความขัดแย้งเหล่านั้นให้เป็นความร่วมมือเป็นประโยชน์และเสริมสร้างศักยภาพของรัฐและประชาสังคมให้มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่นได้ด้วยสันติวิธีและมีความยุติธรรมได้

รัฐศาสตร์ในอนาคตจะบรรลุถึงเป้าหมายภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ และบทบาทตามสถานการณ์ใหม่ดังกล่าวได้ ต้องเริ่มจากการตระหนักถึงความสำคัญของความจำเป็นในการปรับตัวให้รับกับความเปลี่ยนแปลงใหม่ได้อย่างพอเพียงอย่างขูดรากถอนโคน (Radical Change) ถึงส่วนที่เป็นความสำนึก (Consciousness) และจิตวิญญาณชั้นสูง (Spirit) ของนักรัฐศาสตร์ทุกคนด้วย นักรัฐศาสตร์ต้องถอนตัวออกจากอำนาจ ผลประโยชน์ และอคติที่ฝังแน่น นักรัฐศาสตร์ต้องมีจรรยาปฏิบัติทางวิชาชีพ อยู่ในกรอบกำกับ ทั้งศีลและธรรมะของวิชาชีพ นักรัฐศาสตร์ต้องเข้าถึงและใกล้ชิดกับโลกของความจริงและเหตุผล สามารถสร้างทางเลือกและแสวงหาทางออกให้กับปัญหาของมนุษยชาติได้ นักรัฐศาสตร์ต้องเรียนรู้ เข้าใจ ทบทวน และสร้างบทเรียนจากมิติที่ซับซ้อนแบบรวมส่วนหรือองค์รวม ทั้งจากอดีต ปัจจุบัน อนาคต และชุมชน เอกชน สังคม รัฐ ภูมิภาค และโลก นักรัฐศาสตร์ต้องต่อยอดความรู้ข้ามสาขาวิชา (Cross Sciences) สู่วรรพสหสาขาวิชา (Multi Interdisciplinary) ให้สามารถจัดการกับปัญหาและความต้องการที่ซับซ้อนหลากหลายและมีความพิสดารได้ นักรัฐศาสตร์ต้องสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการทั้งหลายทั้งปวงของมนุษยชาติให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่คนจำนวนมากที่สุด **นักรัฐศาสตร์ต้องหมั่นตามโลกอย่างรู้เท่าทัน สนุก และเล่นกับความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อย่างไม่มีจุดจบหรือสิ้นสุด** นักรัฐศาสตร์ต้องตั้งคำถามและตอบคำถามที่ใหญ่ ลุ่มลึก และใหม่พอที่จะเข้าใจหรือจัดการกับปัญหาความต้องการที่มีความซับซ้อนละเอียดอ่อน มีความแปลกใหม่ และมีขนาดใหญ่กว้างขวางในอนาคตระยะยาวได้ นักรัฐศาสตร์ต้องเป็นนักอนาคตนิยม สามารถล่วงรู้ คาดการณ์ และจัดการกับความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชาติ ประชาชน สังคม และโลกในอนาคตได้อย่างแม่นยำมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง นักรัฐศาสตร์ต้องคุ้มครองป้องกันและปกป้องรักษาชะตากรรมและความใฝ่ฝันใหม่ ๆ ของมนุษยชาติในอนาคตได้ **นักรัฐศาสตร์ต้องสร้างประสานพลัง และประสานประโยชน์ร่วมกันได้ระหว่างรัฐที่ดี ผู้ปกครองที่ดี และพลเมืองดี และในที่สุด นักรัฐศาสตร์จะต้องพัฒนาตัวเองและช่วยเหลือพึ่งพาตัวเองได้บนพื้นฐานของวิชาชีพโดยชอบ**

ข้อผิดพลาดที่สำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพรัฐศาสตร์ มักจะเกิดจากช่องว่างระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติอยู่เสมอ เนื่องจากทฤษฎีทางรัฐศาสตร์เป็นเรื่องของหลักการในเชิงคุณค่า (Value) ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ควรจะเป็น (Ought to) ซึ่งเป็นสิ่งที่โน้มเอียงไปทางอุดมคติ (Ideal) ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์จึงต่างจากทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ทั่วไปที่สามารถควบคุมและจำกัดปัจจัยต่าง ๆ ให้หยุดนิ่งอยู่กับที่ได้ ขณะที่ในแง่ปฏิบัตินั้น ผู้ประกอบวิชาชีพรัฐศาสตร์กลับต้องดำเนินการในสถานการณ์ที่เป็นจริง ซึ่งมีทั้งมิติทางการเมืองซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจที่ต้องอาศัยการตีความในการกำหนดทางเลือกที่ดีเป็นหลักสำคัญ และมีมิติทางการบริหารซึ่งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงนโยบายและกฎหมาย ในการวางกรอบเป้าหมายที่พึงประสงค์แนวทาง และวิธีการปฏิบัติตามกรอบกฎหมายเป็นหลักสำคัญ สิ่งที่ผู้ประกอบวิชาชีพรัฐศาสตร์มักจะเผชิญอยู่เสมอก็คือการขัดกันระหว่างหลักการทางทฤษฎี กับสถานการณ์ที่เป็นจริงในทางปฏิบัติ เมื่อถึงที่สุดแล้วก็จะลงเอยด้วยการอ้างถึงความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติให้สำเร็จเสร็จสิ้นตามเป้าหมายโดยที่ละทิ้งหลักการจนเกิดการเบี่ยงเบนไปจากหลักความถูกต้องของหลักเหตุผลไป จนกระทั่งก่อให้เกิดปัญหาติดตามมาในภายหลังจนยากที่จะเยียวยาได้ และนำไปสู่วิกฤติในเวลาต่อมา แม้ที่จริงแล้วหลักการทางรัฐศาสตร์นั้นเป็นหลักการที่วางไว้เพื่อตอบสนองต่อประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่และสังคมประเทศชาติเป็นสำคัญ

การหลีกเลี่ยงหรือละเมิดหลักการของผู้ปฏิบัตินั้น แท้ที่จริงเป็นปัญหาจากความบกพร่องและอ่อนแอไร้เหตุผล และการขาดความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติมากกว่าความไม่ถูกต้องของหลักการอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพิสูจน์ทฤษฎีอยู่ด้วยเหมือนกัน ดังนั้น **นักวิชาชีพรัฐศาสตร์ควรได้มีการทดสอบทฤษฎีและมีการปรับปรุงแก้ไขให้สามารถสนองประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน อยู่เสมอ ไม่ใช่ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติเอง แต่ถึงกระนั้นก็ตาม หลักการย่อมมีความสำคัญเหนือ ข้อจำกัดทางปฏิบัติเสมอ** ทั้งนี้ เพราะหลักการทางรัฐศาสตร์นั้น อิงอยู่บนรากฐานที่เชื่อว่ามนุษย์นั้น สามารถที่จะใช้เหตุผลในการตัดสินใจและประพฤติปฏิบัติได้ หลักการจึงเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความสามารถ ด้านดีของมนุษย์ มากกว่าข้อจำกัดด้านสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกิดจากความบกพร่องส่วนตัวของผู้ใช้เอง

เมืองไทย สังคมไทย และประชาคมโลกได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ผลพวงของความเปลี่ยนแปลงได้ ผลักดันให้เกิดมิติใหม่ ๆ ของสิ่งที่เรียกว่า ชาติ ประชาชน ประชาธิปไตย เอกราช อธิปไตย และการเมือง ในความหมายที่ต่างไปจากพื้นฐานความคิด ความเชื่อ ตามแนวทางของแบบแผนดั้งเดิมไปจนเกือบจะสิ้นเชิง จึงขอให้รัฐศาสตร์ได้ตระหนักถึงจุดเปลี่ยนในครั้งนี้ด้วย เพราะถือเป็นจุดพลิกผันที่สำคัญในประวัติศาสตร์ วิชาชีพ (Historical Benchmarking) ของเรา ประเด็นทางความคิดใหม่ ๆ ที่เกิดจากอิทธิพลของคลื่นความ เปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกระแสโลกาภิวัตน์ ทุนนิยมโลกไร้พรมแดน เสรีประชาธิปไตยสากล เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีโทรคมนาคมและสารสนเทศ ตลอดจนปรากฏการณ์ที่เรียกว่า ยุคหลัง ความทันสมัย (Postmodernity) นั้น นักรัฐศาสตร์จะมีการปรับเปลี่ยนวิชาชีพรัฐศาสตร์อย่างไรให้สามารถ รับใช้ประเทศชาติ ประชาชน และมนุษยชาติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่คนจำนวนมากที่สุด ตามหลักการ ในอุดมคติของรัฐศาสตร์ไว้ได้ จะสร้างเครื่องมือและวิธีการอย่างไรในการที่จะดำรงรักษาไว้ซึ่งเป้าหมาย อันสูงส่งของรัฐศาสตร์ ในการที่จะนำมนุษยชาติและสังคมมนุษย์ในทุกระดับตั้งแต่ปัจเจกชน สาธารณชน ชุมชน รัฐ และประชาคมโลกให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดในการเข้าถึงสิ่งที่เรียกว่าความดีสูงสุดของชีวิต (Virtue) และการได้รับความสุขที่สมบูรณ์ในการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างแท้จริงจะสร้างแนวทางและ มาตรการอะไรในการหยุดยั้งสงคราม ความขัดแย้งที่รุนแรง ความไม่เท่าเทียม ความอยุติธรรม ความ แตกต่างระหว่างคนมีกับไม่มี (โอกาส ความมั่งคั่ง และสิทธิเสรีภาพ) การเอาวัดเอาเปรียบระหว่างผู้ที่ แข็งแรงกว่ากับผู้ที่อ่อนแอกว่า จะสร้างลู่ทาง ทางเลือก และทางออกใหม่ ๆ อย่างไรให้กับอนาคตที่มีความหวัง มากขึ้นสำหรับเมืองไทย คนไทย และสถานะบทบาทของวิชาชีพรัฐศาสตร์เองด้วย

ขอให้ผู้ประกอบการวิชาชีพรัฐศาสตร์ทุกท่าน ทั้งในฝ่ายนักวิชาการ นักการเมือง ข้าราชการ ประจำ ตุลาการ อัยการ อาชีพอิสระ รวมตลอดทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน ประชาชน และนักศึกษารัฐศาสตร์ทั้งหลาย ได้ใช้วิชาชีพรัฐศาสตร์โดยคำนึงถึงหลักปรัชญาและภาระบทบาทอันสูงส่งของ วิชาชีพในการที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์สุขอันสูงสุดแก่คนจำนวนมากที่สุด เป็นเป้าหมายสำคัญ ในการประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้ โดยที่ความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพของนักรัฐศาสตร์ที่แท้จริงนั้น อยู่ที่ประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญหาใช่ผลตอบแทนที่เป็นอำนาจและ ผลประโยชน์ของนักรัฐศาสตร์แต่อย่างใดไม่

รู้ไว้ใช่ว่า...?

หนอนมดี

ไทยสามัคคี ไทยเข้มแข็ง

โครงการ

“ไทยสามัคคี ไทยเข้มแข็ง”

หากยังจำกันได้เมื่อปลายปี 2552 ที่ผ่านมา ใครที่มีโอกาสได้เปิดทีวีช่วงประมาณหกโมงเย็น ก็คงจะได้เห็นปรากฏการณ์พิเศษอย่างหนึ่งบนหน้าจอ ทีวี นั่นก็คือ การที่เหล่าข้าราชการ พลเรือน บุคคลที่มีชื่อเสียงตามจังหวัดต่าง ๆ นำทีมโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ออกมารวมตัวกันที่หน้าศาลากลางจังหวัดของตน หรือสถานที่ที่มีชื่อเสียงของแต่ละจังหวัด เพื่อร่วมกันแสดงความรักชาติด้วยการขับร้องเพลงชาติไทยอย่างพร้อมเพรียงกัน โดยไล่เรียงกันไปทีละจังหวัดในแต่ละวันตามตัวอักษรภาษาไทย จนครบ 76 จังหวัด (เริ่มจากจังหวัดกระบี่ไปจนถึงจังหวัดอำนาจเจริญ แล้วจึงกลับมาปิดท้ายที่กรุงเทพมหานคร)

กิจกรรมดังกล่าวถูกจัดขึ้นภายใต้โครงการ “ไทยสามัคคี ไทยเข้มแข็ง” ซึ่งมีนายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเจ้าของไอเดียการจัดงานในครั้งนี้ โดยได้นำเสนอโครงการฯ ดังกล่าวต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2552 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบ

โครงการขับร้องเพลงชาติไทยเป็นหมู่คณะผ่านสถานีโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยในครั้งนี้เกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดและบรรเทาบรรยากาศทางการเมือง โดยเน้นถึงความรักความสามัคคี การทำความดีของคนไทย ทุกชนชั้น ทุกระดับ ทุกจังหวัด

ทั้งนี้ ต้องยอมรับว่าโครงการดังกล่าวได้รับกระแสตอบรับและความร่วมมือจากประชาชนในแต่ละพื้นที่เป็นอย่างดี

สสค. ถาม

รัฐมนตรี

ตอบ*

นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

สสค. : ในทัศนะของท่าน ท่านเห็นว่าการทำงานของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีเรื่องใดที่ต้องให้ความสำคัญ

รัฐมนตรี :-

ผมเห็นว่า ปัจจุบันคณะรัฐมนตรีจะมี “ความรับผิดชอบ” เพิ่มขึ้นจากเดิมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะหลังมา การตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี หรือที่เรียกว่า “มติคณะรัฐมนตรี” มีรัฐธรรมนูญ มีกฎหมาย มีศาลปกครองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยจำนวนมาก

ผมคิดว่าในเอกสารระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจัดส่งให้คณะรัฐมนตรีนั้น เรื่องการวิเคราะห์เรื่องสำคัญมาก โดยเฉพาะประเด็นที่สำคัญที่สุดคือประเด็นข้อกฎหมาย ต้องยอมรับว่ามติคณะรัฐมนตรีแต่ละเรื่องผูกพันข้อกฎหมายมหาศาลมาก และก็ยังมีความขัดแย้งกันจำนวนมาก เพราะฉะนั้นผมจึงคิดว่าในเชิงของการวิเคราะห์เรื่องเป็นเรื่องที่ผมให้ความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรับผิดชอบทางกฎหมาย ตามความรู้สึกผม ผมมองว่าหลายเรื่องซึ่งเสนอมาโดยฝ่ายการเมืองบางทีมีลักษณะเป็นความคิดเชิงนโยบายที่ต้องการให้เป็นมติของคณะรัฐมนตรี ถ้ามีความผิดพลาดเกิดขึ้นก็เป็นความรับผิดชอบของคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ ผมจึงจัดให้เรื่องนี้เป็นความสำคัญลำดับหนึ่งของการทำงาน และจำเป็นต้องรอบคอบมาก

นายกรัฐมนตรีท่านนี้เป็นผู้ที่แม่นยำกฎหมายและมีความจำที่แม่นยำมาก และบ่อยครั้งมีการทวนเรื่องบางเรื่องที่เป็นประเด็นปัญหาข้อกฎหมายหรือเป็นประเด็นปัญหาที่ขัดแย้งกันอยู่

* เรียบเรียงจากการมอบนโยบายของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย) ในฐานะรัฐมนตรีที่กำกับดูแลสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่มอบให้แก่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 ณ ห้อง 301 ชั้น 3 ตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล

สลด. : ปัจจุบันเรื่องที่ส่วนราชการส่งมายังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีนั้น จะมีเจ้าหน้าที่ของสำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี และสำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษทำหน้าที่วิเคราะห์เรื่อง แต่หากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายจะส่งไปให้สำนักนิติธรรมดำเนินการ ซึ่งในระยะหลังคณะรัฐมนตรีถูกฟ้องร้องค่อนข้างมาก จึงมีแนวคิดที่จะให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้

รัฐมนตรี :-

โครงสร้างของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่มี 2 หน่วยงานวิเคราะห์เรื่อง ผมคิดว่าตรงนี้สำคัญ ถ้าเราให้ความสำคัญในการวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี รวมถึงกรณีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีแนวคิดที่จะดำเนินการเกี่ยวกับกรณีที่มีการฟ้องร้องตัวคณะรัฐมนตรี ผมก็เห็นว่าในขณะนี้ยังไม่มีหน่วยงานกลางจริง ๆ ที่ทำเรื่องนี้ เรื่องที่ฟ้องร้องคณะรัฐมนตรีช่วงหลังนี้จะเกี่ยวกับการดำเนินการของ ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) มาก งานด้านนี้ผมไม่แน่ใจว่าขณะนี้ เป็นนโยบายหรือยังว่าเรื่องนี้จะ เป็นภารกิจของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ต้องทำ หรือยังไม่ต้องทำ ซึ่งก็จะเป็นปัญหาเพราะว่าก่อนนี้เรื่องของคณะรัฐมนตรีจะมีสำนักงาน อัยการสูงสุดดูแล แต่ภายหลังเมื่อสำนักงานอัยการสูงสุดกลายเป็นหน่วยงานอิสระไป ภารกิจด้านนี้ในกฎหมายของสำนักงานอัยการสูงสุดจะเขียนไว้ว่ายังสามารถมาเป็น หน่วยที่ช่วยทางด้านนี้ด้วยหรือไม่

ผมคิดว่าถ้าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมั่นใจในศักยภาพของตัวเองว่า เพียงพอด้วยฐานข้อมูลที่มีอยู่ก็คือระบบข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี และประเด็นข้อกฎหมาย ประเด็นข้อเท็จจริงที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาในแต่ละเรื่อง ผมคิดว่าน่าจะทำได้ แต่ถ้าทำอาจจะต้องคิดอีกว่าจะทำมากน้อยขนาดไหน จะเริ่มต้นเรื่องอย่างไร เพราะเวลา ฟ้อง ก็จะมีส่วนที่ฟ้องนายกรัฐมนตรี ฟ้องตัวบุคคล ฟ้องเป็นคณะ อย่างนี้เป็นต้น ก็ขอฝาก เลขาธิการคณะรัฐมนตรีคิดเรื่องนี้ ถ้าจะให้ดีต้องดำเนินการโดยด่วนและขอรับนโยบาย จากท่านนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี หากมีมติเห็นชอบจึงค่อยมาปรับโครงสร้าง กระบวนการภายในเพื่อให้รองรับงานนี้

ผมว่าถ้าจะให้ดีลองวิเคราะห์เรื่องดูว่า ที่ผ่านมามีการฟ้องร้องกันทั้งหลาย มักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ดูเหมือนว่าเรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องผลกระทบคุณภาพชีวิต ของประชาชน น่าจะเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้น ๆ ที่เป็นประเด็น และมีแนวโน้มว่าจะมี มากขึ้นด้วย

ผมคิดว่าเรื่องการติดตามมติคณะรัฐมนตรี ก็เป็นอีกเรื่องที่มีความสำคัญ

สค. : เรื่องการติดตามมติคณะรัฐมนตรี
เดิมจะมีสำนักพัฒนายุทธศาสตร์
และติดตามนโยบายพิเศษรับผิดชอบ
แต่ปัจจุบันมีสำนักวิเคราะห์เรื่อง
เสนอคณะรัฐมนตรีร่วมดำเนินการด้วย

รัฐมนตรี :-

เรื่องติดตามมติคณะรัฐมนตรี มีประเด็นน่าสนใจอยู่เรื่องหนึ่งซึ่งผมไม่แน่ใจว่าใครจะทำได้ดีกว่าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เวลาที่มีมติคณะรัฐมนตรีออกไปแล้ว มีการติดตามหรือไม่ว่าสามารถปฏิบัติตามมตินั้นได้หรือไม่อย่างไร เช่น ปัญหาล่าสุดที่เกิดขึ้นก็คือกรณีมติคณะรัฐมนตรีเรื่องยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินที่จังหวัดนครสวรรค์ มติคณะรัฐมนตรีระบุว่าให้กรมธนารักษ์ยกเลิก และให้กรมที่ดินสามารถไปออกเอกสารสิทธิตรงที่ดินนั้นได้เลย เพราะว่ามีผลการตรวจสอบเรื่องที่ดินออกมาแล้วชัดเจนโดยกรมการที่ดิน เมื่อมีมติคณะรัฐมนตรีออกไป ที่ดินที่จังหวัดนครสวรรค์ไม่ออกเอกสารสิทธิให้ โดยให้เหตุผลว่าจะใช้มติคณะรัฐมนตรีไปบังคับให้ทำไม่ได้ ต้องเป็นคำสั่งที่ออกจากการมที่ดิน เมื่อเรื่องย้อนกลับมาถึงกรมที่ดิน กรมที่ดินบอกว่าออกให้ไม่ได้จนกว่ากรมธนารักษ์จะเพิกถอนพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว กรมธนารักษ์ก็บอกว่ามติคณะรัฐมนตรีจะบังคับให้เพิกถอนพระราชกฤษฎีกาฯ ไม่ได้ เพราะจะต้องมีแผนที่ทำระวางที่แนบด้วย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาบอกว่าถ้าจะให้ทำ ต้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้สั่งการ โดยสรุปแล้วมติคณะรัฐมนตรีเรื่องนี้ออกมาประมาณครึ่งปีแล้ว แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ ผมว่าภารกิจนี้ก็ไม่มีหน่วยงานโดยตรงที่ทำหน้าที่นี้ในภาพรวม

ผมคิดว่าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะต้องย้อนกลับไปคิดว่าช่วงที่ท่านอนันต์ อนันตกุล เป็นเลขาธิการคณะรัฐมนตรีท่านตั้งหน่วยงานนี้ขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อะไร ถ้ามีเรื่องในลักษณะของการติดตามเรื่องมติคณะรัฐมนตรีที่ออกไปแล้วปฏิบัติได้หรือไม่ได้อย่างไร ผมคิดว่าน่าจะมีระบบของการไปติดตามและจะต้องกลับมาวิเคราะห์เรื่องหากมติคณะรัฐมนตรีใดดำเนินการไม่ได้ คณะรัฐมนตรีก็จะหยิบยกขึ้นมาใหม่หรือไม่ นั่นหมายความว่าถึงประสิทธิภาพของคณะรัฐมนตรีด้วย

ประเด็นว่ามติคณะรัฐมนตรีเป็นกฎหมายหรือไม่ มีสภาพบังคับแค่ไหน ถ้าไม่ทำแล้วมีปัญหาเล็กน้อยเพียงใด ลองคิดว่าเราจะทำอะไรได้แค่ไหน ผมตั้งใจจะนำเรื่องนี้ไปหารือกับท่านนายกรัฐมนตรีว่าเราจะดำเนินการอย่างไรกับเรื่องนี้ ผมคิดว่าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะต้องเป็นหน่วยที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ เพียงแต่ต้องมานั่งคิดระบบกันว่าเมื่อมีมติคณะรัฐมนตรีออกไปแล้ว สภาพบังคับเกิดขึ้นมาเล็กน้อยเพียงใด แนวทางปฏิบัติมีปัญหาอะไรหรือไม่ เราจะมีระบบของการไปติดตามโดยให้มีข้อมูลย้อนกลับมาด้วยได้อย่างไร

นอกจากนี้ในส่วนของผู้ที่ต้องการติดตามว่ามติคณะรัฐมนตรีมีมติเรื่องใดอย่างไหน ผมเห็นว่ามติคณะรัฐมนตรีที่เผยแพร่แล้วจะมีข้อความสั้น ๆ ซึ่งในแง่ของคนที่ต้องการจะติดตาม จะเห็นว่ามันไม่ค่อยได้บอกอะไรสักเท่าไร เราจะทำอย่างไรให้คนที่ติดตามด้านนี้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารพอสมควรที่จะเห็นว่ามติคณะรัฐมนตรีตัดสินใจในมติคณะรัฐมนตรีเรื่องต่าง ๆ เป็นประโยชน์มาเล็กน้อยเพียงใด ผมกำลังคิดถึงแหล่งสืบค้นของประชาชนของนักวิชาการ ของนักข่าวทั้งหลายที่สามารถที่จะบอกได้ว่าถ้าคุณตามมติคณะรัฐมนตรีสมมติเรื่องมาตรการค่าครองชีพที่ขยายเพิ่ม ถ้าต้องการติดตามเรื่องนี้ทั้งหมด จะมีระบบอะไรหรือต้องผ่านวิธีการใดที่สามารถจะตามได้ด้วยว่ามติคณะรัฐมนตรีเหล่านี้มีมาแล้วกี่ครั้ง เริ่มตั้งแต่เมื่อไหร่ และมีความเป็นมาหรือมีความคลี่คลายของในมตินี้อย่างไร ถ้าเป็นในลักษณะนี้ ผมคิดว่าคนทั่วไปคงจะได้รับประโยชน์มาก

สลด. : ปัจจุบันสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) สำหรับใช้ในกรณีที่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีต้องการให้หัวหน้าส่วนราชการชี้แจงเรื่องผ่านระบบดังกล่าว ซึ่งระบบนี้ยังสามารถใช้ประโยชน์ในด้านอื่นได้ไม่ทราบว่ามีรัฐบาลนี้จะมีนโยบายที่จะใช้สนับสนุนการทำงานของนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมากน้อยเพียงใด

รัฐมนตรี :-

ระบบ Video Conference ดีครับ ท่านเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (นายกรณ์ศักดิ์ สภาวสุ) เองก็ได้ให้ติดตั้งไว้ที่ตึกไทยคู่ฟ้าไว้ที่ห้องหนึ่งแต่เป็นการเชื่อมต่อเพียง 2-3 กระทรวง ใช้ในการทำงานที่มีลักษณะที่ทำเป็น war room แต่กำลังมีแนวความคิดว่าเมื่อท่านนายกรัฐมนตรีต้องการจะพูดคุยกับผู้ว่าราชการจังหวัดที่อาจจะไม่ใช่ภาพรวมทั้งหมด เช่น วันนี้จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง หากเรามีโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีลักษณะนี้ในการรองรับที่สมบูรณ์ ใช้การได้ดี ผมว่าเป็นเรื่องดี ขอให้ช่วยตรวจสอบระบบให้ดี ผมจะได้นำไปหารือท่านกรณ์ศักดิ์ ว่า จะสมควรหรือไม่หรือจะทำอะไรที่จะให้ทางตึกไทยคู่ฟ้าเชื่อมระบบกันกับทางสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนี้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของท่านนายกรัฐมนตรี

ประเด็นทั้งหมดนี้ผมจะไปขอรับนโยบายจากท่านนายกรัฐมนตรี โดยเฉพาะเรื่องระบบการทำงานและประสิทธิภาพการทำงานของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เผื่อว่าท่านนายกรัฐมนตรีจะมีแนวคิดที่จะให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพิ่มเติม

เล่าเรื่องเกี่ยวกับ
มติคณะรัฐมนตรี

สีบพัน

มติคณะรัฐมนตรีคืออะไร?

เริ่มต้นเมื่อจะตั้งชื่อคอลัมน์ก็เป็นเหตุให้ต้องมีการถกเถียงกันหลายยกในหมู่คนกันเอง ระหว่างชื่อ “เล่าเรื่องมติคณะรัฐมนตรี” กับ “เล่าเรื่องเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี”

ผลสรุปสุดท้ายก็ตกลงปลงใจว่าจะใช้ชื่อหลัง เพราะเหตุว่า ถ้าใช้ว่า “เล่าเรื่องมติคณะรัฐมนตรี” ก็จะทำให้คนอ่านเข้าใจว่ากำลังจะเล่าเรื่องที่เป็นมติคณะรัฐมนตรีแต่ละเรื่อง ซึ่งถ้าเป็นไปในลักษณะนี้ คิดว่าจนผู้เขียนเกษียณไปแล้วก็คงยังเล่าได้ไม่หมด เพราะขณะนี้ประมาณว่าตั้งแต่ปี 2475 เป็นต้นมา เรามีมติคณะรัฐมนตรีทั้งหมดราว ๗ 2 แสนมติ แม้คิดจะคัดเฉพาะเรื่องที่สำคัญและไม่ได้ห้ามหากจะนำมาเผยแพร่ก็มีเป็นจำนวนมากมายเหลือเกิน

แต่การเล่าเรื่องเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีนี้ จะเป็นอีกนัยหนึ่งที่ต่างจากความหมายแรก และคิดว่ายังมีโอกาสเขียนเล่าให้จบได้ภายในก่อนเกษียณแน่นอน เนื่องจากจะเป็นการนำสาระของเรื่องหรือประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมติคณะรัฐมนตรีมาเสนอ

สิ่งที่จะนำมาเล่าในคอลัมน์นี้มีได้มุ่งหมายจะสื่อในเชิงวิชาการล้วน ๆ ใจจริงอยากให้เป็นเสมือนการ “เล่าสู่กันฟัง” ด้วยซ้ำ แต่แน่นอนว่าการนำเรื่องนี้มาเล่าก็มิอาจทำโดยไม่อิงกฎหมาย หลักการ แนวคิด และข้อเท็จจริง เพราะจะกลายเป็นการมาเล่ากันเล่น ๆ พอให้อ่านเพลิน ๆ หาสาระไม่ได้ จะดูแคลนมติคณะรัฐมนตรีมากเกินไป ทั้งที่ความเป็นจริง **แม้มติคณะรัฐมนตรีจะไม่ใช่มติกฎหมายแต่ก็สามารถก่อให้เกิดผลร้ายแก่รัฐบาลให้ต้องมีอันล้มไปได้เหมือนกัน** สิ่งหนึ่งที่จะต้องกล่าวไว้เสียตั้งแต่ต้นก่อนเข้าเรื่องก็คือ ข้อมูลส่วนหนึ่งที่ใช้ในบทความนี้ ได้นำมาจากเอกสารของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเรื่อง “ผลการศึกษาเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี” ซึ่งเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์เป็นการภายในของหน่วยงานเอง

มติคณะรัฐมนตรีคืออะไร ?

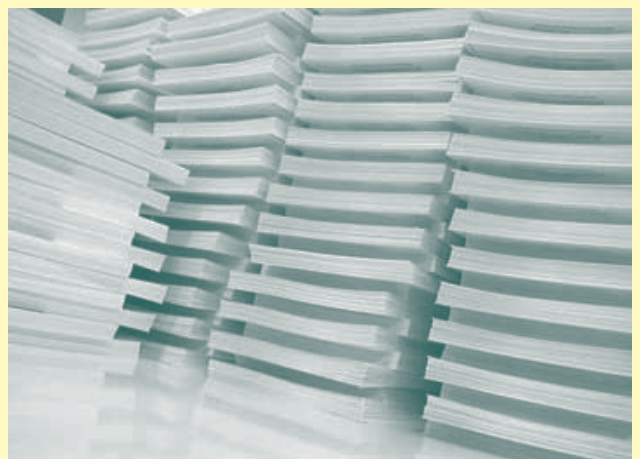
น่าจะเป็นคำถามที่รู้คำตอบกันแล้วที่บ้านหัวเมือง โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองไทยอย่างเข้มข้นและดุเดือด ตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา ได้มีการนำมติคณะรัฐมนตรีไปขึ้นโรงขึ้นศาลให้ตีความจนต้องเพิกถอนไปหลายมติ บางมติดังกล่าวสร้างความสับสนสะท้อนให้แก่คณะรัฐมนตรีในอดีตอย่างมากดังที่ทราบกัน ไม่เว้นแม้แต่ข้าราชการประจำ โดยเฉพาะข้าราชการของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเองก็ต้องเดินพาเหรดไปให้ปากคำในคดีต่าง ๆ ที่มีการอ้างอิงถึงมติคณะรัฐมนตรี

แต่ก่อนหน้านั้นย้อนไปเมื่อปี 2522 สมัยที่ผู้เขียนเพิ่งจะบรรจุเป็นข้าราชการที่กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งต้องสารภาพว่าในช่วงนั้นไม่ได้เห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียกว่ามติคณะรัฐมนตรีมากไปกว่าหนังสือราชการประเภทหนึ่งที่ส่งเข้ามาที่กองกลางได้ทุกวัน วันละหลายฉบับ น่าสนใจตรงกระดาษพิมพ์และรูปแบบที่ไม่เหมือนหนังสือราชการที่เราใช้ ๆ กัน กระดาษครุฑที่ใช้ตรงที่เป็นตัวครุฑจะค่อนอยู่ตรงกลางหัวกระดาษ ไม่ใช่เป็นครุฑตัวสีดำ ๆ เหมือนที่ใช้กันโดยทั่วไป ข้อความในหนังสือก็ลงท้ายสั้น ๆ ห้วน ๆ ว่า “จึงเรียนยี่นยี่นมา” แม้ว่าวันหนึ่ง ๆ จะยี่นยี่นกันมาหลายครั้งหลายฉบับก็ยอมรับว่ายังไม่สนใจเท่าที่ควรอยู่ดี จำได้ว่าสมัยนั้นผู้ทีลงนามในหนังสือที่ว่าเป็น ท่านปลัด มีจุล ในฐานะเลขาธิการคณะรัฐมนตรี นั้นหมายความว่าหนังสือเหล่านั้นนอกจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีซึ่งก็ไม่ค่อยจะให้ความสนใจอยู่นั่นเองว่าเป็นหน่วยงานที่ทำอะไรนอกจากออกหนังสือแจ้งมติคณะรัฐมนตรีมาวันละหลายฉบับก็เท่านั้นเอง

หนังสือแจ้งมติคณะรัฐมนตรีที่มาจากวันละหลายฉบับนี้ เมื่อฝ่ายสารบรรณ กองกลางรับแล้ว ก็จะส่งขึ้นไปสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี และเมื่อเลขานุการรัฐมนตรีส่งคืนมาก็จะส่งต่อ (ภาษาของผู้ปฏิบัติงานตรงรับ-ส่งหนังสือจะใช้คำว่า “แทงเรื่อง”) ไปยังกรมต่าง ๆ ในสังกัด บางฉบับกองกลางก็ต้องนำมาทำเองคือการแจ้งเวียนให้กรมและรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงทราบ และ/หรือถือปฏิบัติต่อไป

ในเวลานั้นรับรู้ก็เท่านั้น จนกระทั่งผู้เขียนโอนมารับราชการที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในปี 2530 เป็นช่วงที่ท่านอนันต์ อนันตกุล เป็นเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ณ บัดนั้นเองจึงเข้ามาอยู่ในแหล่งต้นตอที่ผลิตมติคณะรัฐมนตรีออกไปแต่ละวันนับสิบฉบับตลอดทุกวันราชการ บางช่วงที่จำเป็นก็ออกแม้กระทั่งวันหยุดราชการ

แน่นอนว่าอยู่ดี ๆ ใช่ว่าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะนึกคะนองผลิตมติคณะรัฐมนตรีแจกออกไปตามกระทรวงต่าง ๆ ได้ตามใจปรารถนา เพราะจะมีมติคณะรัฐมนตรีได้ก็ต้องมีการประชุมคณะรัฐมนตรีก่อน **สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่แจ้งมติคณะรัฐมนตรีก็เพราะสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่จัดประชุมคณะรัฐมนตรี** ซึ่งปกติจะประชุมกันทุกวันอังคารของทุกสัปดาห์ การประชุมแต่ละครั้งมีเรื่องที่จะเข้าสู่การพิจารณาประมาณว่าไม่ต่ำกว่า 40-50 เรื่อง บางช่วงถึง 100 เรื่องหรือกว่า 100 เรื่องก็เคยมี เพราะฉะนั้น หน้าที่ในการแจ้งยี่นยี่นมติคณะรัฐมนตรีจึงต้องดำเนินไปตลอดทั้งสัปดาห์ จากการประชุมครั้งนั้นการประชุมครั้งต่อไป เคยกำหนดเป็นหลักปฏิบัติไว้ว่ามติคณะรัฐมนตรีทุกเรื่องจะต้องแจ้งออกไปให้กระทรวงและผู้เกี่ยวข้องทราบให้เสร็จหมดทุกมติดีก่อนถึงวันประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งต่อไป ในสมัยนั้นจึงเป็นเรื่องที่มีการคิดวิธีการทำงานแบบลวงหน้า และการทำงานคู่ขนาน เห็นชัดก็ในเรื่องของการแจ้งมติคณะรัฐมนตรีนี้แหละ นั่นก็คือมติคณะรัฐมนตรีที่มาจากระเบียบวาระที่เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบหรือเรื่องเพื่อพิจารณาที่พอจะคาดเดาได้ล่วงหน้าก็จะมีการจัดทำหนังสือแจ้งยี่นยี่นมติไว้ล่วงหน้า แกมท่านเลขาฯ อนันต์ฯ ยิ่งกล่าลงนามไว้ให้ล่วงหน้าด้วย เมื่อการประชุมเสร็จสิ้นลงและเรื่องเหล่านั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงมติเป็นอย่างอื่น ก็สามารถส่งออกหนังสือเหล่านั้นออกได้ภายในวันที่มีการประชุมนั่นเอง บางเรื่องสามารถยี่นหนังสือยี่นยี่นมติให้แกรัฐมนตรีได้ทันทีเมื่อเลิกประชุม (อะไรจะปานนั้น แต่ก็เป็นเรื่องจริง !)

อำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี

การประชุมคณะรัฐมนตรีกับมติคณะรัฐมนตรีเป็นของคู่กัน ถ้าจะกล่าวให้องกฏหมายและหลักการเพื่อให้เห็นที่มาของการเป็นของคู่กันของทั้ง 2 ส่วนนี้ ก็ต้องพูดถึงอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี

คำว่า “**คณะรัฐมนตรี**” จะเป็นคำใหญ่โต จริง ๆ แล้วองค์กรคณะรัฐมนตรีก็เป็นองค์กรที่ใหญ่โตจริง ๆ ไม่ใช่ด้วยปริมาณของคนที่เป็นรัฐมนตรีแล้วมารวมเป็นคณะรัฐมนตรี เพราะอย่างดียิ่งมากที่เคยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญที่ผ่าน ๆ มา นายกรัฐมนตรีรวมกับรัฐมนตรีไม่เกิน 49 คน ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (ที่เป็นปัญหาอยู่ว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับกันนั้น) กำหนดไว้ไม่เกิน 36 คน

องค์กรที่มีคน 36 คน ที่เรียกว่าคณะรัฐมนตรีนั้น เป็นองค์กรใหญ่เหลือเกินเพราะเป็นองค์กรทางการเมืองฝ่ายบริหาร เป็นองค์กรหนึ่งในสามที่ใช้อำนาจอธิปไตย อีก 2 องค์กรก็คือรัฐสภาที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และศาลที่เป็นฝ่ายตุลาการ

คณะรัฐมนตรีสำคัญอย่างไร หรือจะพูดว่า “ยิ่งใหญ่” อย่างไร ถึงตรงนี้จะต้องขออ้างอิงจากผลงานวิชาการของศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม¹ จะทำให้เห็นภาพชัดเจน สรุปความได้ว่า

ในส่วน of คณะรัฐมนตรีซึ่งแม้จะเป็นเพียงองค์กรหนึ่งในสามที่ใช้อำนาจอธิปไตย แต่นับว่ามีบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ครอบคลุมกว้างขวางกว่าการใช้อำนาจขององค์กรอื่นเพราะเป็นอำนาจที่ครอบคลุมกิจการที่บังเกิดขึ้นและผ่านเข้ามาในแต่ละวัน (day to day affairs) ซึ่งจะต้องวางมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือระงับอยู่เป็นปกติธุระ ทั้งยังเป็นการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองอันเป็นการปฏิบัติตามหลักการที่กำหนดไว้กว้าง ๆ ล่วงหน้าแล้ว ในทางวิชาการเรียกว่า เป็นการใช้อำนาจรัฐ (state power หรือ police power) แม้แต่คำว่าอำนาจในการ “ปกครองประเทศ” หรือที่รัฐธรรมนูญเรียกว่า “บริหารราชการแผ่นดิน” นั้นก็มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมถึงการทำการทั้งหมดที่มีใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่น อันได้แก่ รัฐสภาและศาล ซึ่งขอบเขตอำนาจขององค์กรนั้นจำกัดและมีกรอบแน่นอนชัดเจนกว่ามาก ในประเทศไทยเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 559/2496 รับรองอำนาจของฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรีไว้ทำนองเดียวกัน

อำนาจของคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญไทยเรียกว่า “อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน” มีความหมายและขอบเขต 3 ประการคือ

- อำนาจในการกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ อาจจำแนกเป็น รัฐประศาสนนโยบาย (public policy) หรือนโยบายทั่วไปในการจัดการปกครองภายในประเทศ และรัฐวิเทศนโยบาย (foreign policy) หรือนโยบายเกี่ยวกับการต่างประเทศ นโยบายเหล่านี้อาจเป็นนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาก่อนเข้าบริหารราชการแผ่นดิน หรือเป็นนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดขึ้นใหม่ภายหลังในเหตุการณ์เฉพาะหน้า

- อำนาจในการดำเนินการหรือปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดโดยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อรัฐสภา การออกกฎหมายบางประเภทได้เองเพื่อเร่งรัดให้เป็นไปตามกฎหมาย การอนุมัติโครงการ พร้อมทั้งงบประมาณเพื่อผลักดันให้โครงการตามนโยบายเป็นผลสำเร็จ การแต่งตั้ง โยกย้าย ถอดถอน ตลอดจนบริหารงานด้านบุคลากร เพื่อให้นโยบายของคณะรัฐมนตรีเป็นไปได้อย่างราบรื่น

- อำนาจการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ตรงกับที่เรียกว่า “law enforcement” โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเครื่องมือในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ในการทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินดังกล่าวข้างต้น ส่วนหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีจะต้องกระทำอยู่เสมอด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ให้ถูกต้องเหมาะสมทั้งในแง่กฎหมาย ความเป็นธรรม และจังหวะเวลา คือ “การตัดสินใจ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่จะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ

¹ โปรดดูรายละเอียดใน วิษณุ เครืองาม, การพัฒนาระบบการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีในปัญหาผลประโยชน์แห่งชาติ เอกสารประกอบการศึกษา วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 39 ประจำปีการศึกษาพุทธศักราช 2539-2540

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีที่ท่านวิชญะ เคยนำเสนอไว้ว่า มีขอบเขต 3 ประการ แต่อย่างไรก็ตาม ต่อมาได้เพิ่มอีกหนึ่งประการ เมื่อครั้งที่ไปบรรยายหลักสูตรนักกฎหมายมหาชนภาครรัฐ รุ่นที่ 2 เมื่อปี 2547 นั่นก็คือ อำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดหรือมีคำสั่งในปัญหาเฉพาะกิจบางเรื่อง ซึ่งเมื่อเพิ่มขอบเขต ประการที่ 4 ขึ้นมาเช่นนี้ ก็จะใกล้เคียงกับอรรถาธิบายของนักกฎหมายคนสำคัญของไทยอีกท่านคือ ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ที่ได้เขียนไว้ในเอกสารคู่มือรัฐมนตรี เมื่อครั้งที่ท่านดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ท่านบวรศักดิ์ อธิบายว่าคณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ 3 กลุ่มหลัก คือ

1. อำนาจหน้าที่ในการบริหารและปกครอง (executive and administrative power)

ในฐานะองค์กรทางการเมืองสูงสุดในฝ่ายบริหาร คณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1.1 การกำหนดนโยบาย และแผนทั้งหลาย เช่น แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนนิติบัญญัติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งนโยบายเฉพาะด้านต่าง ๆ

1.2 การอนุมัติงบประมาณตามกฎหมายวิธีราชการงบประมาณ

1.3 การบริหารงานบุคคลโดยเฉพาะการอนุมัติให้แต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการตั้งแต่ระดับ 10 ขึ้นไป² แต่งตั้งผู้บริหารสูงสุดและกรรมการของรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชน แต่งตั้งคณะกรรมการทั้งหลาย

1.4 การดำเนินการต่าง ๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น เข้าเป็นภาคีในสนธิสัญญา การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งเอกอัครราชทูตไทยประจำต่างประเทศ และเอกอัครราชทูตต่างประเทศประจำประเทศไทย

1.5 การวินิจฉัยสั่งการทางบริหารประการอื่น ๆ ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนดำเนินการ

1.6 การประสานงานระหว่างกระทรวง กรม และหน่วยงานภาครัฐในสังกัดฝ่ายบริหาร หากมีความขัดแย้งกัน คณะรัฐมนตรีจะวินิจฉัยสั่งการ

1.7 การบริหารในเรื่องอื่นตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เช่น การให้ความเห็นชอบในเรื่องที่จะต้องเสนอขอความเห็นชอบของรัฐสภา

1.8 การขอปรึกษาประชาชนโดยการให้ออกเสียงประชามติ (มาตรา 165)

2. อำนาจหน้าที่กึ่งนิติบัญญัติ หรืออำนาจกึ่งกฎหมาย (quasi legislative power หรือ regulatory power)

ในฐานะผู้รับผิดชอบให้การบริหารเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย คณะรัฐมนตรีจึงมีอำนาจ ดำเนินการและวางกฎเกณฑ์ ดังนี้

2.1 การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ (มาตรา 139 และ มาตรา 142)

2.2 การถวายคำแนะนำในการตราพระราชกำหนด (มาตรา 184-มาตรา 186)

2.3 การถวายคำแนะนำในการตราพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 187)

2.4 การถวายคำแนะนำในการประกาศใช้และเลิกใช้กฎอัยการศึก (มาตรา 188)

2.5 การออกกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ที่มีผลใช้บังคับแก่ส่วนราชการและ หน่วยงานของรัฐ เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี แต่ระเบียบดังกล่าวจะกระทบสิทธิ เสรีภาพของประชาชน นอกกรอบราชการบริหารมิได้ เว้นแต่กฎหมายจะให้อำนาจไว้

2.6 การออกมติคณะรัฐมนตรีที่มีผลเป็นกฎให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐต้องปฏิบัติตาม การฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีส่วนนี้เป็นความผิดตามกฎหมายระเบียบข้าราชการประเภทต่าง ๆ

หมายเหตุ : มาตราต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญที่ปรากฏอยู่ในบทความนี้เป็นมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

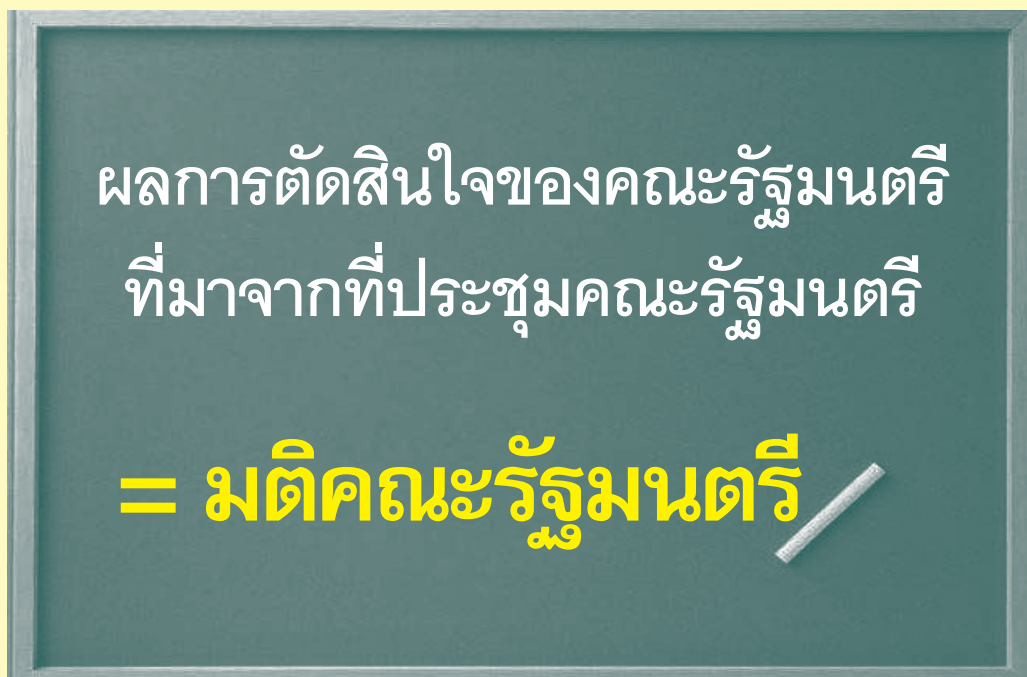
² พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 กำหนดการเรียกชื่อใหม่เป็นตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง (นักบริหาร นักปกครอง นักบริหารการทูต ผู้ตรวจราชการกระทรวง) และตำแหน่งประเภทวิชาการระดับทรงคุณวุฒิ

3. อำนาจหน้าที่กึ่งตุลาการในการวินิจฉัยเรื่อง (quasi judicial power)

ในหลายกรณี กฎหมายกำหนดให้ข้อพิพาทบางประการ ต้องวินิจฉัยชี้ขาดโดยคณะรัฐมนตรี เช่น การยุติข้อพิพาทระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2549 เป็นต้น

จะเห็นว่าคำอธิบายของทั้ง 2 ท่าน ไม่ได้ขัดแย้งกันในเชิงหลักการแต่ประการใด จะต่างกันก็แต่โดยนัยของการอธิบายเท่านั้น

สรุปรวมความสั้น ๆ ก็เป็นอย่างที่ท่านวิเศษฯ เคยสรุปจากคำพิพากษาของศาลฎีกาโดยคุณหลวงจำรูญเนติศาสตร์ว่า “การบริหารราชการแผ่นดิน คือ การกระทำกิจกรรมใด ๆ ของรัฐที่ไม่ใช่การออกกฎหมาย และไม่ใช้การพิจารณาพิพากษาคดี คืออะไรก็ตามที่ไม่ใช่อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจตุลาการ สิ่งนั้นคืออำนาจการบริหารทั้งหมด”

คำสำคัญคำหนึ่งที่จะหลุดไปไม่ได้จากการทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีนั้นคือ “การตัดสินใจ” เรื่องที่อยู่ในขอบเขตอำนาจของคณะรัฐมนตรีที่เข้ามาให้คณะรัฐมนตรีต้องมาร่วมกันตัดสินใจ อยู่เป็นประจำ ปกติอย่างน้อยก็สัปดาห์ละ 1 ครั้ง จะครั้งละครึ่งวัน ค่อนวัน หรือบางสมัยนั้นประชุมกันจนพระอาทิตย์ลับฟ้าก็มี ถ้าไม่ปกติ เช่นมีเหตุพิเศษที่จำเป็น มีเรื่องด่วนที่จะต้องให้คณะรัฐมนตรีตัดสินใจ “เหตุพิเศษ” ที่ว่านี้อาจจะเป็นเหตุการณ์หรือจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับมีเงื่อนไขเวลาที่เกี่ยวข้อง ก็อาจจะประชุมกันมากกว่า 1 ครั้งใน 1 สัปดาห์

ผลการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีที่มาจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีนี้แหละที่เรีกกันว่า “มติคณะรัฐมนตรี”

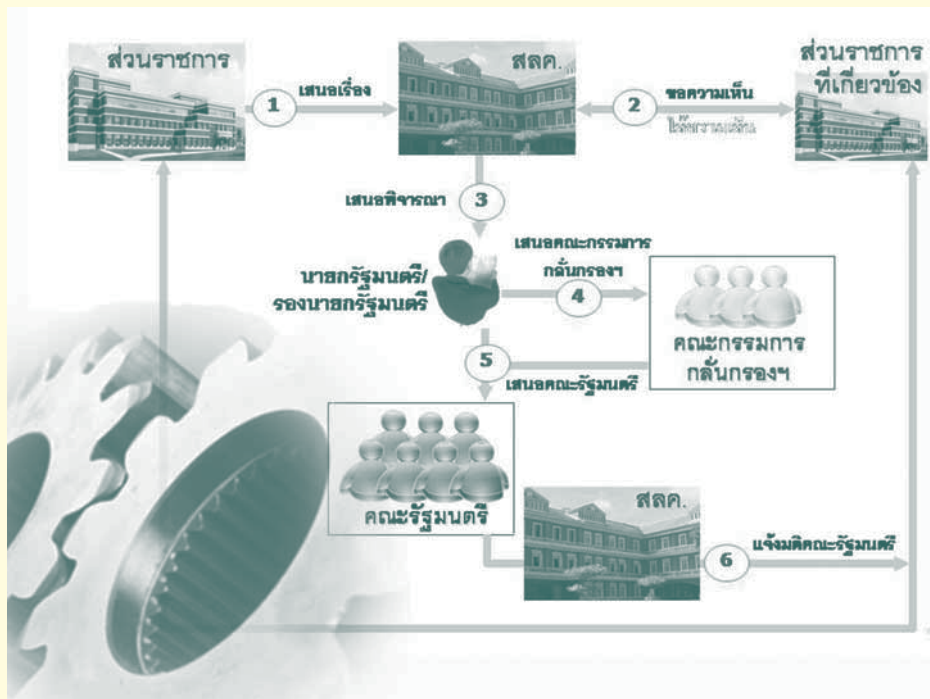
คิดว่าถึงบรรทัดนี้เป็นอันได้นำเสนออย่างแจ่มแจ้งพอสมควรแล้วถึงความหมายและที่มาของ “มติคณะรัฐมนตรี”

องค์ความรู้

กระบวนการและกลไก

ช่วยในการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี*

กระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี กล่าวคือถือเป็นกลไกที่ช่วยให้การตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม สูงสุด ดังนั้น เพื่อสร้างความเข้าใจที่ละเอียดและชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับเรื่องนี้ องค์ความรู้ฉบับนี้จึงได้นำ กระบวนการและกลไกช่วยในการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี มานำเสนอ

กระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีดังกล่าวประกอบด้วย กลไกทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง การตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีทุกส่วนราชการร่วมกันทำหน้าที่เป็นทั้งหน่วยสนับสนุน หน่วยขับเคลื่อน และนำผลการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติในช่วงจังหวะเวลาและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน กลไกเหล่านี้มีการ พัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ยังมีการออกกฎหมายเพื่อวางหลักเกณฑ์และแนวทางการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีและการประชุมคณะรัฐมนตรี เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับควบคุมให้เรื่องที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานต่าง ๆ จะนำเสนอเข้าสู่การ พิจารณาของคณะรัฐมนตรีมีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และ สร้างความมั่นใจว่าการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน โดยรวมมากที่สุด

* ที่มา: รายงานการศึกษาดัชนีสมบูรณ โครมการศึกษาเชิงเปรียบเทียบองค์ประกอบและกระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีตั้งแต่รัฐบาล นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ถึงรัฐบาล พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2551.

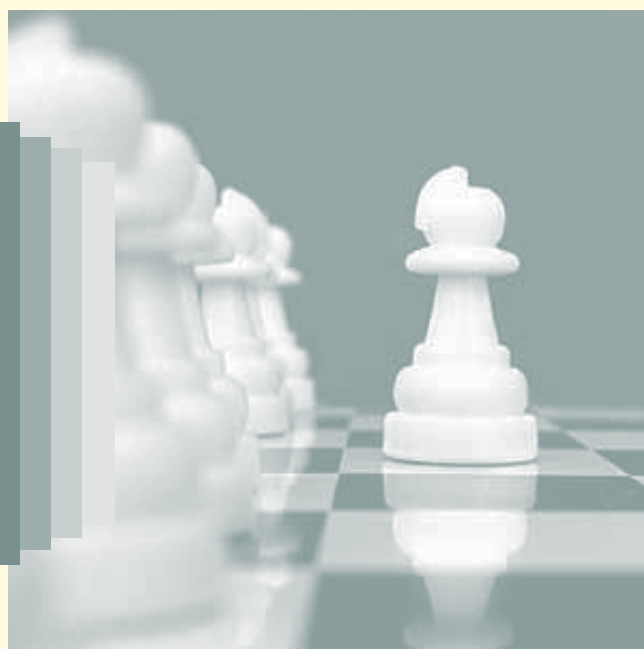
จากการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของกระบวนการตัดสินใจและกลไกช่วยในการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีสามารถแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ (1) กระบวนการขึ้นก่อนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี (2) กระบวนการขึ้นการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี (3) กระบวนการขึ้นหลังการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี

1. กระบวนการขึ้นก่อนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี

1.1 การกำหนดเรื่องที่ต้องเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

คณะรัฐมนตรีที่มีจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2502 กำหนดเรื่องที่จะต้องเสนอคณะรัฐมนตรี มีจำนวน 15 เรื่อง นอกเหนือจากนี้ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีพิจารณาและไม่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีอีก แต่ถ้าเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องสำคัญสมควรจะเสนอนายกรัฐมนตรีก่อนก็ได้ โดยเห็นว่า เหตุการณ์ของโลกก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การที่คณะรัฐมนตรีจะมาประชุมกันทุกเรื่องตามแบบเดิมนั้น เป็นการเสียเวลาอย่างยิ่ง รัฐมนตรีควรจะได้รับการบริหารราชการในกระทรวงได้โดยกว้างขวาง และรับผิดชอบในหน้าที่ของกระทรวงที่บังคับบัญชาให้มากที่สุด เรื่องใดอยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีให้พิจารณาสั่งการไปได้โดยไม่ต้องนำมาเสนอคณะรัฐมนตรีอีก คณะรัฐมนตรีจะมาประชุมปรึกษาเฉพาะเมื่อจำเป็นจะต้องพิจารณาปัญหาเรื่องนโยบายหรือเรื่องใหญ่ ๆ ที่มีความสำคัญมากเป็นพิเศษ หรือเรื่องที่มีข้อข้องใจเท่านั้น¹

ต่อมาได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2531 ซึ่งกำหนดประเภทของเรื่องที่จะต้องเสนอคณะรัฐมนตรี 11 ประเภท คือ (1) เรื่องที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี หรือกำหนดให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี (2) ร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชกำหนด ร่างพระราชกฤษฎีกา ร่างกฎกระทรวง (3) ร่างระเบียบ ข้อบังคับ ร่างประกาศที่ใช้บังคับต่อส่วนราชการ (4) เรื่องที่ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรี หรือขอปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษนอกเหนือมติคณะรัฐมนตรี หรือระเบียบข้อบังคับ หรือประกาศตามข้อ (1) หรือระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่ได้ใช้บังคับต่อส่วนราชการเป็นส่วนรวมตามข้อ (3) (5) ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่มีลักษณะเป็นระเบียบปฏิบัติราชการทั่วไป หรือจะมีผลเป็นแนวบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการ (6) แผนงาน โครงการ หรือกิจการที่มีผลกระทบต่อนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน (7) เรื่องที่เสนอรัฐสภา (8) เรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (9) เรื่องที่กระทบต่องบประมาณแผ่นดิน นอกเหนือจากที่ได้รับอนุมัติไว้แล้วตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ (10) เรื่องที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เสนอคณะรัฐมนตรี และ (11) เรื่องที่นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งได้รับมอบหมายให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรี

¹ โปรดดูรายละเอียดใน สุวิมล สังขพันธ์. *สถานะและผลทางกฎหมายของมติคณะรัฐมนตรี* (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า 148-150.

ปัจจุบันเรื่องที่ต้องเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาตัดสินใจเพื่อมีมติคณะรัฐมนตรีนั้น พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 มาตรา 4 ได้กำหนดไว้ดังนี้

“การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีให้เสนอได้เฉพาะเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) เรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือให้ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี
- (2) ร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชกำหนด
- (3) เรื่องที่ต้องเสนอให้สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาอนุมัติหรือให้ความเห็นชอบ
- (4) ร่างพระราชกฤษฎีกา
- (5) ร่างกฎกระทรวงเกี่ยวกับนโยบายสำคัญที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- (6) ร่างระเบียบ ร่างข้อบังคับ หรือร่างประกาศที่มีผลบังคับแก่ส่วนราชการโดยทั่วไป
- (7) เรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือที่เกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศ

ที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทย

(8) การริเริ่มโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่มีวงเงินตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่โครงการลงทุนที่กำหนดในแผนงานที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหรือเห็นชอบกับแผนงานนั้นแล้ว

(9) เรื่องที่ขอทบทวนหรือยกเว้นการปฏิบัติตามมติของคณะรัฐมนตรี ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศตาม (6)

(10) ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่มีลักษณะเป็นระเบียบปฏิบัติราชการทั่วไปหรือจะมีผลเป็นแนวบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการ

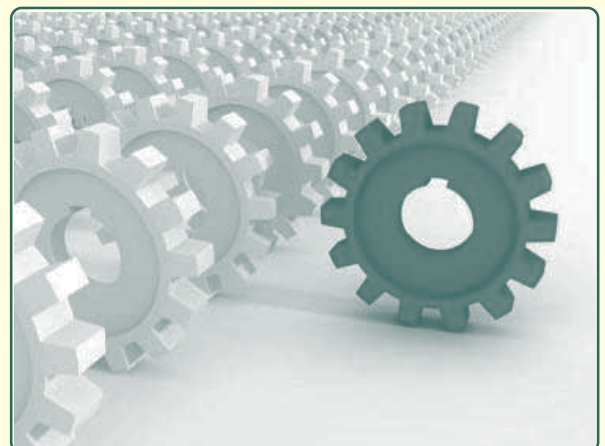
(11) เรื่องที่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดินนอกเหนือจากที่ได้รับอนุมัติไว้แล้ว ตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(12) เรื่องที่นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลนำเสนอหรือมีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรี

(13) เรื่องที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เสนอคณะรัฐมนตรี

เมื่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งหรือมีมติตาม (12) หรือ (13) พ้นจากตำแหน่ง ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีรวบรวมคำสั่งหรือมติที่มีลักษณะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีที่เข้าบริหารราชการชุดใหม่พิจารณายืนยันหรือยกเลิกภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา”

การกำหนดประเภทของเรื่องที่จะนำเสนอคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ถือว่าเป็นเครื่องมือหรือกลไกช่วยในกระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีอย่างหนึ่ง

1.2 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คณะรัฐมนตรีจะตัดสินใจ

การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คณะรัฐมนตรีจะตัดสินใจ ก็เพื่อให้คณะรัฐมนตรีได้รับทราบข้อมูลในการตัดสินใจที่มีผลกระทบเกี่ยวพันกันระหว่างหน่วยงาน และเพื่อให้มีข้อยุติก่อนนำเรื่องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เช่น การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่จะเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี ในกรณีเป็นเรื่องที่ต้องได้รับความเห็นชอบหรืออนุมัติจากหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นก่อน ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องขอความเห็นชอบหรือขออนุมัติจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้เสร็จสิ้น แล้วจึงส่งเรื่องไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพร้อมกับความเห็นชอบหรือคำอนุมัตินั้น แต่ถ้าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องนั้นไม่แจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องทราบ หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องนั้นไม่อนุมัติหรือไม่ให้ความเห็นชอบและเรื่องดังกล่าวมีความจำเป็นที่จะต้องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเสนอเรื่องมายังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป² หรือในกรณีความเห็นหรือข้อเสนอแนะของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่เสนอมามีความแตกต่างหรือขัดแย้งกัน สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะจัดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมาปรึกษาหารือหรือหาข้อยุติก่อนนำเรื่องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีก็ได้³

1.3 การจัดทำข้อมูลประกอบการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี⁴

1.3.1 ข้อมูลทางกฎหมาย

ในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานเจ้าของเรื่องต้องวิเคราะห์ด้วยว่าข้อเสนอของตนสอดคล้องหรือขัดกับกฎหมายใด และเมื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับเรื่องแล้วต้องวิเคราะห์ว่าข้อเสนอนั้น ๆ ขัดต่อกฎหมายใดหรือไม่ ในกรณีที่ไม่มีปัญหาหรือไม่แน่ใจสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะขออนุมัติจากรองนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเรื่องไปหาหรือสำนักงานอัยการสูงสุดหรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก่อน บางครั้งมีการเสนอเรื่องโดยไม่ได้มีการวิเคราะห์ในทางกฎหมาย ซึ่งอาจเป็นเพราะคาดไม่ถึงว่ามีประเด็นทางกฎหมายหรือเรื่องนั้นได้เสนอเป็นวาระจริง แต่คณะรัฐมนตรีก็ยังมีโอกาสตรวจสอบข้อมูลทางกฎหมายได้ โดยสอบถามเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นข้าราชการประจำที่ได้รับอนุญาตให้เข้ารับฟังการประชุมคณะรัฐมนตรีได้

² ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 ข้อ 9

³ ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 ข้อ 11

⁴ วิษณุ เครืองาม, การพัฒนาระบบการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีในปัญหาผลประโยชน์แห่งชาติ, (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 37), หน้า 80-86.

1.3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีเดิม

ในการบริหารราชการแผ่นดิน ความต่อเนื่องย่อมเป็นเรื่องสำคัญ แม้ในตัวบุคคลในคณะรัฐมนตรีอาจเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีทางการเมือง แต่ความต่อเนื่องของมติคณะรัฐมนตรีย่อมเป็นหลักในการบริหารราชการแผ่นดิน เพราะเกี่ยวพันกับความเชื่อถือของประชาชนว่ารัฐบาลจะไม่บริหารงานโดยมีนโยบายกลับไปกลับมา และไม่ทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายในการบริหารงานของผู้ปฏิบัติ แม้คณะรัฐมนตรีที่เข้ามาใหม่สามารถยกเลิกเพิกถอนมติคณะรัฐมนตรีเดิมได้ทุกมติ แต่ในทางปฏิบัติมักไม่ปรากฏเช่นนั้น ตรงกันข้าม มติคณะรัฐมนตรีเดิมจะยังได้รับการยอมรับและยึดถือต่อไป เว้นแต่จะปรากฏว่ามติคณะรัฐมนตรีนั้น ๆ ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นในกาลปัจจุบันหรือขัดต่อกฎหมาย หรือขัดต่อนโยบายของรัฐบาลชุดใหม่ หรือขัดต่อผลประโยชน์แห่งชาติในขณะนั้น ๆ ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามติคณะรัฐมนตรีบางเรื่องแม้เป็นมติตั้งแต่สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง หรือสมัยรัฐบาลที่มาจากคณะรัฐประหาร แต่คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ก็ยังถือปฏิบัติตามมตินั้นต่อไป

ในการที่คณะรัฐมนตรีจะตัดสินใจเรื่องใหม่ คณะรัฐมนตรีจำเป็นต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีเดิมทุกมติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ว่ามีความจำเป็นอย่างไร มีในสมัยใด ที่มาของมติคณะรัฐมนตรีนั้น ๆ มีอย่างไร เมื่อทราบแล้วคณะรัฐมนตรีจะไม่ปฏิบัติตาม โดยขอยกเลิกเพิกถอน ทบทวน หรือตัดสินใจใหม่ประการใดก็ได้ แต่ต้องกระทำไปโดยรู้อยู่แล้วว่ามติดิเดิมเมื่อใด สำคัญของมตินั้นมีอย่างไร มิฉะนั้นอาจไปยกเลิกหรือมีมติใหม่ซ้ำซ้อนกับมติที่มีอยู่แล้วโดยไม่ได้ตั้งใจ นอกจากนั้น มติใหม่อาจไม่รัดกุมเท่ากับมติเดิม หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารราชการแผ่นดินซ้ำกับที่เคยเกิดมาแล้วได้

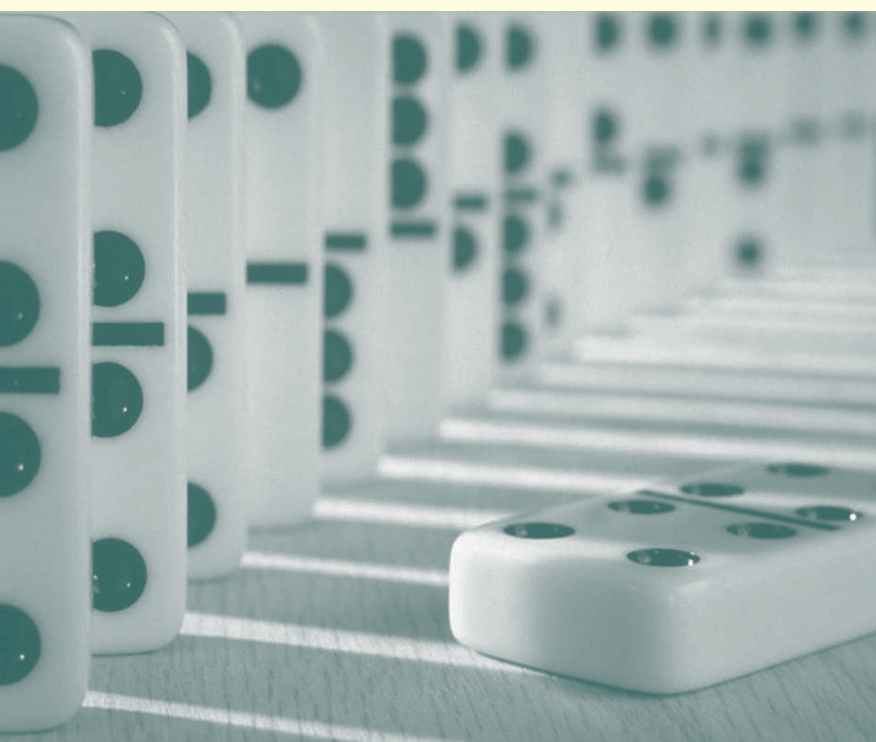
1.3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่เสนอ

ในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานเจ้าของเรื่องต้องระบุความเป็นมาของเรื่อง และรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้พอเป็นที่เข้าใจได้ว่ามีความจำเป็นอย่างไรจึงต้องการมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าว

1.3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบ

1.3.4.1 **ประเภทของผลกระทบ** ในการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี จำเป็นที่คณะรัฐมนตรีจะต้องทราบถึงผลกระทบอันจะเกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้น เนื่องจากการมีมติอย่างใดอย่างหนึ่งในเรื่องที่เสนอผลกระทบดังกล่าว ได้แก่

- (1) ผลกระทบต่อนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา
- (2) ผลกระทบต่อความรับผิดชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา
- (3) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ
- (4) ผลกระทบต่อการเงินและงบประมาณ
- (5) ผลกระทบทางสังคมและการเมือง
- (6) ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- (7) ผลกระทบทางเทคโนโลยี

1.3.4.2 แหล่งข้อมูลที่จะเสนอผลกระทบให้คณะรัฐมนตรีทราบ คณะรัฐมนตรีต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นกลาง จำเป็นต้องรับฟังความเห็นจากหน่วยงานอื่นนอกจากหน่วยงานเจ้าของเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเห็นของหน่วยงานกลาง เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานประมาณ กระทรวงการคลัง สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ นอกจากนี้แหล่งข้อมูลดังกล่าวแล้ว ในขั้นสุดท้ายจะมีการวิเคราะห์จากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

1.4 การพิจารณาของนายกรัฐมนตรี

เมื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจัดทำบันทึกสรุปเรื่องและนำเสนอนายกรัฐมนตรีแล้ว นายกรัฐมนตรีมีทางเลือกในการพิจารณา ดังนี้

1.4.1 พิจารณานุมัติเรื่องแทนคณะรัฐมนตรี ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2520

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2520 กำหนดว่า “เรื่องใดที่ไม่ใช่นโยบายหรือไม่ใช่เรื่องที่มีความสำคัญ และมีระเบียบปฏิบัติอยู่แล้ว ให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งได้รับมอบหมายให้สั่งหรือปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาให้ความเห็นชอบ หรืออนุมัติไปได้ แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีรับทราบ”

1.4.2 พิจารณานุมัติเรื่องแทนคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548

มาตรา 7 ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 บัญญัติว่า

“เรื่องที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 4 (1) (4) (7) (9) (10) หรือ (11) และเรื่องที่ผ่านมาการกลั่นกรองของคณะบุคคลตามมาตรา 5 แล้ว ถ้าคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นเรื่องที่เป็นภารกิจปกติหรือมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนแล้ว คณะรัฐมนตรีจะมีมติมอบหมายเป็นการทั่วไปให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้อนุมัติให้ความเห็นชอบ หรือมีคำสั่งแทนคณะรัฐมนตรีก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นให้ถือว่า การอนุมัติ ความเห็นชอบ หรือคำสั่งของนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นมติของคณะรัฐมนตรี

ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีสรุปเรื่องที่นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งเพื่อแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบเป็นระยะ ๆ

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้พิจารณานุมัติเรื่องตามมาตรา 7 ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องฯ แล้วถือว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติในเรื่องนั้นแล้วตั้งแต่วันที่นายกรัฐมนตรีอนุมัติเรื่องนั้น

1.4.3 เสนอเรื่องให้คณะกรรมการกลั่นกรองที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพิจารณา

คณะกรรมการกลั่นกรองฯ เริ่มนำมาใช้ตั้งแต่รัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ และใช้ต่อมาทุกรัฐบาล เริ่มต้นจากการมีคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ฝ่ายเศรษฐกิจเพียงคณะเดียว บางรัฐบาลเพิ่มคณะรัฐมนตรีฝ่ายสังคม คณะกรรมการกลั่นกรองฯ ฝ่ายความมั่นคง แต่ส่วนใหญ่จะมีฝ่ายเศรษฐกิจและฝ่ายสังคม (จำนวนคณะกรรมการกลั่นกรองฯ การเรียกชื่อ องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ต่างกัน) ปัจจุบันมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 รองรับการจัดตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองฯ ซึ่งตามมาตรา 5 ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องฯ บัญญัติว่า

“คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งคณะบุคคลประกอบด้วยรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องและบุคคลอื่นที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่จะพิจารณา เพื่อพิจารณาก่อนเสนอเรื่องใดก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีก็ได้”

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาก่อนเสนอเรื่องก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี และเมื่อนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้เสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีจึงต้องเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาก่อนเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

1.4.4 เสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาหรือทราบ

ในกรณีที่เป็นเรื่องที่ไม่ต้องเสนอให้คณะกรรมการเพื่อพิจารณาก่อนเสนอเรื่องก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีจึงมีคำสั่งให้เสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี

อย่างไรก็ตาม เมื่อนายกรัฐมนตรีจะได้พิจารณาอนุมัติเรื่องแทนคณะรัฐมนตรีตามข้อ 1.4.1 และ 1.4.2 แล้ว ในทางปฏิบัติก็ต้องนำเรื่องนั้นเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมอีกครั้ง ยกตัวอย่างเช่น การจัดระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2549 ดังนี้

- (1) วาระประธานแจ้งเพื่อทราบ การบรรยายสรุปเรื่องสำคัญ (ถ้ามี)
- (2) วาระสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ถ้ามี)
- (3) วาระสำคัญของรัฐบาล (ถ้ามี)
- (4) วาระเพื่อพิจารณาและวาระเพื่อทราบ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทแรก เพื่อทราบตามมติคณะรัฐมนตรี มี 5 ประเภท คือ

- 1) เพื่อทราบตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 13 ธันวาคม 2520 ที่มอบให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีหรืออนุมัติเห็นชอบ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ใช่เรื่องสำคัญและไม่มีประเด็นให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัย
- 2) เพื่อทราบตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 13 ธันวาคม 2520 โดยมีเงื่อนไขให้หน่วยงานเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาภายในกำหนด หากพ้นกำหนดถือว่าไม่ขัดข้อง
- 3) เรื่องที่นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีได้รับมอบหมายตามมาตรา 7 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องฯ ให้อนุมัติหรือเห็นชอบ
- 4) เพื่อทราบตามมติคณะกรรมการที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ทำหน้าที่กลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 5 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องฯ
- 5) เรื่องที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรี

ซึ่งทั้งหมดนี้หากไม่ทักท้วงจะถือว่าคณะรัฐมนตรีเห็นชอบและถือเป็นมติคณะรัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ คณะรัฐมนตรีทราบ เว้นแต่เรื่องตาม (3) ถือว่าเป็นมติคณะรัฐมนตรี นับแต่วันที่นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี อนุมัติหรือเห็นชอบ แต่หากมีการทักท้วง จะเปลี่ยนสถานะเป็นวาระเพื่อพิจารณา เพื่อให้คณะรัฐมนตรีมีมติแทน การอนุมัติหรือเห็นชอบได้

ประเภทที่สอง เพื่อทราบเป็นข้อมูล

สำหรับวาระจร (เพื่อพิจารณาและทราบ) โดยปกติไม่ควรมี เว้นแต่กรณีจำเป็นเร่งด่วนโดยการ อนุมัติของนายกรัฐมนตรี แต่เรื่องใดที่มีผลให้มีการอนุมัติงบประมาณ นายกรัฐมนตรีจะอนุมัติได้ต่อเมื่อเป็นกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์สำคัญของประเทศหรือประชาชนเท่านั้น

2. กระบวนการขั้นการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี

2.1 การพิจารณาเพื่อมีมติคณะรัฐมนตรี

เมื่อคณะรัฐมนตรีตัดสินใจอย่างใด ผลของการตัดสินใจเรียกว่า มติคณะรัฐมนตรี การตัดสินใจ ของคณะรัฐมนตรีมักไม่มีการลงมติโดยวิธีการนับคะแนน หากแต่เป็นเรื่องที่นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานในที่ประชุม จะสังเกตจากการอภิปรายแสดงความเห็นของรัฐมนตรีแต่ละคนแล้วสรุปไปตามแนวการอภิปรายของฝ่ายข้างมาก เมื่อรัฐมนตรีคนใดคัดค้านไม่เห็นด้วยกับเหตุผลของรัฐมนตรีคนอื่น ๆ นายกรัฐมนตรีจะถามว่าเป็นคำคัดค้านหรือ ข้อสังเกตให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องรับไปพิจารณา เมื่อได้คำตอบอย่างใดก็จะจดเป็นมติไปตามนั้น กรณีเป็นคำคัดค้าน อาจต้องบันทึกด้วยว่าเป็นความเห็นของฝ่ายข้างน้อยหรือความเห็นของผู้ใด โดยไม่มีการแจ้งความเห็นฝ่ายนี้ ไปยัง ภายนอกในเวลาที่เหมาะสม แต่ถ้าเป็นข้อสังเกตมักจดบันทึกไว้ในตัวมติคณะรัฐมนตรีและแจ้งไปยังผู้เกี่ยวข้อง โดย เปิดเผยด้วยเสมอ อย่างไรก็ตาม บางครั้งถ้าประเด็นนั้นมีความสำคัญและคณะรัฐมนตรีเห็นว่าจำเป็นต้องลงมติ นายกรัฐมนตรีก็อาจขอให้มีการลงมติก็นได้ โดยอาจเป็นวิธีการยกมือหรือลงมติดลับซึ่งการลงมติเป็นเรื่องที่ไม่มีการ ปฏิบัติบ่อยครั้ง⁵

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี

2.2.1 ความเป็นรัฐบาลผสมหรือรัฐบาลพรรคเดียว

รัฐบาลพรรคเดียว คือ รัฐบาลทักษิณ 2 มี 377 เสียง พรรคไทยรักไทยที่ผ่านมาเป็น รัฐบาลผสม (ทักษิณ 1 เป็นรัฐบาลผสม) ในลักษณะผสมเทียม คือ พรรคชาติไทยและพรรคชาติพัฒนาอยู่ร่วมรัฐบาลด้วย แต่ก่อนหน้านั้นเป็นรัฐบาลผสมแท้ คือไม่มีพรรคการเมืองเสียงข้างมากในสภา รัฐบาลผสมแท้ แยกเป็น 2 แบบ คือ รัฐบาลผสมแบบนายกรัฐมนตรีเข้มแข็งกับรัฐบาลผสมแบบนายกรัฐมนตรีไม่เข้มแข็ง

⁵ วิษณุ เครืองาม, เพิ่งอ้าง, หน้า 78.

รัฐบาลผสมที่นายกรัฐมนตรีเข้มแข็ง เพราะคนในพรรคการเมืองเป็นนายกรัฐมนตรีไม่ได้ จึงต้องเชิญคนนอกพรรคมาเป็นนายกรัฐมนตรี ดังเช่นรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ทั้งนี้ การจัดโครงสร้างอำนาจในรัฐบาลไม่เหมือนกัน รัฐบาล พลเอก เปรม จัดโครงสร้างแบบคานอำนาจ โดยให้รองนายกรัฐมนตรีพรรคหนึ่งคุมรัฐมนตรีว่าการพรรคเดียวกัน และให้รัฐมนตรีช่วยว่าการต่างพรรคไปคานอำนาจไว้ หรือบางครั้งรองนายกรัฐมนตรีพรรคนี้เห็นว่ารัฐมนตรีว่าการควรเป็นพรรคหนึ่ง ส่วนรัฐมนตรีช่วยว่าการเห็นว่าควรเป็นอีกพรรคหนึ่งก็มี ลักษณะดังกล่าวเป็นเทคนิคการบริหารที่ทำให้ทุกคนวิ่งเข้าไปสู่นายกรัฐมนตรี ส่งผลให้นายกรัฐมนตรีได้ข้อมูลมากมายจากฝ่ายต่าง ๆ ส่วนรัฐบาลผสมแบบไม่เข้มแข็ง ยกตัวอย่าง พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีที่ไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง แม้ว่าจะเป็นพรรคการเมืองใหญ่ที่สุดก็จริง แต่ทำได้เพียงให้คนของพรรคเข้าไปแทรกอยู่ตามกระทรวงต่าง ๆ เท่านั้น

ลักษณะของรัฐบาลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีผลกระทบต่อการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีเป็นอย่างมาก เช่น ในบางครั้งการประชุมคณะรัฐมนตรีเป็นไปอย่างยืดยาว การพิจารณาเรื่องที่กระทรวงเสนอมาปรากฏว่ารัฐมนตรีพรรคเดียวกันจะมีผู้อภิปรายสนับสนุนเป็นลูกกระพรวน พรรคเดียวกันว่าดี แต่อีกพรรคไม่เห็นด้วยก็ค้าน จนบางครั้งไม่รู้ว่าจะมติคณะรัฐมนตรีอย่างไร นายกรัฐมนตรีบางสมัยก็จะให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีจดมติที่ประชุมเอง เพราะนายกรัฐมนตรีไม่กล้าสรุป ด้วยเหตุนี้จึงมีการตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองขึ้นมา ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้คณะรัฐมนตรีผสมแตก เช่น คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ นายก เปรมฯ เป็นผู้เริ่มคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นฝ่ายเลขานุการ และให้ข้าราชการประจำไปนั่งในคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจด้วย โดยเลือกข้าราชการประจำที่เชื่อถือได้และเลือกที่ปรึกษาบางคน เช่น ดร.วีรพงศ์ รามางกูร ไปเป็นคณะกรรมการฯ ด้วย เกียงอย่างไรท่านไม่แพ้ เพราะมีเลขาสภาพัฒน์ฯ อยู่กับท่าน รวมทั้งมีกรรมการที่เป็นข้าราชการประจำอีกจำนวนมากและที่ปรึกษาก็อยู่กับท่าน คณะกรรมการฯ มีมติเช่นไรก็จะนำเสนอนายกรัฐมนตรีอนุมัติ เสนอคณะรัฐมนตรีทราบ เพราะฉะนั้นการตั้งคณะกรรมการฯ ลักษณะนี้จึงเกิดขึ้นในยุคต่อ ๆ มาจนถึงปัจจุบัน คือ คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

ลักษณะของรัฐบาลผสมอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดธรรมเนียมปฏิบัติที่ไม่เคยมีมาก่อน คือ เรื่องบางเรื่องไปปรึกษาพรรคร่วมรัฐบาลไม่ได้เพราะขัดต่อผลประโยชน์ของพรรคร่วมรัฐบาล นายกรัฐมนตรีต้องตัดสินใจเอง เช่น เรื่องยุบสภา ธรรมเนียมปฏิบัติในการยุบสภาก่อนสมัย หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช นั้น จะต้องทำเป็นพระราชกฤษฎีกาและนำเสนอคณะรัฐมนตรี รัฐบาล จอมพล ถนอม กิตติขจร ไม่เคยยุบสภาเพราะปฏิบัติตัวเอง รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็นำเสนอคณะรัฐมนตรี แต่มารัฐบาลนายกรัฐมนตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ พรรคกิจสังคมมี 18 เสียง พรรคธรรมสังคมมี 50 เสียง พรรคชาติไทยมี 40 เสียง พรรคกิจสังคมเล็กมาก หากจะยุบสภาแล้วนำร่างพระราชกฤษฎีกาเสนอคณะรัฐมนตรีก็เป็นอันว่าแพ้ในคณะรัฐมนตรีเด็ดขาด ฉะนั้น หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์จึงเป็นคนแรกที่นำร่างพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร และให้อาจารย์เกษม ศิริสัมพันธ์ ประสานกับราชเลขาธิการ แล้วส่งไปกราบบังคมทูลพระกรุณาฯ แล้วจึงเชิญหัวหน้าพรรคมาบอกว่า ยุบสภา จึงเกิดเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ต่อไปจะยุบสภา นายกรัฐมนตรีจะทำคนเดียว รัฐบาล พลเอก เปรมฯ ยุบสภาครั้ง มีคนรู้อยู่ 3 คน คือ นายกรัฐมนตรี นายมีชัย ฤชุพันธุ์ และเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพราะปรึกษาพรรคร่วมรัฐบาลไม่ได้⁶

2.2.2 ลักษณะผู้นำของนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีที่เป็น strong leader จะทำหน้าที่สั่งการหา consensus ในเรื่องที่ต้องการ ทั้ง coach ในเรื่องที่ทำไปแล้วยังไม่บรรลุผล รวมทั้งติดตามทวงถามงานจากรัฐมนตรี บทบาทในคณะรัฐมนตรีลักษณะนี้จะขับเคลื่อนทั้งคณะรัฐมนตรีและประเทศชาติโดยรวม แต่ในขณะที่นายกรัฐมนตรีบางท่านจะรอให้กระทรวงเสนอเรื่องขึ้นมาและก็เถียงกันมาก แล้วให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีไปสรุป⁷

⁶ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, เอกสารสรุปการสัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา, (โรงแรมเรดิสัน กรุงเทพมหานคร วันที่ 20 ตุลาคม 2548)

⁷ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, เพิ่งอ้าง

2.2.3 ความเห็นสื่อมวลชน การถูกวิพากษ์วิจารณ์มาก ๆ โดยสื่อมวลชนจะมีผลอย่างมากต่อรัฐบาล⁸

2.2.4 ปัจจัยระหว่างประเทศ การตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีในสถานการณ์ที่กำลังตึงเครียดบางครั้งทำให้เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีเกิดความล่าช้าไป ตัวอย่างเช่น ซาอุดีอาระเบียกับประเทศไทย ซาอุดีอาระเบียจะเข้า WTO เขารับรองกันทั่วโลก แต่มี 2 ประเทศยังไม่รับรอง คือ ประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา เพราะว่าซาอุดีอาระเบียปฏิบัติต่อประเทศไทยไม่ค่อยดี พอกระทรวงพาณิชย์เสนอเข้ามา ให้เอาไว้อ่อน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี⁹

2.2.5 พรรคการเมืองกับคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรมีความสำคัญมาก บางเรื่องที่คณะรัฐมนตรีไม่อยากจะตัดสินใจเองโดยเฉพาะการเสนอกฎหมาย มีทางออกอีกทาง คือ ให้พรรคเสนอและถ้ากฎหมายไม่ผ่านคณะรัฐมนตรีไม่ต้องรับผิดชอบ¹⁰

2.2.6 บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหมวดว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

2.2.7 บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาวินัยทางการเมืองของรัฐสภา

2.2.8 การถูกตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของมติคณะรัฐมนตรีโดยศาลปกครอง

2.2.9 บทบาทของคณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี

2.2.10 บทบาทของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

การศึกษาบทบาทของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในการสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร/คณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับโครงสร้าง สถานภาพ รูปแบบ และกระบวนการปฏิบัติงานของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในการสนับสนุนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีนั้น ปรากฏผลการศึกษา สรุปในสาระสำคัญได้ว่า¹¹

(1) บทบาทของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะในด้านกระบวนการตัดสินใจนั้น มีเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญ คือ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 อันเป็นกฎหมายแม่บทหรือหลักเกณฑ์สำคัญในกระบวนการสนับสนุนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี

⁸ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, เพิ่งอ้าง

⁹ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, เพิ่งอ้าง

¹⁰ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, เพิ่งอ้าง

¹¹ วรณวิมล สุนทร, บทบาทของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในการสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี, ภาคนิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการสาธารณะสำหรับนักบริหาร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550, หน้า 73-75.

ให้เป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน เป็นระบบ และมีบรรทัดฐานในการถือปฏิบัติของส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งเจตนารมณ์ประการสำคัญของการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาและระเบียบข้างต้นนี้ เพื่อเป็นการลดภารกิจและจำนวนเรื่องที่จะเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีดำเนินไปด้วยความถูกต้อง เป็นธรรม โปร่งใส และเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งในทางปฏิบัติยังมีปัญหาจากการที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ยังขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง หรือละเลยในหลักการและแนวทางตามที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบดังกล่าว จึงทำให้การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีไม่เป็นไปตามหลักการของพระราชกฤษฎีกาฯ และระเบียบฯ ส่งผลให้เป็นปัญหาต่อการวิเคราะห์และกลั่นกรองในส่วนของขั้นตอน กระบวนการ และเนื้อหาสาระต่อคณะรัฐมนตรีด้วย

(2) ในส่วนของความคาดหวังของคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะบทบาทในด้านการสนับสนุนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีนั้น เห็นว่าควรจะต้องมีการนำเสนอข้อมูลและความคิดเห็นที่ผ่านการศึกษา วิเคราะห์ และกลั่นกรองมาแล้วเป็นอย่างดีและมีคุณภาพได้มาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี ซึ่งการจัดทำบันทึกของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะต้องมีการบูรณาการข้อมูลให้ครอบคลุม และสมบูรณ์ครบถ้วน มีการวิเคราะห์ทางเลือกในการตัดสินใจ ตลอดจนผลกระทบในด้านต่าง ๆ ว่ามีข้อดี ข้อเสียอย่างไร เนื่องจากเรื่องที่เสนอคณะรัฐมนตรี นอกจากเป็นเรื่องราชการประจำที่กฎหมายกำหนดให้ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องในเชิงนโยบายเกี่ยวกับปัญหาผลประโยชน์ของชาติที่มีผลกระทบกับประชาชนหรือเป็นเรื่องนโยบายยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีจึงต้องกระทำด้วยความรอบคอบบนพื้นฐานของการมีข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงจะสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีให้สามารถมีผลสรุปหรือมติคณะรัฐมนตรีที่มีคุณภาพ ซึ่งผลการพิจารณาตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี หรือรัฐบาลอันเป็นองค์การสูงสุดทางการเมืองในฝ่ายบริหารนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากส่วนราชการหรือหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องรับไปปฏิบัติหรือดำเนินการต่อ ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล โดยผ่านกลไกของระบบราชการประจำสามารถตอบสนองต่อผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง

(3) บทบาทของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในความคาดหวังของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในการสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี โดยผ่านเครื่องมือหรือกลไกหลักตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 ในภาพรวมเห็นว่าการมีพระราชกฤษฎีกาฯ และระเบียบฯ ทำให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทำให้การดำเนินการเสนอเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนการแจ้งยืนยันมติคณะรัฐมนตรี เป็นไปอย่างมีระบบและเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้มากขึ้น แต่เนื่องจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการนำเสนอเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชกฤษฎีกาฯ และระเบียบฯ โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงานตามพระราชกฤษฎีกาฯ และระเบียบฯ ให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยง่าย รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาฯ และระเบียบฯ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีควรมีการชี้แจง และชักจูงในแนวทางปฏิบัติกับส่วนราชการต่าง ๆ ตลอดจนจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และผู้ประสานงานคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา (ปคร.) ของส่วนราชการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการประสานการดำเนินงาน และการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการ ขั้นตอนการนำเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(4) การที่คณะรัฐมนตรีจะตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกรที่มีหน่วยงานสนับสนุนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วย ดังเช่นสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติงานเสมือนกับหน่วยงานเสนานิการในการศึกษา วิเคราะห์ และกลั่นกรองเรื่องหรือปัญหาที่นำเสนอในวาระต่าง ๆ ให้คณะรัฐมนตรีด้วยความละเอียด รอบคอบ ดังนั้น ระบบงานสนับสนุนการบริหารการตัดสินใจที่มีคุณภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีนอกจากจะต้องดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาแล้ว การดำเนินงานของคณะรัฐมนตรีโดยเฉพาะผลของการตัดสินใจหรือมติของคณะรัฐมนตรีนั้น ย่อมต้องผูกพันคณะรัฐมนตรีทั้งคณะตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน (Collective responsibility) และโดยที่การเมืองการปกครองของประเทศไทยยึดรูปแบบการปกครองในระบบประชาธิปไตย ระบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และต้องยึดหลักกฎหมายในการปกครองบ้านเมืองตามหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ดังนั้น การตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาลทุกเรื่องจึงต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย มิฉะนั้นอาจจะถูกฟ้องร้องเพิกถอนโดยองค์กรตุลาการหรือศาลได้ ดังเช่น กรณีตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดในคดีให้เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2543 ที่เห็นชอบมติคณะกรรมการพิจารณาสิทธิพิเศษของหน่วยงานและรัฐวิสาหกิจที่ให้สิทธิพิเศษแก่องค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) ในการให้บริการเลขหมายโทรศัพท์ของ ทศท. แก่หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือในกรณีศาลปกครองสูงสุดให้เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2544 ในส่วนที่กำหนดเงื่อนไขการมีสิทธิได้รับเงินเพิ่มพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งวิชาชีพเฉพาะด้าน Science and Technology รวมทั้งในกรณีที่เป็ข่าวใหญ่ในสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ก็คือ คดีศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาเพิกถอนกรณีการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นต้น

ดังนั้น บทบาทของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในการเป็นศูนย์กลางหรือหน่วยงานกลางในการประสานงานของคณะรัฐมนตรีและเป็นจุดศูนย์รวมในการวิเคราะห์และกลั่นกรองการเสนอเรื่องเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี ทั้งในเวลาปกติหรือในยามวิกฤตซึ่งบทบาทด้านนี้มีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยตลอดมา

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่า บทบาทของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีอาจเปลี่ยนแปลงไปตามบทบาทของเลขาธิการคณะรัฐมนตรี กล่าวคือ จากการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในห้วงเวลาระหว่าง พ.ศ. 2528-2533¹² ที่นายอนันต์ อนันตกุล ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนั้น ได้ส่งผลให้ขีดความสามารถขององค์กรมีสมรรถนะเพิ่มขึ้นและสามารถปฏิบัติภารกิจหลักขั้นพื้นฐานได้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีการแก้ไขปัญหาคำคัญในบางจุดได้อย่างเบ็ดเสร็จ ขณะที่ในส่วนอื่น ๆ ก็ได้มีพัฒนาการในทางที่ดีขึ้นโดยลำดับ นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงความพยายามในการยกระดับการปฏิบัติภารกิจในชั้นสูงยิ่งขึ้นต่อไปด้วย ลักษณะสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในด้านการปฏิบัติงานของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในระหว่างการบริหารงานของนายอนันต์ อนันตกุล คือ ลักษณะการทำงานแบบล่วงหน้าและคู่ขนาน คือ การปฏิบัติงานภายใต้เงื่อนไข ข้อจำกัดและตามสภาพแวดล้อมใหม่ด้วย ซึ่งแนวทางการปฏิบัติงานแบบล่วงหน้าและคู่ขนานดังกล่าว

¹² สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2528-2533 : จุดเปลี่ยนผ่านการพัฒนาเป็นองค์กรทันสมัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ธันวาคม 2541.

ได้ดำเนินไปอย่างมีเป้าหมาย มีแนวทาง มีระบบ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีความพยายามที่จะระดมทรัพยากรจากภายนอกเข้ามาสนับสนุน ทั้งด้านการเงิน วิทยาการ เทคนิค ผู้ชำนาญการ อุปกรณ์ และการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรและระบบงานพร้อมกันไปด้วย กล่าวได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ในครั้งนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับที่เรียกว่าเป็นการพัฒนาองค์การ (Organization Development) ในทุกระดับ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีกลไกการปรับปรุงงานกระจายอยู่ในทุกจุดและในแต่ละจุดที่ได้กำหนดแนวทางการปรับปรุงไว้นั้น ก็ได้มีการปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่องตามมาด้วย ถือเป็นแบบอย่างของระบบบริหารที่ดี มีการฝึกพลังในการประสานความร่วมมือกันทำการพัฒนาระบบงานอย่างเป็นระบบและมีกระบวนการที่สอดคล้องผสมกลมกลืนกันทั้งเป้าหมายและความคาดหวังขององค์กร ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติ จึงนับเป็นรากฐานการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีสามารถพัฒนาให้ต่อเนื่องไปในระยะยาวได้ด้วย

บทเรียนของความสำเร็วดังกล่าวสามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ใน 3 มิติ คือ (1) มิติด้านคุณลักษณะเฉพาะในภาวะผู้นำของเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2) มิติด้านกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง และ (3) มิติด้านเป้าหมายของการพัฒนา

(1) **มิติด้านภาวะผู้นำของเลขาธิการคณะรัฐมนตรี** กล่าวคือ คุณลักษณะเฉพาะในภาวะผู้นำของเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนั้น เป็นผู้นำแบบรัฐบุรุษ (Statesmen Leadership) มุ่งหวังการเปลี่ยนแปลงพัฒนาเพื่ออนาคตระยะยาวและมุ่งประโยชน์โดยรวม ซึ่งเป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะยืดหยุ่นสูง (Flexibility) สามารถปรับแนวทางการบริหารให้สนองต่อการเปลี่ยนแปลงภาวะผู้นำของนายกรัฐมนตรีที่มีความแตกต่างกันทั้ง 2 แบบ 2 สมัย ได้อย่างรวดเร็วและมีความสอดคล้อง กลมกลืน และมีความหลากหลาย (Diversity) สามารถแก้ปัญหาที่ยากและมีความซับซ้อนได้โดยราบรื่น ซึ่งเป็นภาวะผู้นำเฉพาะตัวรวมอยู่ด้วยในหลายแง่มุมดังนี้ คือ

(1.1) **การเป็นนักวิสัยทัศน์ที่หวังผลสัมฤทธิ์ทางปฏิบัติ** เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาองค์การของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีไปสู่ความทันสมัยนั้น นอกจากเป็นความพยายามในการปรับแก้ปัญหาก็ยังต้องการกำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้นแล้ว ยังเป็นการวางรากฐานองค์การเพื่อเตรียมความพร้อมไว้สำหรับรองรับการทำงานในอนาคต โดยที่สามารถนำไปปฏิบัติ (Practicability) ทั้งในช่วงของการเปลี่ยนแปลงและภายหลังการเปลี่ยนแปลงด้วย

(1.2) **การเป็นนักปฏิบัติการที่มีความสามารถ** เนื่องจากมีการกระตุ้น กำกับ การและผสมผสานการทำงานของกลไกต่าง ๆ ทั้งกลไกที่มีชีวิตและกลไกที่ไม่มีชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) สามารถผลักดันให้เกิดผลสำเร็จจนถึงขั้นปลาย (Outcome) ช่วยแนะนำ ปรีกษา และแก้ไขปัญหายุบสรรคในระหว่างปฏิบัติ ไม่ปล่อยให้เกิดการติดขัดหรือจุดตันค้างค้ำจนต้องหยุดชะงัก หรือสะดุดหยุดลงในระหว่างปฏิบัติ

(1.3) **การเป็นนักบริหารที่เป็นประชาธิปไตย** เนื่องจากได้ทำการกระจายอำนาจ มอบหมายความรับผิดชอบ (Delegation) สร้างระบบเปิด (Open-System) และพัฒนาระบบการมีส่วนร่วม (Participation) อย่างแข็งขันให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ

(1.4) **การเป็นนักยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลง** เนื่องจากได้ทำการผลักดัน กำกับ และควบคุมกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำการระดมความร่วมมือทั้งจากภายในและภายนอกองค์การ โดยเฉพาะการสร้างควมยอมรับจากผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับนำไปสู่การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายในเวลาอันรวดเร็ว

(1.5) **การเป็นนักพัฒนาที่ยั่งยืน** เนื่องจากได้สร้างความเปลี่ยนแปลงบนรากฐานของความร่วมมือและเป็นประโยชน์ร่วมกัน เนื่องจากได้ประโยชน์ทั้งต่อผู้ปฏิบัติงาน ต่อองค์การ ต่อคณะรัฐมนตรี ประเทศชาติ และประชาชนโดยรวม ส่งผลต่อการวางรากฐานการพัฒนาสมรรถนะขององค์การให้มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับอนาคตในระยะยาวต่อไปได้

(1.6) **การเป็นนักปฏิรูปที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม** เนื่องจากได้ทำการเปลี่ยนแปลงบนรากฐานของการจัดระเบียบไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี ไม่สร้างผลกระทบอันไม่พึงประสงค์ไว้ในภายหลัง ทำการปรับข้อปัญหาสำคัญลงลึกถึงรากเหง้าไม่ปล่อยไว้ให้เกิดการสะสมเรื้อรังเป็นผลให้ปัญหาสำคัญได้รับการแก้ไข อย่างถาวรราบคาบ โดยเฉพาะปัญหาการทุจริตในงานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องอาศัย ความกล้าหาญทางจริยธรรมของผู้นำหน่วยงานทำการผ่าตัดเนื้อร้ายของวงจรการทุจริตในทุกระดับ สะสางปัญหา ให้สิ้นสุดลงโดยสิ้นเชิง ส่งผลให้สามารถสร้างระบบงานใหม่ที่มีความรัดกุมรัดกุมไปอย่างรวดเร็ว กระทั่งมีการพัฒนา แบบแผนใหม่ของระบบงานที่มีความก้าวหน้าสูงพร้อมที่จะพัฒนาไปได้ทัดเทียมกับงานในส่วนอื่น ๆ โดยไม่มีอุปสรรค ชะงักงันเกิดขึ้นในเวลาต่อมา

(2) **มิติด้านกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง** กล่าวคือ เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มี บทบาทนำและเข้าร่วมในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ซึ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ด้วยตนเอง ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีบทบาทในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงดังนี้คือ

(2.1) **ผลักดันการริเริ่มการเปลี่ยนแปลง** ในบทบาทนี้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มี ส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับ สร้างบรรยากาศที่เกื้อกูลและวางกรอบเป้าหมาย การเปลี่ยนแปลงทั้งองค์การอย่างมีระบบ ซึ่งมีขอบข่ายครอบคลุมทั้งในส่วนที่เป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากร นโยบาย ทรัพยากร ระบบงาน และเทคนิค ซึ่งมีส่วนอย่างสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่น การสร้างทัศนคติที่ดี และการบำรุงขวัญกำลังใจของบุคลากรในการพัฒนาองค์การ

(2.2) **ผลักดันการบริหารการเปลี่ยนแปลง** ในบทบาทนี้เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีส่วนสำคัญในการกำกับ ควบคุม ติดตามการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างใกล้ชิดโดยเฉพาะในขั้นตอนสำคัญ ของการบริหารการเปลี่ยนแปลง เช่น การกำหนดนโยบาย การวางยุทธศาสตร์ การปรับโครงสร้างองค์การ การวาง ระบบงาน การพัฒนาบุคลากร การแสวงหาความร่วมมือสนับสนุนจากภายนอก การเสริมสร้างเครื่องมือสนับสนุน การเปลี่ยนแปลง ทั้งทางเทคโนโลยี เทคนิค อุปกรณ์ และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งล้วนมีส่วนอย่างสำคัญในการกำกับทิศทาง แนวทาง และกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงให้ดำเนินไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นกระบวนการที่สอดคล้อง กับแนวทางการเปลี่ยนแปลงที่ได้มีการวางแผนไว้แล้วล่วงหน้า

(2.3) **ผลักดันการควบคุมผลกระทบการเปลี่ยนแปลง** ในบทบาทนี้เลขาธิการ คณะรัฐมนตรีได้เข้ามีส่วนอย่างสำคัญในการควบคุมผลกระทบการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามเป้าหมายและอยู่ใน กรอบที่พึงประสงค์ โดยการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลงจนเสร็จสิ้นกระบวนการ โดยเฉพาะการบำรุง ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน การลดผลกระทบที่กระทบต่อการปรับตัวของบุคลากรระดับต่าง ๆ การให้การสนับสนุน ช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาอุปสรรคในระหว่างปฏิบัติ การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์การใหม่ ไม่ให้เกิดช่องว่าง หรือสร้างความแปลกแยก หรือความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับองค์การ ระหว่างผู้ปฏิบัติกับผู้บริหาร หรือระหว่างผู้ปฏิบัติด้วยกันเอง ซึ่งบทบาทในส่วนนี้ เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เข้าทำงานคลุกคลีร่วมสุขร่วมทุกข์ กับผู้ปฏิบัติงานอย่างเท่าเทียม เสมอภาค และเป็นธรรม

(3) **มิติด้านเป้าหมายของการพัฒนา** เลขานุการคณะรัฐมนตรีได้วางรากฐานของเป้าหมายการพัฒนาไว้ในหลายระดับและทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

(3.1) **เป้าหมายการพัฒนาหลายระดับ** ได้แก่ การวางเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระดับบุคลากร เทคโนโลยี เครื่องมืออุปกรณ์ ระบบงาน ภารกิจ และองค์การ ซึ่งส่งผลให้เกิดความแข็งแกร่งโดยรวมทั้งองค์การ อันเป็นการสร้างสมรรถนะใหม่ขององค์การให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น เพื่อที่จะสามารถรับแรงกดดันและควบคุมการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมขององค์การได้อย่างยืดหยุ่นด้วย

(3.2) **เป้าหมายการพัฒนาหลายระยะ** ได้แก่ การวางเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยเฉพาะในระยะสั้นนั้น ส่งผลให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรที่มีพื้นฐานทางการบริหารที่ดีสามารถปฏิบัติภารกิจพื้นฐานให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนเป้าหมายในระยะยาวนั้น ส่งผลให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในเวลาต่อมาได้ยกระดับองค์กรขึ้นสู่การปฏิบัติภารกิจในขั้นสูงได้ ขณะเดียวกันการที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีการจัดวางรากฐานการพัฒนาไว้ดีแล้ว สามารถทำการต่อยอดการพัฒนาให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไปได้ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ไม่สิ้นสุด เรียกว่า เป็นการพัฒนาย่างยั่งยืนได้โดยที่ไม่ขาดช่วงแต่สามารถสืบสานความต่อเนื่องต่อไปได้ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารหรือบุคลากรไปก็ตามแต่สิ่งที่ดำรงอยู่คือ องค์กรที่เข้มแข็งและการมีระบบที่ดี ซึ่งนับเป็นความสำเร็จในเป้าหมายสูงสุดของกระบวนการพัฒนาองค์การไปสู่ความทันสมัยของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

2.3 การบริหารความขัดแย้งในการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี

เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีในฐานะประธานในที่ประชุมต้องพยายามลดหรือขจัดความขัดแย้งมิให้บานปลายหรือลุกลาม เพราะความขัดแย้งอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของคณะรัฐมนตรี ทำให้ได้มติที่ไม่เที่ยงตรง ไม่เหมาะสม หรือไม่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลที่ควรจะเป็นในที่สุดอาจเกิดผลกระทบต่อความเชื่อถือที่สาธารณชนมีต่อรัฐบาล ตลอดจนเสถียรภาพของรัฐบาลได้

เมื่อเกิดความเห็นที่แตกต่างหรือเกิดความขัดแย้งขึ้นได้มีแนวทางบริหารความขัดแย้ง ดังนี้¹³

2.3.1 หากปรากฏว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้นก่อนจะมีการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ให้หาทางลดหรือยุติความขัดแย้งนั้น ในระดับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง โดยปกติแล้วความขัดแย้งดังกล่าวเป็นเรื่องของข้อมูลในแต่ละฝ่ายมี เช่น กระทรวงเจ้าของเรื่องกับหน่วยงานเจ้าของความเห็นมีความเห็นไม่ตรงกัน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2539 กำหนดวิธีการบริหารความขัดแย้ง โดยมีสาระสำคัญว่า ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีสรุปประเด็นข้อขัดแย้งแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ร่วมกันพิจารณาเองก่อนให้ได้ข้อยุติ หากยังไม่ได้ข้อยุติด้วยวิธีนี้ให้จัดให้มีการประชุมร่วมกันเอง จากนั้นหากยังตกลงกันไม่ได้ให้จัดประชุมโดยเชิญรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน สุดท้ายเมื่อยังไม่ได้ข้อยุติอยู่ดี ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีรายงานนายกรัฐมนตรีทราบก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

¹³ สิบพัน วณวิสุทธิ, ระบบการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี (ช่วงปี 2540-กลางปี 2549). (เอกสารวิชาการของสถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการระบบราชการ, 2550), หน้า 38-39.

2.3.2 ในกรณีความขัดแย้งเป็นเรื่องความเห็นทางกฎหมาย สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะขอความเห็นชอบจากรองนายกรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรี แล้วแต่กรณีเพื่อหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือสำนักงานอัยการสูงสุดให้วินิจฉัยหรือตีความข้อกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ ก่อน

2.3.3 ในกรณีความขัดแย้งสื่อเค้าวางจะปรากฏในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีอาจเชิญรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องมาหารือเป็นการภายในก่อนการประชุม ซึ่งเรียกกันว่า “การประชุมนอกรอบ”

2.3.4 ในกรณีที่ปรากฏว่าความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเนื่องจากความเข้าใจไม่ถ่องแท้ของรัฐมนตรีในปัญหานั้น ๆ และอาจถูกชักนำไปได้ด้วยความเข้าใจที่อาจไม่เข้าใจเรื่องดีพอ นายกรัฐมนตรีอาจนำเรื่องนั้นเข้าหารือในที่ประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองฝ่ายต่าง ๆ ก่อน ซึ่งเป็นคณะรัฐมนตรีชุดเล็ก สะดวกต่อการที่เจ้าหน้าที่จะชี้แจงและการที่รัฐมนตรีจะทำความเข้าใจ เมื่อมีความเข้าใจในระดับหนึ่งแล้ว รัฐมนตรีเหล่านั้นจะเป็นผู้ช่วยกันชี้แจงทำความเข้าใจในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเต็มคณะต่อไป

2.3.5 หากปรากฏว่าความขัดแย้งนั้น มีสาเหตุ ผลกระทบ หรือปัจจัยทางการเมืองอยู่ด้วย นายกรัฐมนตรีอาจเชิญรัฐมนตรีที่เป็นแกนนำสำคัญในรัฐบาลมาหารือ ขอความเห็นชอบร่วมกัน

2.3.6 ในกรณีที่ความขัดแย้งเกิดขึ้นในระหว่างการประชุม และยากต่อการทำความเข้าใจหรือควบคุมสถานการณ์ในเวลาอันจำกัดเช่นนั้น นายกรัฐมนตรีอาจดำเนินการดังนี้

2.3.6.1 ให้รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องแยกไปหารือกันเองนอกห้องประชุมแล้วกลับมารายงานคณะรัฐมนตรีในวันนั้นหรือในคราวต่อไป

2.3.6.2 ตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน แล้วให้คณะทำงานไปร่วมหารือและรายงานข้อยุติให้คณะรัฐมนตรีรับทราบ

2.3.6.3 ในกรณีเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือจำกัดประเด็นขัดแย้งให้เหลือน้อยประเด็นได้แล้ว คณะรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้นายกรัฐมนตรีรับไปพิจารณาตัดสินใจในหนทางใดหนทางหนึ่งแล้วแจ้งคณะรัฐมนตรีทราบในคราวต่อไป

2.3.6.4 จัดประชุมคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ๆ เป็นการภายใน โดยจำกัดวงไม่ให้มีข้าราชการประจำหรือบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องร่วมประชุมอยู่ด้วย เพื่อจะได้ถกแถลงความขัดแย้งให้สิ้นถ้อยกระเทวความ

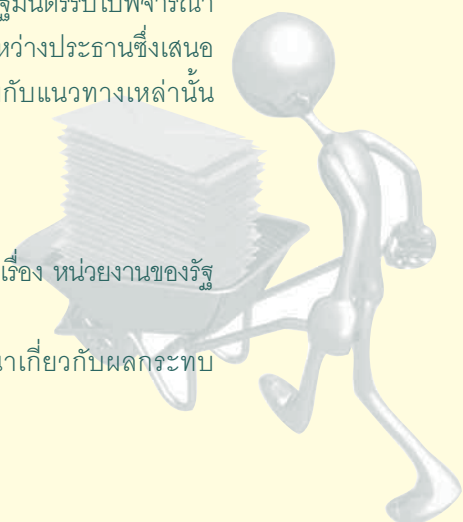
2.3.6.5 เลื่อนการพิจารณาเรื่องนั้น ๆ ออกไปก่อนจนกว่าจะมีข้อมูลเพิ่มเติมหรือได้เวลาอันสมควรกว่านี้

การใช้แนวทางโดยอ้อมขึ้นอยู่กับโครงสร้างของคณะรัฐมนตรี สถานการณ์ ความรุนแรงของความขัดแย้ง แต่บุคลิกภาพของการเป็นผู้นำของนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลและประธานในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีย่อมมีความสำคัญสูงสุด ดังที่เรียกว่า “บารมีของนายกรัฐมนตรี” เพราะหากประธานในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีไม่ได้รับความเชื่อถือเพียงพอแล้ว ในขณะที่กำลังพยายามจะบริหารความขัดแย้งระหว่างส่วนราชการ 2-3 หน่วยโดยวิธีใดวิธีหนึ่งที่ประธานเสนอ เช่น ขอเลื่อนการพิจารณาเรื่องนั้นออกไปก่อน หรือขอให้นายกรัฐมนตรีรับไปพิจารณาแล้วแจ้งต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีทราบภายหลัง อาจกลายเป็นว่าเกิดความขัดแย้งขึ้นใหม่ระหว่างประธานซึ่งเสนอแนวทางบริหารความขัดแย้งโดยแนวทางดังกล่าวกับรัฐมนตรีอีกจำนวนหนึ่งซึ่งไม่เห็นด้วยกับแนวทางเหล่านั้น แต่ประสงค์จะชี้ขาดให้แตกหัก ได้ข้อยุติอย่างใดอย่างหนึ่งในที่ประชุมเวลานั้นก็เป็นได้

3. กระบวนการขั้นหลังการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี

3.1 การยืนยันหรือแจ้งมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นไปยังหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และผู้เกี่ยวข้องอื่นเพื่อทราบหรือดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

3.2 การรายงานผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี และการพิจารณาเกี่ยวกับผลกระทบ (Impact) ให้คณะรัฐมนตรีทราบ

ปัตฝุ่นมติ ครม.

หนอนมติ

ทั้งหมด แฉวตรง!!! เตรียมตัวเคารพธงชาติ

อะไรเอ่ย ขึ้น 8 ลง 6 ?? ไม่ใช่หน้าหนักตัว
ไม่ใช่ปรากฏการณ์น้ำขึ้น-น้ำลง แล้วก็ไม่ใช่หอยไต่ดิน
คำตอบก็คือ “ธงไตรรงค์” ของเรา

คงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า “การแสดงความเคารพ
ธงชาติ” นั้น ถือเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวไทย
ลองคิดกันดูว่า จะมีสักกี่ประเทศบนโลกใบนี้ที่มีการแสดง
ความเคารพธงชาติกันเป็นกิจวัตรประจำวันเหมือนอย่างบ้านเรา
ดังนั้น “ปัตฝุ่นมติ ครม.” เดือนนี้ หนอนมติจึงถือโอกาสสืบเสาะ
หาจุดเริ่มต้นของเอกลักษณ์แห่งความภาคภูมิใจที่ว่านี้

การใช้ธงชาติเป็นสัญลักษณ์ประจำดินแดน
แว่นแคว้น อาณาจักร ของเหล่ามวลมนุษยชาติมีให้เห็น
กันมาช้านานแล้ว ซึ่งก็รวมถึงชาวไทยเรา หรือที่สมัยก่อน
เรียกว่า “ชาวสยาม” ด้วย ทว่าในอดีตนั้น ชาวสยามยังไม่มี
วัฒนธรรมการเคารพธงชาติอย่างเป็นรูปธรรม (จะมีแต่การ
ชักธงชาติขึ้นตามป้อมปราการหรือบนเรือเดินลำน้ำต่าง ๆ
ตาม “พระราชบัญญัติธง” เท่านั้น) จวบจนกระทั่งถึงสมัย
รัฐบาลของ จอมพล ป. (แปลก) พิบูลสงคราม จึงเริ่มมีการ
แสดงความเคารพธงชาติแบบเป็นกิจวัตรเกิดขึ้น

สืบเนื่องจากนโยบายรัฐนิยมของนายกรัฐมนตรี
คนที่ 3 ของไทย ผู้ซึ่งหมายมั่นเอาไว้ว่าจะได้เห็นชาวไทย
มีจิตสำนึกในความเป็นชาตินิยมอย่างลึกซึ้ง จึงทำให้เกิด
แนวปฏิบัติในเชิงการสร้างชาติขึ้นมากมาย ซึ่งหนึ่งในนั้น
ก็รวมถึงเรื่องของการแสดงความเคารพธงชาติด้วย โดย
เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2482 คณะรัฐมนตรีของจอมพล ป. (แปลก)
พิบูลสงคราม ได้มีมติให้หลวงวิจิตรวาทการร่าง **ประกาศ
รัฐนิยม ฉบับที่ 4 ซึ่งว่าด้วยการเคารพธงชาติ เพลงชาติ
และเพลงสรรเสริญพระบารมี** มาเพื่อคณะรัฐมนตรี
พิจารณา

ถัดจากนั้นมาในวันที่ 8 กันยายน 2482 หลวงวิจิตร
วาทการ หลังจากทำการบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย
เสร็จสิ้นแล้ว ก็ได้นำร่างประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
**ว่าด้วยรัฐนิยม ฉบับที่ 4 เรื่องการเคารพธงชาติ เพลงชาติ
และเพลงสรรเสริญพระบารมี พ.ศ. 2482** เสนอต่อ
ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบด้วย
โดยให้มีการปรับแก้ไขถ้อยคำเพียงเล็กน้อยก่อนออกเป็น
ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรฐนิยมฉบับที่ 4 นี้ ถือเป็นจุดกำเนิดของการแสดงความเคารพธงชาติของชาวไทยทุกคน เนื่องจากการได้มีการกำหนดหลักปฏิบัติเอาไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในประกาศ ฉบับนี้ ยังคงไม่มีการกำหนดช่วงเวลาในการแสดงความเคารพธงชาติเอาไว้อย่างเป็นทางการจนกระทั่งทุกวันนี้

จนกระทั่งในวันที่ 25 ธันวาคม 2483 รัฐบาลจอมพล ป. (แปลก) พิบูลสงคราม ได้เห็นชอบเรื่อง ร่างระเบียบการชักธงชาติ และได้มีการออก**ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ระเบียบการชักธงชาติ** ในวันที่ 27 ธันวาคม 2483 โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2483 เป็นต้นไป ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการกำหนดเวลาชักธงชาติขึ้นและลงอย่างเป็นทางการ โดยสถานที่ราชการ ฝ่ายพลเรือน ที่สาธารณสถาน สถานที่ของประชาชน และเรือเดินในลำน้ำ ให้ชักขึ้นเวลา 8.00 น. ชักลงเวลา 18.00 น.¹

อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมา **ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ระเบียบการชักธงชาติ ฉบับปี 2483** ก็ได้ถูกยกเลิก โดย**ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ระเบียบการชักธงชาติ พุทธศักราช 2488** ซึ่งมีการวางหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการเคารพธงชาติให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในสมัยนั้นให้มากยิ่งขึ้น แต่ยังคงให้มีการชักธงชาติขึ้น-ลงประจำวันตามช่วงเวลาเดิมอยู่

ครั้นเมื่อกาลล่วงเลยผ่าน **ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ระเบียบการชักธงชาติ พุทธศักราช 2488** ก็ได้รับการปรับปรุงแก้ไขในรายละเอียดเพิ่มเติมอีกหลายต่อหลายครั้ง จนกระทั่งถึงในสมัยของรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเวลาเคารพธงชาติใหม่ โดยให้เหตุผลว่าเพื่อความเหมาะสม

คณะรัฐมนตรีของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ประชุมปรึกษาลงมติเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2503 ให้แก้ไขความในข้อ ข. แห่งข้อ 5 ของ**ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ระเบียบการชักธงชาติ พุทธศักราช 2488** จากเดิมที่ให้สถานที่ราชการฝ่ายพลเรือน ที่สาธารณสถาน สถานที่เอกชน และเรือเดินในลำน้ำ ชักธงชาติขึ้นเวลา 8.00 น. เป็นให้ชักธงชาติขึ้นในเวลา 6.00 น.² แต่ยังคงเวลาชักธงชาติลงเอาไว้ที่ 18.00 น. เหมือนเช่นเดิม

ต่อมาหลังการเกิดรัฐประหารในปี 2519 อันส่งผลให้นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี **ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ระเบียบการชักธงชาติ** ก็ถูกหยิบยกขึ้นมาปิดฝุ่นแก้ไขอีกครั้ง โดยกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้นเสนอว่า “การกำหนดเวลาชักธงชาติของทางราชการได้กระทำกันตามสะดวกสบายโดยไม่ได้ให้ความหมายความสำคัญแก่ธงชาติแต่อย่างใด ประกอบกับในปัจจุบันนี้ ประชาชนหลายหมู่เหล่าได้แสดงความรู้สึกตื่นตัวเกี่ยวกับสัญลักษณ์สำคัญของบ้านเมืองในเรื่องการชักธงชาติ และการเชิญชวนประชาชนเคารพธงชาติ เพื่อให้เกิดความผูกพันทางจิตใจของประชาชนในชาติ เห็นควรแก้ไขกำหนดเวลาพิธีการเชิญธงชาติและการเคารพธงชาติเสียใหม่ โดยให้กำหนดเวลาชักธงขึ้นสู่ยอดเสาเวลา 8.00 น. และเชิญธงลงจากเสาเวลา 18.00 น. เพื่อเป็นตัวอย่างอันดีแก่ประชาชนทั่วไป”³ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2519 เห็นชอบด้วยในหลักการและให้ดำเนินการแก้ไขระเบียบในเรื่องนี้ต่อไป อันเป็นผลทำให้ชาวไทยได้กลับมาเคารพธงชาติกันตอนแปดโมงเช้าอีกครั้ง

จากวันนั้นจนถึงวันนี้ แม้ว่าระเบียบเกี่ยวกับการแสดงความเคารพธงชาติจะมีการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและความเหมาะสม ทว่าสิ่งหนึ่งที่ยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลงก็คือ กำหนดเวลาการเชิญธงชาติขึ้น-ลงจากยอดเสาที่หน่วยงานราชการทุกแห่งยังคงต้องถือปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำทุกวัน

อนึ่ง ปัจจุบันกำหนดการทำความเคารพธงชาติปรากฏอยู่ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. 2529 ข้อ 15 ส่วนที่ 2 การชักธงในราชอาณาจักร

ทั้งหมดคือเรื่องราวของการแสดงความเคารพธงชาติที่เรานำมาฝากกัน ขอได้โปรดติดตามตอนต่อไปว่ามติคณะรัฐมนตรีเรื่องใดจะถูกหยิบยกขึ้นมาปิดฝุ่นเป็นลำดับต่อไป

¹ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2483 เรื่อง ระเบียบการชักธงชาติ

² มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2503 เรื่องที่ 45 นายกรัฐมนตรีเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ระเบียบการชักธงชาติ)

³ มติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2519 เรื่องประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ระเบียบการชักธงชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519

การแต่งตั้ง โยกย้าย

ข้าราชการระดับสูง

ในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้าจะใกล้สิ้นปีงบประมาณแล้ว ซึ่งจะเป็นช่วงฤดูกาลที่มีการสับเปลี่ยนโยกย้ายบุคลากรระดับสูงของส่วนราชการต่าง ๆ ทดแทนบุคลากรที่ครบเกษียณอายุราชการ และอาจมีผู้ดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงที่ครบวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และต้องมีการสับเปลี่ยน โยกย้าย สลค.สาร ในฉบับนี้จึงได้รวบรวมแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งข้าราชการ ทั้งจากมติคณะรัฐมนตรีและจากหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่แจ้งให้ส่วนราชการทราบ ดังสาระสำคัญต่อไปนี้

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการระดับสูง

ในการแต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการระดับสูงนั้น คณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีหลาย ๆ ครั้งว่า การแต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการระดับสูง กรณีแต่งตั้งทดแทนผู้เกษียณอายุราชการ ขอให้ส่วนราชการเร่งพิจารณาและดำเนินการเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาภายในเดือนสิงหาคม เพื่อให้สามารถดำเนินการแต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการระดับสูงอื่น ๆ ได้แล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน และสามารถปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งใหม่ได้ทันทีในวันที่ 1 ตุลาคม รวมทั้งสามารถพิจารณาแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการในระดับต่ำลงไปได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน ทั้งนี้ การพิจารณาแต่งตั้งโยกย้ายดังกล่าวให้ยึดหลักเมตตากรุณา คุณธรรม และความยุติธรรม ตลอดจนปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตามกฎหมายและหนังสือเวียนของสำนักงาน ก.พ. ดังเช่นมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2544 ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร 0205/ว(ร) 126 ลงวันที่ 13 กรกฎาคม 2544 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0504/ว 149 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2547 และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2548 ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0507/ว 129 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2548

ส่วนการแต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการระดับสูงในปี 2553 นี้ คณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับทราบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2553 ว่า ในช่วงสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 นี้ มีข้าราชการพลเรือน ผู้ดำรงตำแหน่งนักบริหารระดับสูงจำนวนมากที่จะครบเกษียณอายุหรือครบวาระการดำรงตำแหน่ง ซึ่งจะต้องมีการแต่งตั้ง สับเปลี่ยนหน้าที่ ย้าย หรือโอนไปปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือในส่วนราชการอื่น และคาดว่าตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงที่อยู่ในข่าย ที่จะต้องพิจารณาในคราวนี้จะมีจำนวนทั้งหมดประมาณ 150 ตำแหน่ง เพื่อให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องเมื่อเริ่มปีงบประมาณใหม่ จึงขอให้รัฐมนตรีทุกท่านเตรียมข้อมูลเพื่อพิจารณาดำเนินการ ในเรื่องนี้ให้เป็นไปตามข้อกฎหมาย หลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีจะหารือกับรองนายกรัฐมนตรีและ รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องต่อไป ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ นร 0508/ว 136 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2553 แจ้งให้ กระทรวง กรม ทราบแล้ว

การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

เดิมคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2547 เห็นชอบให้ส่วนราชการต่าง ๆ ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ข้าราชการระดับ 10 และระดับ 11 ตามแนวทางปฏิบัติที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รวบรวมไว้เป็นฉบับเดียวกัน และ สำนักงาน ก.พ. ได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมแนวทางดังกล่าวด้วยแล้ว เช่น แนวทางการแต่งตั้งล่วงหน้าหรือการแต่งตั้ง ย้อนหลัง วันที่ขอให้การแต่งตั้งมีผล การแต่งตั้งและการให้พ้นจากตำแหน่ง พร้อมทั้งได้ส่งสำเนาแบบตรวจสอบการแต่งตั้ง ข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งระดับ 10 และระดับ 11 แบบประวัติผู้ที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา โปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และแบบข้อมูลประกอบการพิจารณาคัดเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการ ตามหนังสือ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0504/ว 9 ลงวันที่ 16 มกราคม 2547 ซึ่งต่อมาสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ปรับปรุง แก้ไขแบบตรวจสอบการแต่งตั้งข้าราชการใหม่ โดยเพิ่มเติมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการระดับ 10 และระดับ 11 ประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี พร้อมทั้งปรับปรุงแบบประวัติผู้ที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้นำความ กราบบังคมทูลพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยกำหนดให้มีเฉพาะข้อมูลที่สำคัญเพื่อประกอบการนำความกราบบังคมทูล พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และได้มีหนังสือที่ นร 0508/ว 46 ลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2551 นำส่งแบบตรวจสอบและแบบประวัติ ดังกล่าวให้ส่วนราชการเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีแทนเอกสารเดิม

ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2551 คณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับทราบตามที่ นายกรัฐมนตรีแจ้งในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2552 ว่า การแต่งตั้ง ย้าย โอนข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการพลเรือนฉบับปัจจุบัน อาจมีแนวทางปฏิบัติแตกต่างไปจากเดิม ดังนั้น ส่วนราชการที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณี ที่ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ ขอให้กำกับเจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญ โดยตรวจสอบและดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และประกาศ ของ ก.พ. อย่างเคร่งครัดด้วย ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ ทุกส่วนราชการทราบตามหนังสือ ที่ นร 0506/ว 52 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2552

โดยที่ขณะนั้นเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพ.ศ. 2535 กับการใช้บังคับ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ประกอบกับกฎ ก.พ. ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ยังอยู่ระหว่าง สำนักงาน ก.พ. ดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินการแต่งตั้งข้าราชการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จึงได้มีหนังสือที่ นร 0508/ว 62 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2552 แจ้งให้ส่วนราชการทราบและถือปฏิบัติ กรณีการแต่งตั้งข้าราชการ ที่ส่วนราชการเห็นว่ามิประเด็นข้อสงสัยเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งที่จะเสนอแต่งตั้ง ข้อกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ขอให้หารือสำนักงาน ก.พ. จนได้ข้อยุติก่อนส่งเรื่องพร้อมสำเนา หนังสือตอบข้อหารือของสำนักงาน ก.พ. ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อประกอบการพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรี พร้อมทั้งส่งสำเนา ก.พ. 7 ของผู้ได้รับเสนอแต่งตั้ง เริ่มตั้งแต่ขณะดำรงตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับต้น หรือตำแหน่ง

ผู้อำนวยการกอง (ระดับ 8 เดิม) จนถึงปัจจุบัน เพื่อประกอบการตรวจสอบคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งที่จะเสนอขอแต่งตั้ง ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0008/ว 10 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2551 ด้วย ส่วนแบบแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 อยู่ระหว่างปรับปรุงเพื่อให้ สอดคล้องกับกฎ ก.พ. เกี่ยวกับการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2552 คณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับทราบตามที่นายกรัฐมนตรี เสนอว่า ปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนได้กำหนดมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และคุณสมบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ข้าราชการพลเรือนแตกต่างไปจากเดิมมาก ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปโดยถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง จึงให้ส่วนราชการที่จะส่งเรื่องไปเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีตรวจสอบให้ถูกต้อง ครบถ้วน หากมีข้อสงสัย ให้หารือสำนักงาน ก.พ. ก่อน นอกจากนี้ หากมีกรณีใดที่จะต้องเสนอให้ ก.พ. พิจารณานุมัติหรือให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการ ให้เสร็จสิ้นก่อน แล้วจึงนำเสนอคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตรวจสอบให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด โดยเคร่งครัด ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ทุกส่วนราชการทราบตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0506/ว 109 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2552

หลังจากที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ปรับปรุงแบบตรวจสอบการแต่งตั้งข้าราชการ และแบบประวัติผู้ที่คณะรัฐมนตรี อนุมัติให้ในความกราบบังคมทูลพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และกฎ ก.พ. ที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้มีหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0508/ว 154 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2552 นำส่งแบบตรวจสอบพร้อมแบบประวัติให้แก่ส่วนราชการทราบและถือปฏิบัติต่อไป

การขอขยายเวลาการดำรงตำแหน่ง

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 58 บัญญัติให้ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ดำรง ตำแหน่งประเภทบริหารที่ปฏิบัติหน้าที่เดียวติดต่อกันเป็นเวลาครบสี่ปี ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา 57 ดำเนินการให้มีการสับเปลี่ยนหน้าที่ ย้าย หรือโอนไปปฏิบัติหน้าที่อื่น เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ จะขออนุมัติคณะรัฐมนตรีให้คงอยู่ปฏิบัติหน้าที่เดิมต่อไปเป็นเวลาเกิน 2 ปีก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด ซึ่งปัจจุบัน ก.พ. ยังมิได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติดังกล่าว จึงนำวิธีปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เดิมมาใช้ ดังนี้

1. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2539 เห็นชอบให้แก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการสับเปลี่ยนหน้าที่ ย้าย หรือโอนข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ดำรงตำแหน่งที่มีลักษณะบริหาร ตามที่ ก.พ. เสนอ โดยให้ข้าราชการพลเรือนสามัญ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับ 9 และระดับ 10 ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะบริหาร ตามที่ ก.พ. กำหนด และจะต้องมีการสับเปลี่ยนหน้าที่ ย้าย หรือโอนตามความในมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 หากจะให้ปฏิบัติหน้าที่เดียว ติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่าสี่ปีให้ขอขยายระยะเวลาการดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ปี หรือรวมระยะเวลาดำรง ตำแหน่งเดียวติดต่อกันได้ทั้งสิ้นไม่เกิน 6 ปี

2. หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0708.1/ว 7 ลงวันที่ 30 เมษายน 2540 แจ้งเวียนมติ ก.พ. ที่กำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการสับเปลี่ยนหน้าที่ ย้าย หรือโอนข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ดำรงตำแหน่งระดับ 9 และระดับ 10 ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มี ลักษณะบริหารว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ดำรงตำแหน่งที่มีลักษณะบริหาร ผู้ใดอยู่ปฏิบัติหน้าที่เดียวติดต่อกันเป็นเวลาครบ 4 ปีแล้ว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาดำเนินการให้มีการสับเปลี่ยนหน้าที่ ย้าย หรือโอนไปปฏิบัติหน้าที่อื่นภายใน 60 วัน นับแต่วัน ครบกำหนด 4 ปี หากแต่ผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาเห็นว่า ผู้นั้นมีความจำเป็นต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวต่อไป จะขอต่อระยะเวลาการทำงานของผู้นั้นได้ไม่เกิน 1 ปี และไม่เกิน 2 ครั้ง

3. ส่วนกรณีการขอขยายระยะเวลาดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2541 เห็นชอบตามที่สำนักงาน ก.พ. เสนอให้มีการสับเปลี่ยนหน้าที่ ย้าย โอนนักบริหารผู้ดำรงตำแหน่ง ระดับ 11 ที่ดำรงตำแหน่งครบ 4 ปี ภายใน 60 วัน โดยให้นับวันเริ่มดำรงตำแหน่ง 4 ปี ตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติดังกล่าว การต่อเวลาหลังครบ 4 ปี ให้ต่อได้ครั้งละ 1 ปี และไม่เกิน 2 ครั้ง โดยให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเสนอเรื่องไปที่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งเรื่องให้ ก.พ. กลับกรองให้ข้อมูลและเสนอความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

เรื่อง มาตรการเร่งรัดการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติเงินโครงการลงทุนภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2553 ลงมติเห็นชอบมาตรการเร่งรัดการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติเงินโครงการลงทุนภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายไทรรงค์ สุวรณศิริ) ประธานกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐเสนอ ดังนี้

กรณีที่ 1 หน่วยงานที่ได้รับจัดสรรเงินโครงการลงทุนภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ที่เป็นโครงการปีเดียว และลงนามในสัญญาได้ภายในวันที่ 21 พฤษภาคม 2553 ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการ ให้หน่วยงานเร่งรัดการดำเนินงานและการเบิกจ่ายเงินให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2553 สำหรับโครงการที่มีสัญญาเกินวันที่ 31 ธันวาคม 2553 ให้เป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญา และให้หน่วยงานเร่งรัดการดำเนินงานและการเบิกจ่ายเงินโดยเร็วตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา

กรณีที่ 2 หน่วยงานที่ได้รับจัดสรรเงินโครงการลงทุนภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ที่เป็นโครงการปีเดียว แต่ไม่สามารถลงนามในสัญญาได้ภายในวันที่ 21 พฤษภาคม 2553 ให้หน่วยงานเร่งรัดการลงนามในสัญญาให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 กรกฎาคม 2553 และให้เร่งรัดการดำเนินงานและการเบิกจ่ายเงินโดยเร็วตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา หากหน่วยงานไม่สามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาดังกล่าวให้รายงานปัญหาอุปสรรคผ่านรัฐมนตรีเจ้าสังกัด เพื่อเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองและบริหารโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 พิจารณาขยายระยะเวลาดำเนินงานต่อไป

กรณีที่ 3 หน่วยงานที่ขอจัดสรรเงินสำหรับโครงการลงทุนภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ที่เป็นโครงการปีเดียวแล้ว และอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานงบประมาณ เมื่อได้รับการจัดสรรเงินแล้ว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการมีระยะเวลาการลงนามในสัญญาการดำเนินงาน และการเบิกจ่ายเงินให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับจากวันที่ได้รับจัดสรร

กรณีที่ 4 หน่วยงานที่ได้รับอนุมัติเงินโครงการลงทุนภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ที่เป็นโครงการปีเดียว แต่ยังไม่ได้ขอรับการจัดสรรเงิน เนื่องจากสาเหตุ ดังนี้

- โครงการที่มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการ
- โครงการที่ดำเนินงานในพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- โครงการที่ขออนุมัติดำเนินการโดยใช้เงินคงเหลือ (Reallocate)

ให้หน่วยงานขออนุมัติตามขั้นตอนให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 กรกฎาคม 2553 โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการมีระยะเวลาการลงนามในสัญญา การดำเนินงาน และการเบิกจ่ายเงินให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับจากวันที่ได้รับจัดสรร **ยกเว้น**ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2553 อนุมัติในหลักการ สำหรับการจัดสรรเงินสำรองจ่ายวงเงิน 8,500 ล้านบาท ซึ่งขยายระยะเวลาการให้หน่วยงานสามารถขอรับการจัดสรรเงินเป็นภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2553

กรณีที่ 5 หน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรเงินโครงการลงทุนภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ที่เป็นโครงการผูกพัน และมีระยะเวลาการดำเนินงานมากกว่า 1 ปี ให้หน่วยงานเร่งรัดการดำเนินงานและการเบิกจ่ายเงินให้แล้วเสร็จตามแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงินอย่างเคร่งครัด

ทั้งนี้ ให้กระทรวงการคลังรับไปพิจารณาด้วยว่า กรณีที่รัฐบาลจำเป็นต้องกู้เงินตามกำหนดเวลาเพื่อใช้รองรับการดำเนินโครงการของหน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรเงินลงทุนภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ที่เป็นโครงการซึ่งมีระยะเวลาการดำเนินการมากกว่า 1 ปี จะสามารถดำเนินการประการใดเพื่อลดภาระดอกเบี้ยของรัฐบาล

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0506/ว 123 ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2553

เรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ครั้งที่ 4/2553

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2553 ลงมติเห็นชอบตามที่เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจเสนอแนวทางและมาตรการการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยจากความขัดแย้งทางการเมือง ดังนี้

1. เห็นชอบกรณีให้ประชาชนสามารถนำค่าใช้จ่ายในส่วนค่าที่พักในโรงแรมที่มีใบอนุญาตถูกต้องตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 มาหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่เกิน 15,000 บาท โดยขยายขอบเขตตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2553 รวมทั้งให้สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้องและให้กระทรวงการคลังดำเนินการตามขั้นตอนทางกฎหมายต่อไป

2. มอบหมายกระทรวงแรงงาน ดำเนินโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะด้านภาษาให้กับพนักงานและลูกจ้างในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ตามแนวทางของโครงการต้นกล้าอาชีพ โดยประสานกับสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการใช้ฐานข้อมูลจากทะเบียนของศูนย์ประสานการช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจากวิกฤต เป็นฐานกลุ่มเป้าหมาย

3. มอบหมายกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รับไปพิจารณาสนับสนุนร่วมกับสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อดำเนินโครงการศึกษาโครงสร้างอาชีพอิสระด้านการท่องเที่ยวที่อยู่นอกระบบประกันสังคม ตามที่สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเสนอ

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0506/ว 127 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2553

เรื่อง การขยายระยะเวลาการจัดฝึกอบรม ประชุมสัมมนา

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2553 ลงมติเห็นชอบการขยายระยะเวลาการจัดฝึกอบรม ประชุมสัมมนา โดยให้ส่วนราชการจัดการฝึกอบรม ประชุมสัมมนาให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และเร่งรัดการเบิกจ่ายเงินภายในเดือนกันยายน 2553 และให้ส่วนราชการถือปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายไทรวงศ์ สุวรรณศิริ) ประธานกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐเสนอ

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0506/ว 130 ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2553

เรื่อง ขออนุมัติดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อพ่อหลวง

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2553 ลงมติอนุมัติและเห็นชอบตามที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเสนอทั้ง 2 ข้อ ดังนี้

1. อนุมัติให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อพ่อหลวง จำนวน 1,000 แห่งทั่วประเทศ วงเงิน 578,000,000 บาท (ห้าร้อยเจ็ดสิบแปดล้านบาท) ภายในปีงบประมาณประจำปี 2554 โดยให้กระทรวงฯ ประสานรายละเอียดกับสำนักงบประมาณต่อไป

2. เห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการให้บริการอินเทอร์เน็ตให้แก่ศูนย์ ICT ชุมชนทั่วประเทศที่อยู่ในบริเวณซึ่งไม่มีโครงข่ายโทรคมนาคมเข้าถึง และต้องใช้โครงข่ายดาวเทียม ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่ประชาชน

ทั้งนี้ ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรับความเห็นของคณะรัฐมนตรีที่เห็นว่าเพื่อให้เกิดความยั่งยืนควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการฯ ดังกล่าว ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0506/ว 140 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2553

เรื่อง โครงการถวายพระพรออนไลน์ 12 สิงหาคม และ 5 ธันวาคม 2553 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2553 ลงมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเสนอทั้ง 2 ข้อ ดังนี้

1. เห็นชอบและอนุมัติการจัดโครงการถวายพระพรออนไลน์ 12 สิงหาคม และ 5 ธันวาคม 2553 ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
2. เห็นชอบให้ส่วนราชการระดับกระทรวงและหน่วยงานในสังกัด จังหวัด องค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์การส่วนท้องถิ่น ภาคการศึกษา ภาคธุรกิจ ภาคเอกชน ใช้เว็บไซต์ถวายพระพรออนไลน์ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารลงบนหน้าแรกของเว็บไซต์ของแต่ละหน่วยงานเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการถวายพระพรออนไลน์

ทั้งนี้ ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีที่เห็นว่าควรเปิดโอกาสให้คนไทยในต่างประเทศได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการฯ ไปพิจารณาด้วย

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0506/ว 141 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2553

เรื่อง ขอย้ายระยะเวลาดำเนินการมาตรการลดภาระค่าครองชีพของประชาชน

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2553 ลงมติว่า

1. เห็นชอบตามที่กระทรวงการคลังเสนอทั้ง 2 ข้อ ดังนี้
 - 1.1 เพื่อบรรเทาปัญหาค่าครองชีพของประชาชนเห็นควรขยายระยะเวลาดำเนินมาตรการลดภาระค่าครองชีพของประชาชนออกไป โดยให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากมาตรการฯ ดังกล่าวต่อไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2553
 - 1.2 เห็นควรให้รัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบดำเนินการฯ ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ และการรถไฟแห่งประเทศไทยกู้เงินเพื่อชดเชยรายได้จากการดำเนินการตามมาตรการฯ ในช่วงขยายระยะเวลาดำเนินการตามข้อ 1.1 และให้สำนักงานประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อชำระคืนเงินต้น ดอกเบี้ยเงินกู้ และค่าใช้จ่ายในการกู้เงินให้กับรัฐวิสาหกิจทั้ง 4 แห่งต่อไป
2. ให้กระทรวงการคลังรับความเห็นของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาด้วยว่า มาตรการลดภาระค่าครองชีพของประชาชนดังกล่าวเป็นมาตรการระยะสั้นเพื่อช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจและบรรเทาความเดือดร้อนของผู้มีรายได้น้อยเป็นสำคัญ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ขยายแล้ว มาตรการในบางเรื่องอาจปรับลดหรือยกเลิกไปได้ ในขณะที่บางเรื่องอาจต้องพิจารณาความจำเป็นที่จะให้คงมีอยู่ต่อไป เพื่อเป็นการบรรเทาภาระค่าครองชีพของประชาชนในระยะยาว โดยมาตรการในเรื่องใดที่เป็นบริการสังคมของรัฐวิสาหกิจก็อาจปรับเข้าสู่ระบบการให้เงินอุดหนุนบริการสาธารณะของรัฐวิสาหกิจ (Public Service Obligation: PSO) ต่อไป

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0506/ว 143 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2553

เรื่อง การจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ “มหกรรมหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน : รวมใจไทยทั้งชาติ พิทักษ์ราชด้วยภักดี”

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2553 ลงมติรับทราบและอนุมัติตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายสุเทพ เทือกสุบรรณ) ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเสนอทั้ง 4 ข้อ ดังนี้

1. รับทราบการจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ “มหกรรมหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน : รวมใจไทยทั้งชาติ พิทักษ์ราชด้วยภักดี”
2. มอบหมายให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน เผยแพร่ รณรงค์ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน รวมทั้งการระดมทุนเพื่อสมทบทุนโครงการหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน
3. มอบหมายให้กระทรวงการคลังพิจารณาอนุมัติหลักเกณฑ์การนำเงินบริจาคสำหรับการนี้ เป็นค่าใช้จ่ายในการลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปีตามประมวลรัษฎากร
4. อนุมัติในหลักการของการพิจารณาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ผู้ที่บริจาคสมทบทุนตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0505/ว 142 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2553

เรื่องสำคัญที่ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา

ราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติ

เรื่อง พระราชบัญญัติการเดินอากาศ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2553

เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดทำแผนการบินและการปฏิบัติตามกฎจราจรทางอากาศ เพื่อให้การตรวจสอบอากาศยานที่บินเข้ามาในราชอาณาจักรมีความมั่นคงและปลอดภัยยิ่งขึ้น

เล่ม 127 ตอนที่ 36 ก วันที่ 2 มิถุนายน 2553 หน้า 1

พระราชกฤษฎีกา

เรื่อง พระราชกฤษฎีกาปิดประชุมสมัยวิสามัญแห่งรัฐสภา พ.ศ. 2553

ปิดประชุมสมัยวิสามัญแห่งรัฐสภา พ.ศ. 2553 ตั้งแต่วันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2553

เล่ม 127 ตอนที่ 36 ก วันที่ 2 มิถุนายน 2553 หน้า 14

เรื่อง พระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมถังก๊าซปิโตรเลียมเหลวสำหรับเครื่องยนต์สันดาปภายในต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ. 2553

ยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมถังก๊าซปิโตรเลียมเหลวสำหรับเครื่องยนต์สันดาปภายในต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ. 2526 และกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมถังก๊าซปิโตรเลียมเหลวสำหรับเครื่องยนต์สันดาปภายในต้องเป็นไปตามมาตรฐานเลขที่ มอก. 370-2552

เล่ม 127 ตอนที่ 37 ก วันที่ 9 มิถุนายน 2553 หน้า 7

กฎกระทรวง

เรื่อง กฎกระทรวงกำหนดหลักประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553

กำหนดให้นิติบุคคลซึ่งประกอบกิจการให้บริการด้านการสอบบัญชีหรือด้านการทำบัญชี ต้องจัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามตามประเภท จำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนด

เล่ม 127 ตอนที่ 35 ก วันที่ 27 พฤษภาคม 2553 หน้า 1

เรื่อง กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการผลิตเพื่อขายหรือนำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางควบคุม พ.ศ. 2553

ให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการผลิตเพื่อขายหรือนำเข้าเพื่อขายเครื่องสำอางควบคุมขึ้นใหม่

เล่ม 127 ตอนที่ 36 ก วันที่ 2 มิถุนายน 2553 หน้า 15

เรื่อง กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการทำสำนวนสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการทำสำนวนสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ หรือในกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่

เล่ม 127 ตอนที่ 37 ก วันที่ 9 มิถุนายน 2553 หน้า 16

ระเบียบ

เรื่อง ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการสำหรับข้าราชการซึ่งรับราชการประจำในต่างประเทศ พ.ศ. 2553

ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดบ้านพักสำหรับข้าราชการซึ่งรับราชการประจำในต่างประเทศ พ.ศ. 2545 และกำหนดหลักเกณฑ์การเบิกและอัตราค่าเช่าบ้านข้าราชการสำหรับข้าราชการซึ่งรับราชการประจำในต่างประเทศ รวมทั้งวิธีการเบิกจ่ายเงินขึ้นใหม่

เล่ม 127 ตอนพิเศษ 78 ง วันที่ 23 มิถุนายน 2553 หน้า 1

ประกาศ

เรื่อง ให้อำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดำเนินการในพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร สิ้นสุด

ให้อำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดำเนินการในเขตพื้นที่ที่ได้มีการประกาศให้เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในห้วงวันที่ 11 มีนาคม ถึงวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2552 และบรรดาประกาศ ข้อกำหนดที่นายกรัฐมนตรี และผู้บัญชาการศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อยประกาศ และออกตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 เป็นอันสิ้นสุดลง

เล่ม 127 ตอนพิเศษ 66 ง วันที่ 26 พฤษภาคม 2553 หน้า 3

ท้องถิ่นควรรู้

การนับเวลาราชการเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญของข้าราชการส่วนท้องถิ่นต้องไปตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 กำหนดให้ข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่ออกจากราชการไปแล้ว ถ้าภายหลังกลับเข้ามารับราชการใหม่ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2543 (วันที่พระราชบัญญัติฯ มีผลใช้บังคับ) สามารถนับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตอนก่อนออกจากราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังได้ ดังนั้น หากกลับเข้ารับราชการใหม่ก่อนวันที่ 16 พฤศจิกายน 2543 จะไม่สามารถนับเวลาราชการต่อเนื่องใหม่ได้ การคิดเวลาราชการสำหรับการคำนวณบำเหน็จจึงนับเฉพาะการรับราชการครั้งใหม่เท่านั้น

เรื่องเสร็จที่ 350/2553

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การนับเวลาราชการเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญของข้าราชการส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือที่ มท 0808.5/926 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2553 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยจรเข้มากได้ขอหารือกรมบัญชีกลางเรื่องการนับเวลาราชการต่อเนื่องเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญของว่าที่ร้อยตรี ชายชัชวาล ศรีสุธรรม รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (นักบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลระดับ 7) ซึ่งเคยรับราชการเป็นข้าราชการตำรวจตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2533 ต่อมาได้ลาออกเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2540 รวมเวลาราชการ 7 ปี 6 เดือน เพื่อบรรจุเป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำกุ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2540 โดยกรมการปกครองไม่รับโอนเงินเดือนและอายุราชการให้ ซึ่งกรมบัญชีกลางได้แจ้งว่า กรณีนี้จะต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2500 จึงขอให้องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยจรเข้มากหาหรือกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยจรเข้มากหาหรือกระทรวงมหาดไทยว่า กรณีของว่าที่ร้อยตรี ชายชัชวาลฯ จะสามารถนับเวลาราชการในตอนก่อนออกจากราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญได้หรือไม่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้วมีความเห็นเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

คัดเลือกโดย อมรลักษ์ณ์ รักษ์วงศ์

แนวทางที่หนึ่ง มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2500 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 กำหนดว่าข้าราชการส่วนท้องถิ่นผู้ได้ออกจากราชการไปแล้ว ภายหลังจากกลับเข้ารับราชการใหม่ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2543 ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้นับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตอนก่อนออกจากราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังได้ การที่ว่าที่ร้อยตรี ชายชัชวาลฯ รับราชการตำรวจตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2533 ต่อมาได้ลาออกเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2540 เพื่อบรรจุเป็นพนักงานส่วนตำบลในวันที่ 16 กันยายน 2540 ต่อเนื่องกัน ย่อมเป็นการกลับเข้ารับราชการใหม่ก่อนวันที่ 16 พฤศจิกายน 2543 จึงไม่มีสิทธิที่จะนับเวลาราชการในตอนก่อนออกจากราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญได้

แนวทางที่สอง แม้ว่าที่ร้อยตรี ชายชัชวาลฯ จะกลับเข้ามารับราชการใหม่ก่อนวันที่ 16 พฤศจิกายน 2543 ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นฯ มีผลใช้บังคับก็ตาม แต่เมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตลอดมาในขณะที่ข้าราชการผู้นี้ยังคงรับราชการส่วนท้องถิ่นอยู่และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน สิทธิประโยชน์ของข้าราชการตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นฯ ย่อมเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ตามกฎหมาย จึงถือได้ว่าเป็นการกลับเข้ารับราชการใหม่ภายหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นฯ แล้ว จึงต้องนับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังให้ตามสิทธิของข้าราชการ

นอกจากนั้น ตามมาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2500 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2520 ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่ว่าที่ร้อยตรี ชายชัชวาลฯ กลับเข้ารับราชการในตอนหลัง ยังมีเจตนารมณ์ให้ข้าราชการซึ่งได้รับหรือมีสิทธิในบำนาญปกติตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ที่กลับเข้ารับราชการส่วนท้องถิ่น มีสิทธินับเวลาราชการต่อเนื่องระหว่างที่เป็นข้าราชการและข้าราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญได้ แต่มีได้บัญญัติถึงกรณีที่ข้าราชการไม่ได้รับบำนาญกลับเข้ารับราชการไว้ กรณีจึงต้องพิจารณาเทียบกับบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตามนัยมาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 มาตรา 38 ซึ่งกำหนดว่าข้าราชการซึ่งออกจากราชการ ถ้ากลับเข้ารับราชการใหม่ตั้งแต่วันที่บทบัญญัติแห่งหมวดนี้ใช้บังคับ คือ ตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม 2540 ให้นับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตอนก่อนออกจากราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังได้ ด้วยเหตุผลข้างต้น เมื่อว่าที่ร้อยตรี ชายชัชวาลฯ ไม่ได้รับบำเหน็จบำนาญ จึงไม่ต้องคืนบำเหน็จ หรือเลิกหรืองดรับบำนาญในขณะที่เข้ารับราชการเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น และโดยปกติเพื่อประโยชน์ของตน ข้าราชการส่วนท้องถิ่นย่อมประสงค์จะให้นับเวลาราชการตอนก่อนออกจากราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญอยู่แล้ว ดังนั้น จึงต้องนับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตอนก่อนออกจากราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังเพื่อให้ได้ข้อยุติในเรื่องนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 1) ได้พิจารณาข้อหารือแล้ว มีความเห็นว่า มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2500 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 ได้กำหนดให้ข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้ออกจากราชการไปแล้ว ถ้าภายหลังกลับเข้ารับราชการใหม่นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้นับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตอนก่อนออกจากราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังได้ โดยให้นำมาใช้บังคับกับข้าราชการซึ่งกลับเข้ารับราชการเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลม การที่มาตรา 30 ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 เนื้อหาสาระของมาตรา 30 แห่งกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงย่อมแทนที่เป็นมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2500 ดังนั้น คำว่า “นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ” ตามมาตรา 30 จึงหมายความว่าพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2500 ซึ่งใช้บังคับนับแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน 2500 ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2500 มีผลใช้บังคับ ข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้ออกจากราชการไปแล้ว ถ้าภายหลังกลับเข้ารับราชการใหม่ตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน 2500 จึงสามารถนับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตอนก่อนออกจากราชการต่อเนื่องกับการรับราชการในตอนหลังได้ แต่โดยที่มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543

ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาล ได้กำหนดให้การนับเวลาราชการของผู้กลับเข้ารับราชการใหม่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่ใช้อยู่ก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งคำว่า “พระราชบัญญัตินี้” ในที่นี้ย่อมหมายถึงพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2543 จึงมีผลทำให้ข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่กลับเข้ารับราชการใหม่ก่อนวันที่ 16 พฤศจิกายน 2543 ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 มีผลใช้บังคับ ไม่สามารถนับเวลาราชการต่อเนื่องได้

เมื่อว่าที่ร้อยตรี ชายชัชวาล ศรีสุธรรม ลาออกจากข้าราชการตำรวจและบรรจุเป็นพนักงานส่วนตำบล เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2540 โดยกรมการปกครองไม่รับโอนเงินเดือนและอายุราชการให้ จึงเห็นได้ว่า ว่าที่ร้อยตรี ชายชัชวาลฯ กลับเข้ารับราชการใหม่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 มีผลใช้บังคับ ดังนั้น โดยผลของมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 การนับเวลาราชการของว่าที่ร้อยตรี ชายชัชวาลฯ จึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่ใช้อยู่ก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 กล่าวคือ ต้องเป็นไปตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2500 ซึ่งกำหนดให้คิดเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญเฉพาะการรับราชการครั้งใหม่เท่านั้น

อนึ่ง จากการชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทยได้ความว่า การที่กรมการปกครองมีนโยบายไม่รับโอนข้าราชการจากส่วนราชการอื่นมาเป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นในขณะนั้น ก็เนื่องจากเห็นว่าเป็นระยะเริ่มต้นของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล มีความจำเป็นต้องรับพนักงานส่วนตำบลเป็นจำนวนมาก และเมื่อมีการจัดสอบก็ปรากฏว่ามีข้าราชการจากส่วนราชการอื่นมาสอบได้ หากรับโอนมาตามสิทธิของข้าราชการเหล่านั้นก็อาจเป็นภาระแก่การเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก แต่ปัจจุบันฐานะการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีขึ้นอยู่ในวิสัยที่จะรับภาระดังกล่าวได้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 1) จึงมีข้อสังเกตว่า การที่กรมการปกครองในขณะนั้นมีนโยบายไม่รับโอนข้าราชการที่สอบบรรจุเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นย่อมเป็นการลดรอนสิทธิของข้าราชการและทำให้มีผู้ที่ต้องเสียสิทธิจากนโยบายของกรมการปกครองเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาสิทธิของข้าราชการที่สอบบรรจุได้ กระทรวงมหาดไทยจึงควรทบทวนนโยบาย และหากเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะฟื้นฟูสิทธิอันพึงมีของข้าราชการเหล่านั้นเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการนับอายุราชการ ก็สมควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นฯ เพื่อกำหนดให้ข้าราชการที่กลับเข้ารับราชการใหม่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 มีผลใช้บังคับ สามารถนับเวลาราชการต่อเนื่องได้

(ลงชื่อ) อัครพร จารุจินดา

(นายอัครพร จารุจินดา)

รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน 2553

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตามราชประเพณี

เรื่องเล่าชาวอักษณ

อักษณหญิง

นายอิเดอะกิ โคบายาชิ เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายพระราชสาส์นตราตั้ง
เป็นเอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มแห่งญี่ปุ่นประจำประเทศไทย
เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2549
ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การดำเนินการเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามราชประเพณีในความรับผิดชอบของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนั้น นอกจากจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการแต่งตั้งเอกอัครราชทูตแล้วยังรับผิดชอบเกี่ยวกับเอกอัครราชทูตที่ได้รับแต่งตั้งขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเข้าเฝ้าฯ ในโอกาสต่าง ๆ ได้แก่ การเข้าเฝ้าฯ ถวายสาส์นตราตั้ง การเข้าเฝ้าฯ ในโอกาสเข้ารับหน้าที่ใหม่ การเข้าเฝ้าฯ เพื่อกราบบังคมทูลลาในโอกาสที่จะพ้นจากหน้าที่ และการเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา นอกจากนี้ ยังมีกรณีของเอกอัครราชทูตไทยประจำต่างประเทศที่ได้รับแต่งตั้งใหม่ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเข้าเฝ้าฯ เพื่อกราบบังคมทูลลาไปปฏิบัติหน้าที่ ณ ต่างประเทศ ซึ่งเมื่อได้รับแจ้งข้อมูลรายละเอียดจากกรมพิธีการทูต กระทรวงการต่างประเทศ แล้วสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี โดยสำนักอักษณและเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะต้องรับผิดชอบดำเนินการกราบเรียนนายกรัฐมนตรีทราบ และแจ้งสำนักราชเลขาธิการเพื่อขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท และเมื่อทรง

พระกรุณาโปรดเกล้าฯ หรือพระราชทานพระมหากรุณาแล้ว สำนักอักษณและเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะแจ้งให้กระทรวงการต่างประเทศทราบและดำเนินการต่อไป

ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า เอกอัครราชทูตที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใหม่ จะถือว่าได้เข้ารับหน้าที่ของตนในรัฐผู้รับเมื่อได้ยื่นสาส์นตราตั้ง หรือเมื่อได้บอกกล่าวการมาถึงของตน และได้เสนอสำเนาที่ถูกต้องของสาส์นตราตั้งของตนต่อกระทรวงการต่างประเทศของรัฐผู้รับตามแนวทางปฏิบัติของรัฐผู้รับนั้น โดยลำดับของการยื่นสาส์นตราตั้ง กระทรวงการต่างประเทศจะกำหนดตามวันและเวลาการมาถึงของเอกอัครราชทูต ซึ่งเป็นไปตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการทูต พ.ศ. 2504 ข้อ 13 อย่างไรก็ดีตาม ในการเข้าเฝ้าฯ ถวายสาส์นตราตั้งของเอกอัครราชทูตต่างประเทศประจำประเทศไทยที่มีได้มีถิ่นพำนักในประเทศไทย (Non-resident Ambassador) บางรายจะไม่สามารถเดินทางมาเข้าเฝ้าฯ ได้ทันทีภายหลังการแต่งตั้ง

นายมุสตาฟา มุจิชิโนวิก เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร แทนพระพระองค์
ถวายอักษรสาส์นตราตั้งเป็นเอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็ม
แห่งบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาประจำประเทศไทย เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2550 ณ วังสุโขทัย

โดยบางรายอาจใช้เวลานานเป็นปี ทำให้มีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น กระทรวงการต่างประเทศ โดยกรมพิธีการทูต จึงได้เสนอแนวทางปฏิบัติและขอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ดำเนินการเพื่อนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตถือเป็นหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ และการเข้ารับหน้าที่ของเอกอัครราชทูตต่างประเทศประจำ ประเทศไทยให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้เอกอัครราชทูตสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้ในระหว่างรอการเข้าเฝ้าฯ ถวายพระราชสาส์น หรืออักษรสาส์นตราตั้ง โดยมีรายละเอียดของหลักปฏิบัติ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่และการเข้ารับหน้าที่ของเอกอัครราชทูต ต่างประเทศประจำประเทศไทย¹ ดังนี้

1. เอกอัครราชทูตที่มีถิ่นพำนักในประเทศไทยและ ถิ่นพำนักในต่างประเทศให้เสนอสำเนาพระราชสาส์นหรือ อักษรสาส์นตราตั้งพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อกระทรวงการ ต่างประเทศเพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ทราบ

2. กระทรวงการต่างประเทศจะส่งสำเนาพระราชสาส์น หรืออักษรสาส์นตราตั้งพร้อมสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ไปยังสำนักเลขาธิการเพื่อขอให้ นำความกราบบังคมทูล พระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

3. เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว สำนัก เลขาธิการจะได้เชิญพระราชกระแสให้กระทรวงการ ต่างประเทศทราบ

4. กระทรวงการต่างประเทศจะได้แจ้งให้เอกอัคร- ราชทูตฯ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในระหว่างที่รอการเข้าเฝ้าฯ ถวายพระราชสาส์นหรืออักษรสาส์นตราตั้ง ทั้งนี้ ให้ถือว่า เอกอัครราชทูตได้เข้ารับหน้าที่ตั้งแต่วันที่สำนักเลขาธิการได้มี หนังสือเชิญพระราชกระแสให้กระทรวงการต่างประเทศทราบ ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ขอให้สำนักเลขาธิการ นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท แล้ว พระราชทานพระบรมราชานุญาต

การเข้าเฝ้าฯ ถวายสาส์นตราตั้งของเอกอัครราชทูต ต่างประเทศประจำประเทศไทยนั้น เดิมเอกอัครราชทูตจะได้รับ พระราชทานพระมหากรุณาให้เข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปัจจุบันเมื่อพระราชทานพระมหากรุณาให้เอกอัครราชทูตสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้ในระหว่างรอการเข้าเฝ้าฯ แล้ว หลังจากนั้น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เอกอัครราชทูตเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระ บรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร แทนพระองค์ เพื่อ ถวายพระราชสาส์นหรืออักษรสาส์นตราตั้ง

¹ หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต 0302/9404 ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2538

นายไมล์ คูปา เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มแห่งเครือรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย เข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ในโอกาสเข้ารับหน้าที่ เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2544 ณ พระตำหนักใหม่ สวนจิตรลดา

การเข้าเฝ้าฯ ถวายพระราชสาส์นหรืออักษรสาส์นสาส์นตราตั้งของเอกอัครราชทูตเมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าฯ ณ วัน เวลา และสถานที่ใดแล้ว สำนักพระราชวังจะจัดรถยนต์หลวงเพื่อรับอธิบดีกรมพิธีการทูตหรือผู้แทนไปนำเอกอัครราชทูตไปยังสถานที่ที่จะเข้าเฝ้าฯ โดยมีข้าราชการสำนักชั้นผู้ใหญ่คอยต้อนรับ ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติสำคัญตามประเพณีการรับทูตที่สืบทอดมาแต่โบราณ

หลังจากที่เอกอัครราชทูตได้เข้าเฝ้าฯ ถวายสาส์นตราตั้งแล้ว อาจขอพระราชทานพระราชวโรกาสเข้าเฝ้าฯ พระบรมวงศานุวงศ์อื่น ๆ ในโอกาสเข้ารับหน้าที่ใหม่ (Assumption of Duties) ด้วย เช่น ขอพระราชทานพระราชวโรกาสเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขอพระราชทานพระราชวโรกาสเข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี และเมื่อการปฏิบัติหน้าที่ของเอกอัครราชทูตต่างประเทศประจำประเทศไทยสิ้นสุดวาระ (Termination of Mission) เอกอัครราชทูตจะขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ หรือขอพระราชทานพระราชวโรกาสเข้าเฝ้าฯ

พระบรมวงศานุวงศ์อื่น เพื่อกราบบังคมทูลลาในโอกาสที่จะพ้นจากหน้าที่ ซึ่งในโอกาสนี้อาจพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่เอกอัครราชทูตของประเทศที่มีกรณีปฏิบัติตอบแทนกันด้วย

นอกจากการเข้าเฝ้าฯ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารับตำแหน่งหน้าที่และการพ้นวาระประจำการของเอกอัครราชทูตแล้ว ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่จะมีการเข้าเฝ้าฯ ในโอกาสสำคัญ คือ การเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อใกล้ถึงกำหนดวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปี กระทรวงการต่างประเทศจะส่งเรื่องให้เอกอัครราชทูตต่างประเทศประจำประเทศไทยขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเข้าเฝ้าฯ น้อมเกล้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลร่วมกับคณะทูตานุทูต ผู้แทนฝ่ายกงสุลต่างประเทศ และผู้แทนฝ่ายองค์การระหว่างประเทศ ประจำประเทศไทย มาให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการ ซึ่งตามธรรมเนียมปฏิบัติจะขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเข้าเฝ้าฯ ในวันที่ 8 ธันวาคม เป็นประจำทุกปี ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต โดยคณะบดีคณะทูตเป็นผู้กราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลในนามคณะทูตานุทูต ผู้แทนฝ่ายกงสุลต่างประเทศ และผู้แทนฝ่ายองค์การระหว่างประเทศ

all about CABNET

สำนักบริหารงานสารสนเทศ

CABNET

Q&A

หลังจากที่ สลค.สาร ฉบับที่ผ่านมาได้แนะนำ “กระบวนการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีผ่านระบบ CABNET” แล้ว ในฉบับนี้จึงขอนำเสนอคำถามที่ส่วนราชการนำร่องที่ได้เริ่มทำลองใช้ระบบ CABNET แล้วตั้งแต่เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2553 ได้สอบถามมายัง helpdesk ของระบบ CABNET ผ่านโทรศัพท์ 0 2280 9000 ต่อ 571-573 และ e-mail: cabnet@soc.mail.go.th ดังนี้

1

คำถาม: หาก scan ลายนิ้วมือไม่ผ่าน จะสามารถเข้าสู่ระบบ CABNET ด้วยวิธีอื่นได้หรือไม่

คำตอบ: กรณี scan ลายนิ้วมือแล้วเครื่องไม่อ่านเกิน 3 ครั้ง สามารถใส่ username และ password เพื่อเข้าใช้ระบบ CABNET ได้

2

คำถาม : ในการจัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี จำเป็นต้องใช้แบบฟอร์มมาตรฐาน (template) ที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จัดเตรียมไว้เท่านั้นหรือไม่ หากการจัดทำเรื่องฯ มีรายละเอียดที่ไม่สามารถกรอกได้ตาม template จะทำอย่างไร

คำตอบ : สลค. ได้จัดเตรียม template ไว้ 5 ประเภท ดังนี้

- (1) template การเสนอเรื่องทั่วไป
- (2) template เรื่องกฎหมาย
- (3) template เรื่องการแต่งตั้ง
- (4) template เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- (5) template เรื่องการดำเนินการภายหลังมีมติ

กรณีที่ส่วนราชการจะต้องจัดทำเรื่องฯ แล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวไม่สามารถใช้ template ทั้ง 5 ประเภทได้ สลค. ได้จัดเตรียม template แบบว่างไว้ให้ส่วนราชการใช้ในกรณีนี้ด้วย อย่างไรก็ตาม สลค. เห็นว่าควรจะใช้ template แบบว่างเฉพาะกรณีที่จำเป็นเท่านั้น

ส่วนราชการ (ส่วนราชการ)

เรื่อง [ชื่อเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี]

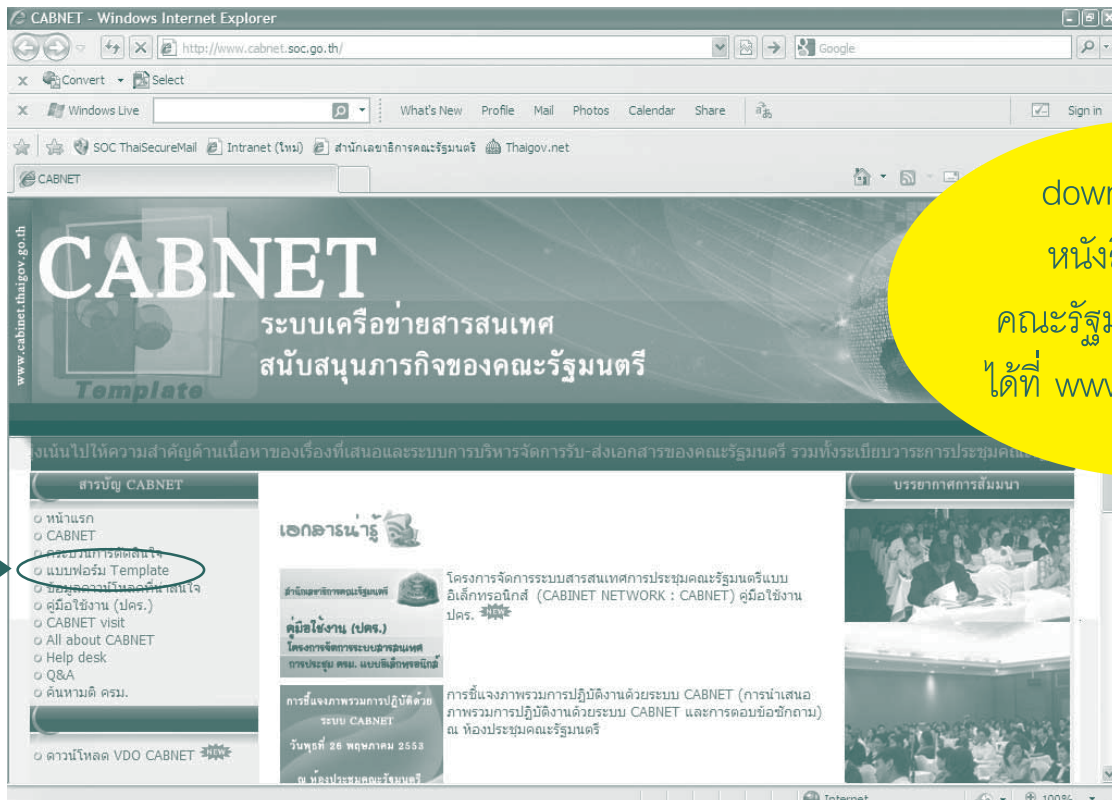
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

[อ้างถึง (ถ้ามี)]

สิ่งที่ส่งมาด้วย [ระบุสิ่งที่ส่งมาด้วย (ถ้ามี)]

ด้วยชื่อส่วนราชการขอเสนอเรื่อง [ชื่อเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี] มาเพื่อคณะรัฐมนตรี [ทราบ/พิจารณา] โดยเรื่องนี้จะดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๕ (.....) รวมทั้งเป็นไปตามระเบียบข้อกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดให้ต้องเสนอเรื่องนี้

ทั้งนี้ เพื่อแจ้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

รู้รอบโลก

Worldtraveller

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

(Republic of Indonesia)

ฉบับนี้รู้รอบโลกขอพาไปพักผ่อนหนีลมร้อน ณ หมู่เกาะ (archipelago) ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งก็คือสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia) หรือประเทศอินโดนีเซีย เพื่อนบ้านของเรานั่นเอง

ประเทศอินโดนีเซียได้ชื่อว่าเป็นประเทศหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลก ประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ ประมาณ 17,508 เกาะ ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณระหว่างคาบสมุทรมลายูตะวันออกเฉียงใต้และทวีปออสเตรเลีย และระหว่างมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก มีพรมแดนติดกับประเทศมาเลเซียบนเกาะบอร์เนียว (หรือเกาะกาลิมันตัน) ประเทศปาปัวนิวกินีบนเกาะนิวกินี (หรือเกาะอิเรียน)

และประเทศติมอร์ตะวันออกบนเกาะติมอร์ มีเมืองหลวงชื่อกรุงจาการ์ตา โดยมีพื้นที่สำคัญแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ หมู่เกาะซุนดาใหญ่ หมู่เกาะซุนดาน้อย หมู่เกาะโมลุกกะ (หมู่เกาะเครื่องเทศ) และอิเรียนจาया (ปาปัวนิวกินีตะวันตก) ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นป่าฝนเขตร้อน สภาพอากาศร้อนชื้น มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน อุณหภูมิเฉลี่ยระหว่าง 25-35 องศาเซลเซียส

อินโดนีเซียมีพลเมืองประมาณ 240 ล้านคน (ปี 2552) คาดว่าจะเพิ่มเป็น 243 ล้านคนเมื่อสิ้นปี 2553 นับว่ามีพลเมืองมากเป็นอันดับ 4 ของโลกรองจากจีน อินเดีย และสหรัฐอเมริกา โดยมีชนกลุ่มน้อยกว่า 500 เผ่า และมีภาษาพื้นเมืองมากกว่า 538 ภาษา แต่ได้มีการกำหนดให้ภาษา Bahasa Indonesia เป็นภาษาราชการและภาษาประจำชาติอินโดนีเซีย ประชากรอินโดนีเซียร้อยละ 87 นับถือศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 10 และศาสนาอื่น ๆ อาทิ พุทธ และฮินดู ร้อยละ 3

ประเทศอินโดนีเซียมีความเจริญรุ่งเรืองมาช้านาน แต่ต่อมาต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของเนเธอร์แลนด์อยู่ยาวนานประมาณ 300 ปี ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2485 ซึ่งเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นบุกอินโดนีเซีย และทำการขับไล่เนเธอร์แลนด์เจ้าอาณานิคม

ของอินโดนีเซียออกไปได้สำเร็จ ต่อมาญี่ปุ่นแพ้สงคราม อินโดนีเซียจึงได้ถือโอกาสประกาศเอกราช ในวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2488 แต่เนเธอร์แลนด์เจ้าอาณานิคมเดิมไม่ยอมรับการประกาศเอกราชของอินโดนีเซีย จึงยกกองทัพเข้าปราบปราม ผลจากการสู้รบปรากฏว่า เนเธอร์แลนด์ไม่สามารถปราบปรามกองทัพอินโดนีเซียได้ อังกฤษซึ่งเป็นพันธมิตรกับเนเธอร์แลนด์จึงเข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยเพื่อให้ยุติความขัดแย้งกัน โดยให้ทั้งสองฝ่ายลงนามในข้อตกลงลิงกัทยาติ (Linggadjati Agreement) เมื่อ พ.ศ. 2489 โดยเนเธอร์แลนด์ยอมรับอำนาจของรัฐบาลอินโดนีเซียในเกาะชวา และสุมาตรา

ต่อมา เนเธอร์แลนด์ได้ละเมิดข้อตกลง โดยได้นำทหารเข้าโจมตีอินโดนีเซีย ทำให้ประเทศอื่น ๆ เช่น ออสเตรเลียและอินเดียได้ยื่นเรื่องให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเข้าจัดการ สหประชาชาติได้เข้าระงับข้อพิพาท โดยตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย ออสเตรเลีย เบลเยียม และสหรัฐอเมริกา เพื่อทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย ประนีประนอม และได้เรียกร้องให้มีการหยุดยิง แต่เนเธอร์แลนด์ได้เข้าจับกุมผู้นำคนสำคัญของอินโดนีเซีย คือ ประธานาธิบดีซูการ์โน และนายโมฮัมหมัด ฮัตตารองประธานาธิบดีในขณะนั้นไปกักขัง ต่อมาทหารอินโดนีเซียนำตัวผู้นำทั้งสองออกมาได้ ทำให้ทุกประเทศทั่วโลกต่างตำหนิการกระทำของเนเธอร์แลนด์อย่างยิ่ง และคณะมนตรีความมั่นคงได้กดดันให้เนเธอร์แลนด์มอบเอกราชแก่อินโดนีเซียในวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2492 อย่างไรก็ตาม อินโดนีเซียได้ถือว่า

วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2488 คือวันประกาศเอกราชอย่างเป็นทางการ และกำหนดให้วันที่ 17 สิงหาคม ของทุกปีเป็นวันชาติ

ประเทศอินโดนีเซียมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐ โดยมีประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขและหัวหน้ารัฐบาล และมีรองประธานาธิบดีเป็นผู้ช่วย ซึ่งทั้งสองตำแหน่งมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนและมีวาระคราวละ 5 ปี และสามารถอยู่ในตำแหน่งได้ติดต่อกันไม่เกิน 2 สมัย ประธานาธิบดีคนปัจจุบันคือนายซูฮาร์โต บัมบัง ยูโดโยโน (Susilo Bambang Yudhoyono) ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 20 ตุลาคม 2547 เป็นต้นมา โดยประธานาธิบดีจะเป็นผู้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีและปกครองประเทศโดยมีรัฐธรรมนูญอินโดนีเซีย ปี 2488 เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ โดยให้หลักปรัชญาในการปกครองประเทศ ได้แก่ 1) นับถือพระเจ้าองค์เดียว 2) เป็นมนุษย์ที่เจริญและคงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม 3) ความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซีย 4) ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน และ 5) ให้ความยุติธรรมแก่สังคมชาวอินโดนีเซียทั้งหมด ทั้งนี้ อินโดนีเซียแบ่งการปกครองเป็น 30 จังหวัด โดยมีการปกครองลักษณะพิเศษ 2 จังหวัด ได้แก่ อาเจะห์ และยอร์กยาการ์ตา และ 1 เขตนครหลวงพิเศษ คือกรุงจาการ์ตา

อำนาจทางนิติบัญญัติของอินโดนีเซีย คือสภาที่ปรึกษาประชาชน People's Consultative Assembly หรือ Majelis Permusyawaratan Rakyat: MPR ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาผู้แทนระดับภูมิภาค มีหน้าที่ในการพิจารณาการแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญ รวมถึงการทำพิธีสาบานตน และการถอดถอนประธานาธิบดี แต่ไม่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายของประเทศ โดยสภาผู้แทนราษฎร (Dewan Perwakilan Rakyat: DPR) มีสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง จำนวน 560 คน ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง และตัวแทนของกองทัพที่ได้รับแต่งตั้งโดยไม่ต้องผ่านการเลือกตั้ง มีวาระคราวละ 5 ปี และมีหน้าที่ในการกำหนดและพิจารณาร่างกฎหมายระดับประเทศ ในขณะที่สมาชิกสภาผู้แทนระดับภูมิภาค (Dewan Perwakilan Daerah: DPD) มีหน้าที่ในการผลักดันกฎหมายในท้องถิ่นของตนเพื่อเสนอให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา

ที่มา

เว็บไซต์วุฒิสภาอินโดนีเซีย (<http://www.senate.go.th/index-of-parliament/Infoes/indonesia0003.pdf>)

เว็บไซต์กระทรวงการต่างประเทศอินโดนีเซีย (<http://www.mfa.go.th/web/2386.php?id=126>)

เว็บไซต์ wikipedia (<http://th.wikipedia.org/wiki>)

นวัตกรรมรอบโลก

TATSU

“Teaser เครื่องช่วยปรุงอาหาร”

นวัตกรรมรอบโลกฉบับนี้จะขอเอาใจผู้ที่ชื่นชอบการทำอาหารและนิยมทำอาหารตามหนังสือสอนทำอาหารประเภทต่าง ๆ ซึ่งปัญหาที่พบบ่อยครั้งเมื่อทำเสร็จแล้วคือรสชาติอาหารไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ ทำให้ต้องทิ้งอาหารเหล่านั้นไป ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีผู้คิดค้นอุปกรณ์ที่จะมาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวให้หมดไป เพราะผู้ใช้สามารถชิมรสชาติอาหารต่าง ๆ ได้ก่อนที่จะลงมือทำอาหารจริง และหากไม่พอใจในรสชาติที่ได้ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามต้องการ อุปกรณ์ดังกล่าวมีชื่อว่า Teaser

Teaser เป็นอุปกรณ์ที่มีแนวคิดมาจากหนังสือสอนทำอาหาร ซึ่งได้รับการออกแบบเพื่อช่วยลดปัญหาการทำอาหารผิดพลาดและสุดท้ายต้องทิ้งอาหารเหล่านั้นไป โดย Teaser เป็นอุปกรณ์ขนาดกะทัดรัด ที่ประกอบด้วยหน้าจอระบบสัมผัส (touch screen) และระบบการพิมพ์ซึ่งภายในบรรจุตัวรับรสอาหารชนิดต่าง ๆ (ลักษณะคล้ายกับตลับหมึกพิมพ์) จำนวน 18 ตลับ สำหรับใช้ในการทำตัวอย่างรสชาติอาหาร นอกจากนี้ ส่วนประกอบที่สำคัญอีกอย่างคือ แผ่นรสชาติอาหาร ซึ่งผู้ใช้จะสามารถชิมรสชาติอาหารจริงได้จากสิ่งนี้ การใช้งานนั้นจะเริ่มจากการนำหน้าจอรระบบสัมผัสไปประกบกับตัวเครื่องส่วนล่าง ภาพเมนูอาหารต่าง ๆ จะปรากฏขึ้นที่หน้าจอ touch screen จากนั้นให้เลือกเมนูอาหารที่ต้องการ และกดปุ่มคำสั่งที่ตัวเครื่องเพื่อพิมพ์แผ่นรสชาติอาหารออกมา ซึ่งหากรสชาติที่ได้รับยังไม่เป็นที่พอใจก็สามารถที่จะปรับเปลี่ยนส่วนผสมต่าง ๆ ให้ตรงตามที่ต้องการได้ และสั่งพิมพ์แผ่นรสชาติออกมาใหม่ เมื่อได้รสชาติอาหารตามที่ต้องการแล้ว จึงค่อยนำขึ้นต้อนและส่วนผสมดังกล่าวไปประกอบการทำอาหารจริง ๆ

Teaser นับเป็นเทคโนโลยีที่จะเข้ามาอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตคนในยุคปัจจุบันอย่างมาก เพราะจะช่วยทำให้ประหยัดเวลาในการทำอาหาร และไม่ต้องสิ้นเปลืองวัสดุเพื่อทดลองทำอาหารชนิดต่าง ๆ ด้วย คงต้องติดตามดูว่าเครื่องดังกล่าวจะได้รับความนิยมในผู้ที่ชื่นชอบการทำอาหารหรือไม่

ที่มา : <http://www.tuvie.com/taste-your-food-before-it-is-cooked-with-next-generation-cookbook-teaser/>

<http://www.computerweekly.com/galleries/237328-2/Tastable-cookbook-Award-winning-product-design-of-2009.htm>

หิ้งหนังสือ

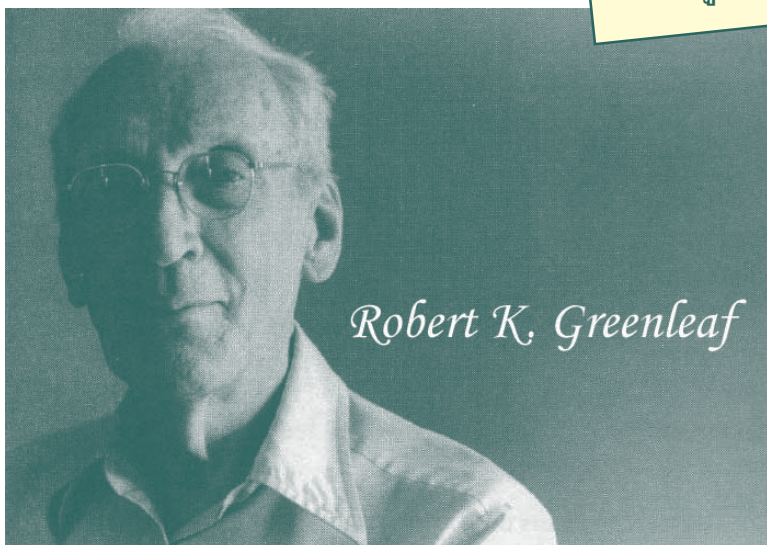
สุดยอดผู้นำคือผู้รับใช้ (Servant Leadership)

หนังสือสุดยอดผู้นำคือผู้รับใช้ (Servant Leadership) เขียนโดย Robert K. Greenleaf แปลเป็นภาษาไทยโดย อัญชลี ชัยชนะวิจิตร เป็นหนังสือสำหรับผู้ที่ต้องการจะเป็นผู้นำที่ดี การที่จะก้าวสู่การเป็นผู้นำที่ดีได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเป็นผู้นำและผู้พร้อมจะรับใช้บุคคลอื่น

หนังสือสุดยอดผู้นำคือผู้รับใช้ เป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านที่เป็นทั้งผู้บริหาร พนักงาน และบุคคลทั่วไปจากทั่วทุกมุมโลก โดยเฉพาะที่ประเทศสหรัฐอเมริกา นับว่าเป็นหนังสือขายดีอีกเล่มหนึ่งที่อยากแนะนำให้อ่าน เนื่องจากเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาอ่านเข้าใจง่าย ช่วยให้เป็นคนที่มีมองโลกในแง่บวก และสามารถนำมาปฏิบัติได้จริงในชีวิตการทำงานในปัจจุบัน หนังสือเล่มนี้จะให้แง่คิดและมุมมองที่จะจัดการเกี่ยวกับอุปนิสัยที่ไม่ดีเพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เป็นคนที่ดีกว่าเดิม โดยการทำความเข้าใจกับจิตใจของตนเองว่าสิ่งใดคือนิสัยที่ส่งผลเสียต่อการดำเนินชีวิต และช่วยให้ยอมรับว่านิสัยที่แย่ ๆ จะบั่นทอนและปิดกั้นหนทางสู่ความสำเร็จในชีวิต นอกจากนี้ยังสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและความกระตือรือร้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นจากนิสัยยถาเยยให้เป็นยอดเยี่ยม

ประวัติผู้เขียน

Robert K. Greenleaf

Robert K. Greenleaf เป็นนักเขียนและที่ปรึกษาที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน สำเร็จการศึกษาจาก Carleton College in Minnesota และเคยทำงานเป็นที่ปรึกษาให้แก่บริษัท AT&T เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและการศึกษา รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้แก่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น The MIT Sloan School of Management และ The Harvard Business School ผลงานการเขียนหนังสือที่ติดอันดับขายดี ได้แก่ Servant Leadership, The Institution as Servant และ The Leadership Crisis

แนะนำโดย สุภาวดี เลิศสถิตย์

ไปไหนไปกัน

กันยี่

อุทยานแห่งชาติ

ภูหินร่องกล้า

สวัสดีผู้อ่านทุกท่าน ไปไหนไปกันฉบับเดือนกรกฎาคมนี้ ขอเชิญชวนไปอุทยานแห่งชาติ ภูหินร่องกล้า อนุรักษ์สถานบนลานดอกไม้อิง ตั้งอยู่บนรอยต่อของสามจังหวัด คืออำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่ ประมาณ 191,875 ไร่

ภูหินร่องกล้าได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2527 เป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติแปลกตาและสวยงาม ทั้งยังเป็นสถานที่ประวัติศาสตร์เป็นยุทธภูมิสำคัญ ในอดีตที่เกิดจากความขัดแย้งเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และเมื่อความขัดแย้งยุติลง ที่นี้ได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในแหล่งธรรมชาติ ที่งดงามอีกแห่งหนึ่ง

ภูหินร่องกล้า มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ **ด้านประวัติศาสตร์** ได้แก่ พิพิธภัณฑ์การสู้รบ โรงเรียนการเมืองการทหาร กังหันน้ำ สำนักอำนวยการ โรงพยาบาลรัฐ ลานอนกประสงค์ สุสานนักรบทหารปลดแอกแห่งประเทศไทย ที่หลบภัยทางอากาศ หมู่บ้าน มวลชน **ด้านธรรมชาติ** ได้แก่ ลานหินปุ่ม ลานหินแตก ผาสูง น้ำตกर्मเกล้า-ภราดร น้ำตก ศรีพัชรินทร์ น้ำตกหมันแดง น้ำตกผาลาด น้ำตกตาดฟ้า ธารพายุ และมวลดอกไม้บานาชนิด ซึ่งในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคมของทุกปีจะเป็นช่วงที่เหมาะสมสำหรับการมาเยี่ยมชมเยือน ภูหินร่องกล้ามากที่สุด

ที่มา www.dnp.go.th

รู้รัก ภาษาไทย

ประเทศ ประเทศชาติ-บ้านเกิดเมืองนอน

ประเทศ>>

คำว่า **ประเทศ** มาจากภาษาสันสกฤต **ปฺรเทศ** [ประ-เท-สะ] ซึ่งมีความหมายหลายอย่าง เช่น หมายถึง สถานที่ทั่ว ๆ ไป, เมือง, ตำบล

ไทยนำคำนี้มาใช้หมายถึง อาณาเขตที่อยู่ในความปกครองของรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่ง เช่น **ประเทศไทย**อยู่ในความปกครองของรัฐบาลไทย, **ประเทศไทย**มีอาณาเขตติดต่อกับหลายประเทศ เช่น ลาว เขมร มาเลเซีย และพม่า นอกจากนี้ยังหมายถึง ที่ทั่ว ๆ ไป พบในหนังสือหรือในวรรณคดี เช่น **ประเทศ**ที่นั่นเป็นสถานที่ร่มเย็นเหมาะแก่การบำเพ็ญเพียร

ประเทศชาติ-บ้านเกิดเมืองนอน>>

คำว่า **ประเทศชาติ** และ **บ้านเกิดเมืองนอน** ต่างหมายถึงประเทศที่เกิด แต่คำว่า **ประเทศชาติ** เน้นเรื่อง การมีส่วนร่วม การเป็นสมาชิก ส่วนคำว่า **บ้านเกิดเมืองนอน** เน้นเรื่องการอยู่อาศัย บางที 2 คำนี้ก็ใช้พูดแทนกันได้ เช่นพูดว่า *ทุกคนย่อมรักประเทศชาติของตน* หรือ *ทุกคนย่อมรักบ้านเกิดเมืองนอนของตน* แต่บางที 2 คำนี้ก็ใช้แทนกันไม่ได้ เช่นพูดว่า *เขาจากบ้านเกิดเมืองนอนไปแต่เด็ก* แต่ไม่พูดว่า **เขาจากประเทศชาติไปแต่เด็ก* และพูดว่า *ประเทศชาติต้องการความสามัคคี* แต่ไม่พูดว่า **บ้านเกิดเมืองนอนต้องการความสามัคคี*

คัดลอกจากหนังสือ “รู้ รัก ภาษาไทย” เล่ม 1

ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

คัดเลือกโดย จิตตา กิตติเสถียรนัท

แสงส่องปัญญา

วันหนึ่ง ๆ ทุกคนมีอกุศลจิต>>

จิตเป็นสภาพธรรมที่ละเอียด รู้ยาก ทุกคนมีอกุศลจิต
ขณะใดที่ไม่เป็นไปในบุญกิริยาวัตถุ 10 ขณะนั้นเป็นอกุศลจิต
แม้ไม่ทำทุจริตกรรม แต่ใจก็เป็นอกุศลแล้ว
นึกคิดถึงคนอื่นด้วยความผูกพัน ติดข้อง
หรือนึกถึงด้วยความชุ่นเคืองใจ
วันหนึ่ง ๆ ทุกคนคิดมากกว่าพูด
ถ้าเพียงโกรธไม่พูด คนอื่นก็อาจจะไม่รู้เลย
แต่ถ้าโกรธมากขึ้น ก็จะแสดงออกมาทางกาย วาจา
เมื่อถึงขั้นกระทำอกุศลกรรม ก็เป็นอกุศลจิตที่มีกำลังแรงแล้ว

โทสะประทุษร้ายชุ่นมัว>>

โทสะเป็นสภาพธรรมที่หยาบกระด้าง
ประทุษร้าย ไม่พอใจ ความชุ่นมัว
หรือไม่สบายใจเพียงเล็กน้อย
แม้ยังไม่ถึงความโกรธที่รุนแรง
ก็เป็นลักษณะของโทสะ
ในขณะที่กลัว ตกใจ กังวลใจ โศกเศร้า
เสียใจ เดือดร้อนใจ น้อยใจ เบื่อ หงุดหงิด
รำคาญ กลุ้มใจ วิตกกังวล หดหู่ ให้ออ้อย แม้แต่คิดมาก
ขณะนั้นเป็นความรู้สึกที่ไม่สบายใจ
ขณะใดที่ใจไม่สบาย ขณะนั้นเป็นลักษณะของโทสะ

ที่มา www.dhammadhome.com

คัดเลือกโดย อ่อนฟ้า เวชชาชีวะ

บุญกิริยาวัตถุ 10 ประกอบด้วย (1) ทานมัย บุญที่สำเร็จด้วยการบริจาคทาน (2) สีลมัย บุญที่สำเร็จด้วยการรักษาศีล (3) ภาวนามัย บุญที่สำเร็จด้วยการเจริญภาวนา (4) อปจายนมัย บุญที่สำเร็จด้วยการแสดงตนเป็นคนอ่อนน้อม (5) ไวยยาวัจจมัย บุญที่สำเร็จด้วยการชวนช่วยในกิจการที่ชอบ (6) ปัตติทานมัย บุญที่สำเร็จด้วยการให้ส่วนบุญ (7) ปัตตานุโมทนามัย บุญที่สำเร็จด้วยการอนุโมทนาส่วนบุญ (8) อัมมสวณมัย บุญที่สำเร็จด้วยการฟังพระสัทธรรม (9) อัมมเทสนามัย บุญที่สำเร็จด้วยการแสดงพระธรรมเทศนา (10) ทิฏฐุชกรรม การกระทำความรู้ความเห็นแก่ตนให้ตรง (เชื่อว่าบาป-บุญมี, นรก-สวรรค์มี,ชาตินี้-ชาติหน้ามี, เชื่อหลักไตรลักษณ์ อนิจจัง-ทุกขัง-อนัตตา)

สามารถอ่าน
Ea.Ea

ผ่านทาง website ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี www.cabinet.thaigov.go.th